

**РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНО
ПРОБЛЕМНИХ ТЕРИТОРІЙ:
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД**

**OVERCOMING ECONOMICALLY
DEPRESSED AREAS:
INTERNATIONAL BEST PRACTICES**

Svitlana Slava (Ukraine)
David Amborski (Canada)
Peter Szegvari (Hungary)
Markiyan Datsyshyn (Ukraine)

Toronto – Budapest – Kyiv, 2007

**РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНО
ПРОБЛЕМНИХ ТЕРИТОРІЙ:
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД**

Світлана Слава (Україна)
Девід Амборські (Канада)
Петер Сегварі (Угорщина)
Маркіян Дацишин (Україна)

Торонто – Будапешт – Київ, 2007
Видавництво «К.І.С.»

С. Слава, Д. Амборський, П. Сегварі, М. Дацишин. Розвиток економічно проблемних територій: міжнародний досвід // Проект партнерства Канада – Україна «Регіональне врядування та розвиток». – К.: Видавництво «К.І.С.», 2007. 144 с.

Рецензенти: **Мікловда В.П.** д.е.н., проф., чл.-кор. НАН України, завідувач кафедри економіки, менеджменту та маркетингу, Ужгородський національний університет
Іванова Н.Ю. к.е.н., проф. кафедри економічної теорії, Національний університет «Києво-Могилянська Академія»

У дослідженні здійснено аналіз механізмів підтримки розвитку економічно проблемних територій у Канаді, США, ЄС та, зокрема, Угорщині. Основна увага зосереджена на огляді законодавчого забезпечення досліджуваної сфери, критеріїв визначення економічно проблемних територій, організаційної структури підтримки розвитку, різноманітних методів розвитку економічно відсталих територій та формату надання державної фінансової допомоги на ті чи інші напрями розвитку.

Для працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, експертів, науковців, викладачів, слухачів курсів підвищення кваліфікації, студентів та всіх, хто цікавиться питаннями регіональної політики та регіонального розвитку.

Рекомендовано до друку засіданням вченої ради Закарпатського регіонального центру соціально-економічних та гуманітарних досліджень НАН України, Протокол №3, від 28.08.2007

В опрацьованні матеріалів дослідження взяли участь працівники Міністерства економіки України, а саме Олена Нижник, директор Департаменту регіонального розвитку, Тетяна Кравець, начальник відділу середньострокового і довгострокового планування регіонального розвитку, Ганна Науменко, начальник відділу стимулювання розвитку регіонів, а також працівники проекту партнерства Канада – Україна «Регіональне врядування та розвиток» – Тібор Франк, провідний міжнародний експерт (Торонто), Юрій Полянський, український керівник проекту та Ігор Санжерівський, старший технічний радник проекту.

The publication of this book was made by the Canada-Ukraine Partnership Project for Regional Governance and Development which is implemented by Canadian Urban Institute in association with Foundation for International Training (Canada) and National Association of Regional Development Agencies (Ukraine) through a grant provided by the Canadian Development Agency.

Видання цієї книги здійснено проектом партнерства Канада-Україна «Регіональне врядування та розвиток», що впроваджується Канадським інститутом урбаністики у співпраці з Фундацією міжнародного навчання (Канада) та Асоціацією агенцій регіонального розвитку України за фінансової підтримки Канадського агентства з міжнародного розвитку.

© Світлана Слава, Девід Амборські, Петер Сегварі, Маркіян Дацишин, 2007

© Проект партнерства Канада – Україна «Регіональне врядування та розвиток», 2007

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ СКОРОЧЕНЬ У ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛАХ:

Канада:

ASCOA	Агенція розвитку можливостей Атлантичної Канади
FedNor	Агенція економічного розвитку Північного Онтаріо
CEDQ	Агенція економічного розвитку для регіонів Квебеку
WD	Агенція з диверсифікації і економіки Західної Канади

США:

ARC	Аппалацька регіональна комісія
CAIP	Програма адаптації громад США та інвестицій
CEDS	Комплексні стратегії економічного розвитку
DELTA	Програма позик на оборону та технічну допомогу
DRA	Регіональне управління Дельти
EDA	Управління з економічного розвитку
EC	Підприємницькі громади
EZ	Зони уповноважень
HHS	Департамент охорони здоров'я та послуг для людей
HUB- зони	Історично (традиційно) нерозвинені бізнесові зони
HUD	Департамент житла та міського розвитку
PWEDA	Акт про комунальні роботи та економічний розвиток від 1965 р.
RC	Громади, що відроджуються
SBA	Адміністрація з питань малого бізнесу
TAAC	Центри сприяння розвитку торгівлі
USDA	Департамент США із сільського господарства
ПЕР	Представник з економічного розвитку

Європа:

ADIT	Французька агенція поширення технологічних інновацій
ЄС	Європейський Союз
ЦСЄ	Центральна та Східна Європа

Загальні скорочення:

ПІ	Прямі іноземні інвестиції
МСБ	Малий і середній бізнес
R&D:	Дослідження та розробки

ЗМІСТ

Передмова	9
Вступ	11
Розділ 1. Досвід розвитку економічно проблемних територій у Канаді	12
1.1 Історія та основні регуляторні акти з розвитку економічно проблемних територій у Канаді	12
1.2 Функції Міністерства промисловості Канади (Industry Canada)	14
1.3 Діяльність Агенції розвитку можливостей Атлантичної Канади (Atlantic Canada Opportunity Agency)	15
1.4 Діяльність Агенції з диверсифікації економіки Західної Канади (Western Economic Diversification Canada).....	17
1.5 Діяльність Федеральної ініціативи економічного розвитку в Північному Онтаріо (Federal Economic Development Initiative in Northern Ontario – FedNor)	18
1.6 Діяльність Агенції економічного розвитку Канади для регіонів Квебеку (Canada Economic Development for Quebec Regions)	18
1.7 Інші національні програми та інструменти регіонального розвитку і вирівнювання	19
Розділ 2. Досвід розвитку економічно проблемних територій у США	25
2.1 Основні регуляторні акти з розвитку економічно проблемних територій у США	25
2.2 Критерії визначення економічно проблемних територій	25
2.3 Історія територіального економічного розвитку в США	29
2.4 Діяльність Адміністрації з економічного розвитку (EDA)	33
2.5 Діяльність Адміністрації з питань малого бізнесу (SBA)	40
2.6 Комплексне фінансування та адміністрування програм по зонах уповноважень / підприємницьких громадах та тих, що відроджуються ..	42
Розділ 3. Досвід розвитку економічно проблемних територій у країнах Європейського Союзу	49
3.1 Загальні принципи надання державної допомоги проблемним територіям у ЄС	49
3.2 Напрями підтримки політики вирівнювання в рамках Структурних фондів	50
3.3 Особливості інноваційного складника в розвитку територій	51
3.4 Досвід Угорщини у вирівнюванні розвитку регіонів	52
Узагальнення та прикінцеві ремарки	58
Перелік використаних посилань	61

Посилання до розділу 1. Досвід розвитку економічно проблемних територій у Канаді	61
Посилання до розділу 2. Досвід розвитку економічно проблемних територій у США	62
Посилання до розділу 3. Досвід розвитку економічно проблемних територій у країнах Європейського Союзу	63
Додатки	64
Додатки до розділу 1:	
Досвід розвитку економічно проблемних територій у Канаді	64
Додаток А: Регуляторні документи.....	64
А1: Закон про Агенцію розвитку можливостей Атлантичної Канади (витяг)	64
А2: Закон про Агенцію з диверсифікації економіки Західної Канади (витяг)	67
А3: Закон про Агенцію економічного розвитку регіонів провінції Квебек (витяг)	69
Додаток Б :Узагальнення напрямів, стратегій та політики регіонального розвитку	72
Додатки до розділу 2:	
Досвід розвитку економічно проблемних територій у США	74
Додаток В: Закон про комунальні роботи та економічний розвиток. 1965 р.	74
Додаток Г: Приклади формату вимог до грантів	105
Г1: Приклад формату вимог до грантів Програми комунальних робіт та економічного розвитку	105
Г2: Приклад формату вимог до грантів Програми структурної перебудови економіки.....	110
Г3: Приклад формату вимог до грантів Програми підтримки з економічного розвитку для планувальних організацій.....	114
Додатки до розділу 3:	
Досвід розвитку економічно проблемних територій у країнах Європейського Союзу	119
Додаток Д: Регуляторні документи	119
Д1: Постанова (ЄС) № 1080/2006 Європейського Парламенту та Ради від 5 липня 2006 р. «Про Європейський фонд регіонального розвитку та скасування Постанови (ЄС) № 1783/1999» (витяг)	119
Д2: Закон Угорщини «Про регіональний розвиток та планування землекористування», № XXI від 1996 р. (витяг)	125
Додаток Е: Адреси сайтів зі стратегічного інноваційного розвитку	141
Додаток Є: Карти:.....	142
Є1: Карта регіонального розподілу за рівнем розвитку в Угорщині	142
Є2: Карта мікро-регіонів з найнижчими показниками розвитку в Угорщині.....	143
Є3: Карта промислових парків та підприємницьких зон в Угорщині	144

ПЕРЕДМОВА

Насамперед дозвольте пригадати бувальщину про корисність чужого досвіду. Один чоловік заблукав у незнайомому лісі і після кількох годин пошуків дороги додому раптом зустрів іншу людину. Зрадів і питає, як вибратися звідсіля? Але, як виявилось, незнайомиць також заблукав. Попри те, він дав одну корисну пораду: «У ту сторону ходити не раджу: я вже там був»...

Переконаний, що зупинятися на необхідності критичного сприйняття і недоцільності сліпого копіювання чужого досвіду не варто. Так само, як і немає потреби обговорювати характерну (і вперту) потребу українців особисто, не довіряючи чужим «синцям», перевірити усі «граблі». У контексті цих двох крайнощів видається доцільним наголосити на «мінімальній» корисності чужого досвіду - вчитися можна (і варто) на чужих перемогах і поразках.

Регіональна політика в Україні має усі шанси стати саме тією сферою, де ключові рішення приймаються з урахуванням світового досвіду. Як виявилось, повільне розгортання цієї сфери державотворення та обмежена кількість стратегічних рішень, прийнятих за часи незалежності, оберегли нас від «рукотворних» проблем, неминучих після «кавалерійських» атак квазі-розробок державної політики.

Очевидно, таке міркування не може бути виправданням досить неспішного «розгортання» зусиль держави щодо стимулювання розвитку депресивних територій. А тим більше за умов, коли провідні політичні сили змагаються у своїх передвибірчих програмах обіцянками забезпечення динамічного регіонального розвитку.

Незважаючи на традиційне переоцінювання центральною владою власної ролі в усіх без винятку питаннях, останнім часом в Україні шириться розуміння того, що державна підтримка (як правило пільгово-дотаційна) не є достатньою умовою для відродження регіонів. Відтак, все більше уваги приділяється мобілізації місцевими громадами власних, в першу чергу, людських ресурсів, заради майбутнього розвитку. Але чи готові до такої ролі самі громади?

Сильними залишаються «на місцях» традиційні сподівання на «щедру руку» центру, яка наступного разу виділить більше бюджетних коштів, та на сприятливу погоду, яка дозволить виростити і зібрати врожай. Відтак, успішних прикладів місцевого економічного розвитку в Україні ще небагато, а зусилля громади, місцевої влади та бізнесу у більшості регіонів залишаються різноспрямованими.

З іншого боку, ефективність державного стимулювання розвитку регіонів значною мірою визначатиметься точністю «діагнозу» та адекватністю застосованого інструментарію. Саме тому особливу увагу слід приділити оцінюванню рівня розвитку територій, адекватній ідентифікації депресивних чи проблемних місцевостей та визначенню оптимальних механізмів впливу на ситуацію.

Запропоновані до Вашої уваги стислі виклади досвіду Канади, США, ЄС та, зокрема, Угорщини щодо підтримки розвитку економічно проблемних територій мають радше технологічний, аніж філософський характер і супроводжуються зразками відповідних документів. Такий формат робить це видання максимально прикладним і є його ключовою конкурентною перевагою.

Хоча охоплені дослідженням країни по-своєму підходили до вирішення проблем нерозвинених територій, спільним є примат людського виміру. Тобто у центрі політики – людина. Тому будь-який інструмент, що допомагає досягнути покращення якості життя та має помірковану бюджетну «затратність», визнається ефективним. А як відомо, пошук оптимального набору таких інструментів є тривалим і не завжди однозначним.

Американський досвід регіональної політики засвідчує важливість адекватного інституційного забезпечення регіонального розвитку, хоча створення відповідної кількості інституційних структур не гарантує успішності заходів зі стимулювання розвитку депресивних територій. Більше того, застосування таких підходів в українських реаліях може мати обмежений ефект, чи не найбільшим виміром якого можуть стати нові робочі місця для чиновників.

Як показує досвід застосування програмного методу в Україні, було б неефективним робити акцент національного рівня на детальній регламентації усіх можливих процедур і дій щодо стимулювання регіонального розвитку, як це відбувається у європейській спільноті.

Експеримент із застосування в Україні спеціальних режимів для інвестиційної діяльності на окремих проблемних територіях завершився набагато скромнішими результатами, аніж досягнення наших угорських колег. Очевидно, просте звільнення від податків не стало для інвесторів вирішальним аргументом на користь українських територій.

Вищевикладені міркування не мають на меті пропагувати унікальний «український» шлях вирішення проблем розвитку територій, пошук якого може тривати десятиріччями. Йдеться радше про відсутність єдино правильного рецепту лікування економічної депресивності.

Маркіян Дацишин, к.е.н., член Наглядової ради ВГО
“Недержавний аналітичний центр “Інститут Реформ”

ВСТУП

Вважають, що необхідність підтримки економічно проблемних територій зумовлена причиною альтернативності: в разі браку допомоги такі території часто не мають шансів дістати поштовх для економічного розвитку. Перші спроби втручання держави в регіональний розвиток були спричинені світовою економічною кризою 1929 – 1933 років, яка викрила регіональні диспропорції в різних країнах. Активне державне втручання в процес економічного розвитку з метою згладжування регіональних контрастів інтенсивніше спостерігалось уже в післявоєнний період. Заходи регіональної політики здійснювали в США, Великій Британії, Німеччині, Франції, Італії, Японії та низці інших країн. Але більш-менш систематизовану підтримку в аналізованих країнах започатковано в 60-х роках минулого століття: в Канаді, зокрема, це пов'язано із затвердженням бюджету 1960 р., у США – затвердженням Акта комунальних робіт та економічного розвитку 1965 р. Європейський Союз за означенням має на меті вирівнювання територіального розвитку, що й задекларовано в статті 87 Договору ЄС. Сфокусовані програми вирівнювання територіального розвитку в країнах Центральної та Східної Європи (на постсоціалістичних теренах) розпочато в 1990-х роках.

Для України цінність розглянутого досвіду проаналізованих у цьому дослідженні країн полягає в потенціалі його застосування (чи окремих його елементів) в умовах нашої держави. Ці можливості виникають як результат порівняння нинішніх підходів та їхніх позитивних чи навіть негативних результатів – останні, звичайно, задля використання отриманих уроків.

Дослідження виконано на основі структурування напрямів підтримки економічно проблемних територій. Передусім здійснено огляд ключових законодавчих актів у цій сфері. Наступним кроком було оцінювання застосовуваних критеріїв для визначення економічно проблемних територій. Попри різноманітні набори показників з метою такого оцінювання, було виявлено багато спільних елементів. Найчастіше повторювались показники оцінки рівня безробіття, доходів / бідності, економічного зростання території, проблеми економічного пристосування та реструктуризації. Але варті уваги також приклади регіональних ініціатив у формуванні набору показників для регіонального / місцевого визначення проблемних територій, які наведені в цьому дослідженні.

Порівняльний аналіз організаційної структури підтримки економічно проблемних територій виявив досить різноманітні підходи представлених країн: у кожній з них діють специфічні структури на державному рівні для фінансування таких місцевостей, але також і особливі органи на регіональному / місцевому рівнях для впровадження державної політики підтримки.

Характерною рисою фінансової допомоги було і є її значне фокусування на питаннях розвитку інфраструктури, але водночас рівноцінну увагу приділено розвитку людських ресурсів, диверсифікації економічної бази, зокрема й через посилення її інноваційного компоненту, допомогу у формуванні стратегічної спроможності територій через технічну підтримку розроблення їхніх стратегічних планів.

Виконане дослідження дістало зацікавлені відгуки на всіх етапах попереднього обговорення проекту, тому автори видання сподіваються на реальну користь представлених узагальнених результатів при виробленні та впровадженні механізмів підтримки економічно проблемних територій в Україні.

РОЗДІЛ 1.

ДОСВІД РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНО ПРОБЛЕМНИХ ТЕРИТОРІЙ У КАНАДІ

1.1 Історія та основні регуляторні акти з розвитку економічно проблемних територій у Канаді

Зусилля органів влади в Канаді щодо економічного розвитку в період до закінчення Другої світової війни були обмеженими. Комісія *Rowell-Sirois* у 1937 році вперше сформулювала концепцію, що кожна провінція повинна бути здатною забезпечувати відповідні стандарти послуг, не встановлюючи вищого за середньодержавний рівня податкового тягаря (Savoie, 2003). Це була перша дискусія щодо Канадської програми вирівнювання для провінцій, але власне сама програма була створена в 1957 році. Принципи цієї програми згодом збережено в Конституції 1982 року (Savoie, 2003). Ця програма складає основу забезпечення визначеного переліку стандартів життя для всіх громадян Канади й надалі є основним елементом федеральної фіскальної політики.

Різні форми економічного розвитку регіонів у Канаді часто перегукуються з подібними зусиллями провінцій і є одними з небагатьох конституційно розділених повноважень. Однак тільки по завершенні Другої світової війни федеральний уряд розпочав регіонально сфокусовані програми розвитку, що було зумовлено фіскальною слабкістю окремих провінцій (Savoie, 2003). Упродовж 1960 – 1980 років регіональні програми розвитку в Канаді були зосереджені на «потребах», на противагу «можливостям» (Savoie, 2003). Потреба стосується недостатнього економічного зростання в регіоні, тоді як можливість – шансів на те, що регіональні інвестиції матимуть ринковий зміст.

Федеральний бюджет 1960 року був першою прямою спробою забезпечити економічний розвиток. Він давав змогу фірмам отримувати подвійні ставки податкових пільг, пов'язаних з інвестиціями в основний капітал, на більшість активів, освоєваних для виробництва нових видів продукції за умови, що їх розташовували у визначених регіонах з високим рівнем безробіття та повільним економічним зростанням (Savoie, 2003). Наступним документом був Акт відновлення та розвитку сільського господарства (*Agricultural Rehabilitation and Development Act** (ARDA), який був сфокусований на сільському господарстві у відповідних регіонах шляхом надання допомоги у використанні периферійних земель, створенні можливостей роботи в сільській місцевості та фінансуванні проектів в інших (крім сільського господарства) природно-ресурсних галузях. У 1966 році ARDA був дещо видозмінений і зосереджений не тільки на суто сільськогосподарських, але також і несільськогосподарських проектах, що сприяли зменшенню бідності на селі. Подальша критика того факту, що ARDA не був географічно сконцентрованим, а розпоршував фінансові ресурси по всій Канаді, зумовила вироблення більш специфічно сфокусованих програм (Savoie, 2003).

* Акт (у перекладі – Акт) в українському законодавчому контексті інтерпретується як „закон».

У 1962 році для чотирьох атлантичних провінцій було засновано *Раду атлантичного розвитку* та створено фонд розвитку з фінансовим капіталом у сумі 186 млн. дол. США. Рада була зосереджена на інвестиціях в економічну інфраструктуру, при цьому понад половину початкового фонду було спрямовано в розбудову доріг, водопостачання та каналізаційної систем (Savoie, 2003). У 1963 році ухвалено Акт про стимули для розвитку регіонів (*Area Development Incentives Act*), що мав на меті спрямувати податкові пільги у визначені регіони з високим рівнем безробіття для стимулювання розвитку приватного сектору, зокрема й підвищені ставки податкових пільг на інвестиції в основний капітал, трирічне звільнення від сплати податку на прибуток та вищі податкові пільги з додатковими грошовими субсидіями, заснованими в 1965 році (Savoie, 2003). Фонд економічного розвитку сільських територій (*Fund for Rural Economic Development (FRED)*) був створений у 1966 році і зосереджував діяльність у п'яти визначених регіонах Канади, кожен з яких мав окремі деталізовані плани розвитку (Savoie, 2003).

У вищезазначених регіонах фінансові ресурси надавали переважно на основі потреб, наприклад, низького рівня зайнятості або виробничої діяльності, на противагу можливостям, насправді пробуючи генерувати вищий рівень економічної активності через суспільні фонди в регіонах з обмеженим економічним потенціалом.

У кінці 1960-х років уряд почав зосереджуватися на центрах розвитку в економічно депресивних регіонах, якими переважно були міські райони. Концепція базувалась на ідеї, що такі центри, пропонуючи нові можливості сільським жителям, не залишатимуть їх в економічно депресивних сільських регіонах чи спричинюватимуть міграцію в міста поза межами їхніх провінцій (Savoie, 2003). Ця програма була зосереджена на потребах шляхом визначення регіонів з повільним зростанням, а також можливостях, які передбачали визначення центрів розвитку для інвестування в таких регіонах з повільним зростанням. Програма діяла в 23 регіонах і охоплювала 10 провінцій, що мали потенціал для приваблення виробничих і переробних фірм. Уряд згодом підписав угоди з провінціями, що передбачали будівництво або поліпшення інфраструктури в таких регіонах. Ця програма мала великі обмеження щодо напрямів використання коштів, але є приклади ефективного їх освоєння, в результаті чого в таких центрах спостерігалось зростання доходів на душу населення, зокрема в містах St. John's, Halifax та Moncton (Savoie, 2003).

У період між 1972 та 1974 роками регіональний розвиток був децентралізований, його програмування здійснювали на умовах гнучких угод рівня федерація – провінція, при цьому стимули розвитку надавали і регіонам, й окремим секторам для задоволення індивідуальних потреб (Savoie, 2003).

У 1982 році було створено нову програму – Програму промислового та регіонального розвитку (*Industrial and Regional Development Program*), яка використовувала розроблений набір показників розвитку для визначення потреб регіонів у чотирьох категоріях. Найвища категорія включала розвинені регіони, охоплюючи 50% їхнього населення; ці території потребували промислової реструктуризації і їм забезпечували 25% вартості на модернізацію та розширення. Найнижча категорія охоплювала 5% населення в регіонах, що найбільше потребували допомоги; це було виражено в показниках рівня зайнятості, фіскальної спроможності провінції й особистих доходів (Savoie, 2003). Ця система привернула найбільшу увагу до Онтаріо та Квебеку, куди спрямовували близько 70%

усього фінансування, на протипагу програми, яку вона замінила, що надавала 40% усього фінансування Атлантичній Канаді. Через опозицію провінцій цю програму в 1987 році розформували (Savoie, 2003).

Замість цих програм було створено регіональні агенції розвитку: одна – для Атлантичної Канади (Агенція розвитку можливостей Атлантичної Канади – *Atlantic Canada Opportunity Agency*), одна – для Західної Канади (Агенція з диверсифікації економіки Західної Канади – *Western Economic Diversification*) та одна – для Північного Онтаріо (Агенція економічного розвитку в Північному Онтаріо – *Federal Economic Development Initiative in Northern Ontario – FedNor*). Згодом було створено нове міністерство промисловості, науки та технології (*Department of Industry, Science and Technology*) та нову Агенцію розвитку Квебеку (економічного розвитку у Канаді для регіонів Квебеку – *Canada Economic Development – Quebec (CED)*) (Savoie, 2003). Вищезазначені агенції діють і тепер, їх буде проаналізовано в наступних розділах.

1.2 Функції Міністерства промисловості Канади

Завдання цього Міністерства полягають у просуванні основаної на знаннях конкурентно-спроможної економіки Канади, вдосконаленні інвестиційних умов у країні, що вважаються чесними, інноваційними та ефективними, допоки збільшують її частку в світовому обсязі торгівлі й інноваційного виробництва одночасно з важливим завданням – поліпшенням якості життя в Канаді. Міністр має повноваження щодо вирішення питань політики в таких напрямках: промисловість, торгівля та комерція, наука, споживчий ринок, корпорації та корпоративна безпека, конкуренція та обмеження торгівлі (зокрема й об'єднання компаній і монополії), банкрутство та неплатоспроможність, інтелектуальна власність, телекомунікації, інвестиції, малий бізнес, регіональний економічний розвиток на території Канади.

Щодо регіонального розвитку в Онтаріо цілі Міністерства полягають у (Department of Industry Act , 1995):

- просуванні економічного розвитку в місцевостях, де превалюють низькі доходи та слабе економічне зростання, а також на територіях з нерівними умовами для формування продуктивної зайнятості,
- стимулюванні довгострокового економічного розвитку та стійкої зайнятості і формування доходів,
- фокусуванні на малих та середніх підприємствах і розвитку підприємницьких талантів.

Міністерство разом з іншими відповідними міністерствами, органами та агенціями уряду Канади формулює і впроваджує політику, плани й інтегровані федеральні підходи до регіонального розвитку в Онтаріо. Він є провідним в установленні кооперативних відносин провінції та бізнесу, праці, інших державних і приватних органів. За потреби міністр координує послуги для розвитку підприємницьких талантів, підтримує місцеві бізнесові асоціації, стимулює інвестиції та підтримує малі й середні підприємства.

1.3 Діяльність Агенції розвитку можливостей Атлантичної Канади (*Atlantic Canada Opportunity Agency*)

Агенція розвитку можливостей Атлантичної Канади (АСОА) була створена відповідно до Акта «Про Агенцію можливостей Атлантичної Канади» 1985 року. Її мета – підвищення можливостей економічного розвитку в Атлантичній Канаді та, зокрема, забезпечення зростання доходів і можливостей зайнятості в регіоні. Ініційована в 1987 році, Агенція зосереджувалась на збільшенні можливостей економічного розвитку в Ньюфаундленді та Лабрадорі, острові принца Едварда, Нью-Брунсвіку та Новій Шотландії (*Newfoundland and Labrador, Prince Edward Island, New Brunswick and Nova Scotia*), що разом репрезентують 2,4 млн. населення (OECD, 2002). АСОА займаються п'ятьма основним проблемами: реструктуризація основних галузей (спад у рибальстві та вугільній промисловості); нестача критичної маси робочої сили через малозаселені регіони; «відтік мізків», оскільки кваліфіковані працівники виїжджають за іншими можливостями в різні регіони Канади або за кордон; високий рівень безробіття; проблеми села, що пов'язані з великою кількістю сезонних працівників і низьким рівнем зайнятості (Savoie, 1997).

Акт надає міністрові повноваження підписувати угоди щодо партнерства з провінціями Атлантичної Канади, надавати позики та гранти, підписувати контракти з третіми сторонами та брати участь у діях, пов'язаних з його мандатом. Агенцією терміном не більше трьох років керує призначений заступник міністра, який йому підпорядкований. Агенція щорічно зобов'язана звітувати Парламентові про свою діяльність (див. дод. А1).

Фонд Агенції розвитку можливостей Атлантичної Канади (АСОА) отримує 1,5% федеральних фінансових ресурсів, переданих регіонові Атлантики, однак, використовуючи їх, вони мають виконувати перелік зобов'язань, з-поміж яких програми майбутнього громад, угоди про співпрацю між Федерацією та Провінцією зі стратегічним фокусом на: 1) інноваціях, дослідженнях та розвитку з акцентом на створення кластерів основних галузей; 2) розвиток підприємницьких і бізнесових навичок, партнерство з освітніми міністерствами для вдосконалення навчальних планів по підприємництву та зв'язків з університетами; 3) стимулювання місцевого розвитку шляхом допомоги місцевим муніципалітетам розв'язувати проблеми бюджетів через консультування з питань економічного розвитку та надання позик малому бізнесу; 4) торгівля та інвестиції з акцентом на експортні галузі та міжнародні підприємницькі зв'язки. У 1999 – 2000 роках 27% бюджету АСОА, що становив 305 млн. дол. США, забезпечували пряме фінансування цих ініціатив (OECD, 2002).

Корпорації майбутнього громади або Корпорації розвитку бізнесу громад (*Community Futures Corporations or Community Business Development Corporations*), існують на всій території Атлантичної Канади. Такі корпорації надають підтримку бізнесу в технічній допомозі, розвитку підприємництва та навчанні разом з позиками, гарантіями за позиками, фінансуванні активів у сумі до 25000 дол. США. У 1999 – 2000 фінансовому році вони надали 398 позик на суму 11,5 млн. дол. США та поєднали додатково 16 млн. дол. США власників та інвесторів, допомагаючи їм зберегти 697 робочих місць і створити 426 нових. У 1995 році був проведений аудит АСОА, який показав, що 19% проектів можуть діяти й надалі без підтримки АСОА, тоді як 81% не могли б бути створені без

АСОА. Протягом 1988 - 1997 років витрачені агенцією 3,2 млрд. дол. США допомогли згенерувати 3,9 млрд. дол. США у доходах та податку на продаж, при цьому рівень безробіття в Атлантиці був би на 2,8% вищий без допомоги АСОА, вплив якої на зайнятість протягом останніх п'яти років оцінюється в середньому в 12000 робочих місць щороку, зростання ВВП склало 5 дол. США на кожен 1 дол. США, інвестований АСОА. Програми молодіжного підприємництва також забезпечили 1400 низьковідсоткових позик, що дало змогу створити 1850 робочих місць (ОЕСД, 2002).

Коли АСОА була створена в 1987 році, вона мала 1,05 млрд. дол. США фінансування, які були використані головно для забезпечення Плану дій Агенції, впровадженого в 1988 році, що надавав пільги для неурядового та бізнесового розвитку. Зокрема, пропонували гранти та внески неурядовим організаціям, зокрема й муніципалітетам та іншим агенціям, для забезпечення спеціалізованих послуг у підтримці підприємництва та малого й середнього бізнесу. Агенція також надавала внески широкому діапазону виробничих, обробних, ремонтних та обслуговчих видів діяльності, включаючи первинні або початкові обробні види діяльності та внески тим обслуговчим галузям, які мають право на страхування позик і зниження відсоткової ставки. Більше того, План дій програми також розширив критерії відповідності проектів, що приваблюють внутрішньо-провінційних, міжпровінційних і міжнародних туристів та пропонують грошові внески щодо відповідних видатків для заснування бізнесу, експансії нових продуктів, модернізації й розширення; інноваційних проектів, зокрема й фінансової підтримки новаторам, котрі ліцензують свої інноваційні продукти або процес також для навчання та технічної допомоги, наприклад, у сфері розвитку ринку або розроблення бізнес-планів, оцінювання доцільності проектів, пошуку венчурного капіталу, залучення кваліфікованих осіб для реалізації маркетингового плану (Savoie, 1997).

На додачу до вищезазначених програм План дій для регіону Атлантики також забезпечував максимальний рівень внеску відповідно до типу діяльності в таких розмірах: 50% – необхідних капітальних видатків для започаткування та розширення лінійки нових продуктів, модернізації обладнання та розширення виробництва; 60% – необхідних видатків на інноваційні проекти та фінансову підтримку новаторам, що ліцензують свої інноваційні проекти, й на фінансову підтримку новаторам, що ліцензують свої інноваційні продукти / процеси; 75% – необхідних видатків на розвиток маркетингових або бізнес-планів, оцінку доцільності та пошук венчурного капіталу; 50% – на видатки з пошуку кваліфікованих працівників, максимально до одного року, для впровадження маркетингового плану. Задля зменшення фінансового тягаря, пов'язаного з початковим фінансуванням малих і середніх компаній, програма в подальшому розширилася до забезпечення окремих платежів по уповноважених внесках заявників у визначених видах діяльності. Для підвищення максимального рівня урядової підтримки до 75% за комерційними операціями та до 100% за некомерційними та модифікації процедури розрахунку податкового кредиту використовується тільки відшкодовувана готівкою частина, яка сьогодні становить 40% для малих фірм та 20% – для великих підприємств. Насамкінець, План дій усунув політику, що робила основні корпорації провінцій, їхні філії, що цілковито перебували в їхній власності або були ефективно ними керованими, та компанії, якими дієво керували уряди провінцій, не кваліфіковані для федеральної фінансової допомоги. (Savoie, 1997).

За звітами, основними результатами програми від часу її заснування до 1996 року є такі: створення або збереження 82000 робочих місць, віддача на кожен інвестований долар склала 5 дол. США в Атлантичній Канаді; одержання 233 млн. дол. США в експортному бізнесі; вдвічі збільшилась успішність бізнесів, які дістали підтримку АСОА, порівняно з тими, яким її не надавали. Найбільш загальною проблемою багатьох великомасштабних програм, подібних до цієї, є те, що програми регіонального розвитку слід розробляти таким чином, щоб не дублювати послуг, надаваних іншими агенціями або урядовими управліннями (Savoie, 1997).

1.4 Діяльність Агенції з диверсифікації економіки Західної Канади (*Western Economic Diversification*)

Ця агенція була створена відповідно до Акта «Про західноекономічну диверсифікацію» 1985 року. Її метою є підтримання розвитку та диверсифікації економіки Західної Канади, просування інтересів Західної Канади в національній економічній політиці, розроблення та впровадження програм і проектів. Агенція початково була створена для надання позик інноваційним фірмам та захисту інтересів західних регіонів за прийняття рішень національного рівня, але з часом вона розвинулась до підтримки галузей малого бізнесу шляхом мікрокредитування та консультаційних послуг стосовно розвитку бізнесу, одержання приватних позик (OECD, 2002).

Акт надає міністрові повноваження розробляти плани та стратегії для допомоги в регіональному розвитку та диверсифікації шляхом заснування, розвитку, підтримки та просування підприємств, зокрема малих і середніх, у Західній Канаді, підтримки бізнес-асоціацій, конференцій, навчання, консультацій, торговельних виставок, демонстраційних проектів та маркетингових досліджень, підтримки розвитку бізнесових можливостей банків даних і мереж, поліпшення ділової комунікації та кооперації, а також ініціювати, впроваджувати, підтримувати, просувати й координувати дослідження політики, розвиток політики та економічний аналіз для підтримки розвитку й диверсифікації економіки Західної Канади. Акт надає міністрові право підписувати партнерські угоди з провінціями Західної Канади, надавати позики та гранти, підписувати контракти з третіми сторонами та брати участь у діях, пов'язаних з його мандатом. Агенція зобов'язана щорічно звітувати Парламентові про свою діяльність (див. дод. А2).

Через суттєві скорочення Агенція розвинула партнерський підхід з урядами провінцій, іншими агенціями та приватними фірмами й фундаціями, щоб сприяти виробленню довгострокової стратегії зростання для регіонів Заходу. Вони наслідували кластерний підхід у розвитку, зосереджуючись на можливостях та акцентуючи на використанні державно-приватного партнерства для виконання завдань (OECD, 2002).

Програми Агенції постійно оцінювалися та доповнювалися для врахування змінюваних потреб. Агенція підтримує 90 програм майбутнього громад, які в 2005 – 2006 роках надали допомогу 760000 підприємцям, 53,8 млн. дол. США позик, що були поєднані з іншими внесками в сумі 81 млн. дол. США, і створили 4400 робочих місць. Агенція також є виконавчим органом Фонду муніципальної інфраструктури сільських територій (*Municipal Rural Infrastructure Fund*) у Манітобі та Саскачевані (*Manitoba and Saskatchewan*), що забезпечує ресурси

для суттєвого вдосконалення сільської інфраструктури. Агенція управляє угодами розвитку міста (*Urban Development Agreements*), які підписуються з муніципалітетами. Кожна така Угода розвитку міста має специфічні завдання, що відповідають потребам конкретного міста. Ці, а також тристоронні угоди між трьома рівнями урядів координують послуги з метою зменшення визначеної проблеми або стимулювання окремої ініціативи (OECD, 2002).

1.5 Діяльність Агенції економічного розвитку в Північному Онтаріо (*Federal Economic Development Initiative in Northern Ontario – FedNor*)

Ця Агенція була створена в 1987 році для забезпечення фінансової підтримки Північного Онтаріо задля допомоги в зменшенні регіональних диспропорцій. *FedNor* не є окремою федеральною Агенцією, вона управляється в рамках Міністерства промисловості Канади і тому не регулюється специфічним актом, але виконує подібні іншим регіональним агенціям розвитку функції. *FedNor* використовує підхід «знизу-догори» й зосереджує свою діяльність у п'яти напрямках: 1) партнерство громади; 2) інвестиції; 3) сполученість; 4) інновації; 5) торгівля (OECD, 2002). Вона працює у напрямку створення спроможності громади, розвитку людського капіталу шляхом тренування навичок та програм молодіжного підприємництва, надання доступу до капіталу малим і середнім підприємствам, розвитку корінної громади та підтримки стратегічної економічної інфраструктури, зокрема телекомунікацій (OECD, 2002).

Також організація має повноваження щодо Програм корпорації майбутнього громади, що включають регіон Північного та Південно-східного Онтаріо, які діють у 56 сільських регіонах провінції. Ці корпорації майбутнього громади активні в «трьох основних напрямках: розвиток та впровадження стратегічних планів місцевого розвитку в партнерстві з іншими ключовими представниками громади, надання інформації, консультування та інших послуг місцевим підприємствам, управління місцевим інвестиційним фондом для надання поворотного / відшкодованого фінансування місцевому малому бізнесу, коли це неможливо зробити з традиційних джерел» (OECD). Від 1996 року *FedNor* вклав понад 75 млн. дол. США через корпорації майбутнього громади, що допомогло зберегти більш як 310 млн. дол. США за позиками та створити понад 32000 робочих місць. (OECD, 2002).

1.6 Діяльність Агенції економічного розвитку Канади для регіонів Квебеку (*Economic Development Agency of Canada for The Regions of Quebec (CED)*)

Цю агенцію засновано відповідно до Акта «Про Агенцію економічного розвитку Канади для регіону Квебек» у 2005 році. CED має 14 регіональних офісів, що обслуговують всю провінцію. Їхні завдання охоплюють розроблення стратегій, формулювання планів, заснування інтегрованого федерального підходу до регіонального розвитку за допомогою двох основних засобів. Перший – поширення інформації та послуг бізнес-асоціаціям, малим і середнім бізнесам та підприємцям. Другий – координування міжсекторних ініціатив завдяки співпраці з іншими рів-

нями уряду та різними урядовими управліннями (OECD, 2002). Міністр має право підписувати партнерські угоди з провінціями Квебеку, надавати позики та гранти, підписувати контракти з третіми сторонами й брати участь у діях, пов'язаних з його мандатом. Агенцією керує призначений заступник міністра. Вона зобов'язана щорічно звітувати Парламентові про свою діяльність (див. дод. А3).

СЕС надає допомогу також для відродження міст головно через корпорації майбутнього громад, які координують угоди між федерацією, провінцією та громадою. СЕС має визначений перелік основних програм. Першою такою програмою є «IDEA-SME», яка забезпечує фінансові ресурси та послуги для малого й середнього бізнесу в чотирьох напрямках: 1) інновації, дослідження та розвиток, із зосередженням на нових галузях промисловості; 2) розвиток ринку; 3) експорт; 4) підприємництво та розвиток бізнесового клімату. Другою є Регіональна стратегічна ініціатива – програма, що зосереджена на певних регіонах для сприяння створенню соціально-економічного середовища, що допоможе виробити конкурентні переваги в регіоні. Плани створюють спільно різні федеральні міністерства, які проводять консультації з громадою та підприємствами приватного сектору. СЕС, подібно до інших агенцій регіонального розвитку в Канаді, використовує Програму майбутнього громади (*Community Futures Programme*), яка забезпечує фінансування 54 корпорацій майбутнього громади (*Community Futures Corporations (CFCs)*), що пропонують ділові інформаційні послуги та технічні поради, а також 17 корпорацій економічного розвитку громад, які зосереджують свої програми на проблемних регіонах столиці, фінансування підприємницьких програм у дев'яти районах Квебеку, що не мають СЕС. Зрештою, більш специфічна регіональна програма є в Прибережного фонду Квебеку (*Coastal Quebec Fund*), що фінансує приморські громади північної частини провінції, які перебувають під впливом економічного спаду в рибальстві.

Протягом трирічного періоду, починаючи від 2002 – 2003 років, 262 млн. дол. США фінансування надано для програми «IDEA-SME», 269 млн. дол. США – для фінансування Регіональної стратегічної ініціативи, 72 млн. дол. США – для Програми майбутнього громади, 2 млн. дол. США – для Прибережного фонду Квебеку разом з 12 млн. дол. США – для спеціальної програми підтримки регіону Гаспезі (*Gaspesie region*). Зазначено, що «починаючи з 1990-х років провінції сприяли появі сектору венчурного капіталу шляхом використання переліку пільг. Зокрема, уряд пропонував суттєві податкові переваги на кожен інвестований долар, що відповідали умові вкладання 60% капіталу в малі та середні підприємства провінції. У кінці 1990-х років 52% венчурного капіталу Канади було сконцентровано в Квебеку, а інвестований у провінцію ризиковий капітал сягнув 44% усього ризикового капіталу, інвестованого в банківський сектор» (OECD).

1.7 Інші національні програми та інструменти регіонального розвитку і вирівнювання

Національні програми розвитку в Канаді більш соціально орієнтовані, ніж економічно, тому їх важливість у питаннях забезпечення високих стандартів життя та освіти не можна ігнорувати, про що зазначено далі.

Трансферт вирівнювання

Трансферт вирівнювання – це вертикальний трансферт від федерального уряду провінціям зі слабшими фіскальними можливостями. Завдання Програми вирівнювання визначені в Конституції 1982 року. Парламент та уряд Канади дотримуються принципу здійснення платежів вирівнювання, щоб надати урядам провінцій достатні доходи бюджетів для забезпечення належного рівня громадських послуг за існуючого рівня оподаткування. Для оцінки таких фіскальних диспропорцій фіскальна спроможність (що відбиває тільки спроможність формування доходів, оскільки Канадська програма вирівнювання не бере до уваги потреби) розраховується внаслідок порівняння доходів на душу населення, що можуть бути отримані кожною провінцією при застосуванні середнього рівня оподаткування, які використані всіма десятима провінціями. Протягом 2001 – 2002 років обсяги вирівнювання сягнули 10,5 млрд. канадських доларів. Трансферти вирівнювання є повністю безумовними (нецільовими) (OECD, 2002).

Канадський Трансферт охорони здоров'я та соціального забезпечення (Canada Health and Social Transfer (CHST))

Канадський Трансферт охорони здоров'я та соціального забезпечення (CHST) забезпечує провінції грошовими платежами та податковими трансфертами для підтримання охорони здоров'я, середньої освіти й соціальної допомоги і соціальних послуг, зокрема й розвитку дитини. Компонент податкового трансферту передбачає передання федеральних податкових повноважень провінціям, що дає змогу останнім підвищувати їхні власні податки. Загальні обсяги трансфертів у 2001 – 2002 роках оцінено в розмірі 43,6 млрд. канадських доларів. Платежі CHST частково цільові, оскільки провінції та території мають певну гнучкість у розміщенні асигнувань серед соціальних програм відповідно до їхніх пріоритетів за дотримання принципів Акта охорони здоров'я Канади (*Canada Health Act*) і не висувають жодних умов щодо мінімального терміну проживання (резиденції) для отримання соціальної допомоги. У вересні 2000 року Прем'єр-міністр Канади та керівники провінцій і територій домовились про спільний план дій щодо відновлення послуг з охорони здоров'я та раннього розвитку дитини. Федеральний уряд виділив 23,4 млрд. канадських доларів на підтримку цієї угоди протягом наступних п'яти років, при цьому 21,1 млрд. канадських доларів буде забезпечено через трансферт CHST (OECD, 2002).

Територіальна формула фінансування (Territorial Formula Financing (TFF))

Територіальна формула фінансування (TFF) – це щорічний нецільовий трансферт федерального уряду територіальним урядам північних регіонів (Нунавут, Північно-західні території та Юкон, – *Nunavut, the Northwest Territories and the Yukon*). Він дає змогу територіям забезпечувати перелік громадських послуг, відповідних до запропонованих урядами провінцій. Розрахункові норми визначаються за формулою, що враховує різницю між видатковими потребами та дохідною спроможністю територіальних урядів, і надає різницю у виплачуваних платежах. Територіальні видаткові потреби представлені Сукупною видатковою базою – *Gross Expenditure Base (GEB)*, яка оснований на історичному рівні видатків територіальних урядів, проіндексованих для врахування зростання видатків провінцій, з метою відображення видаткового тягара, з яким стикаються

уряди в інших регіонах країни. TFF містить фінансові стимули для просування економічної діяльності та сприяння вищій територіальній життєздатності. Керування TFF здійснюється відповідно до угоди між федеральним і територіальним міністрами фінансів (OECD, 2002).

Канадські регіональні програми розвитку (КРПР)

Канадські регіональні програми розвитку (КРПР) сьогодні базуються в регіонах і диференціюються між фірмами різних розмірів. Початково вони пропонували пільги, які було легко адмініструвати, але важко оцінити, крім того, вони були складними для використання малим бізнесом, оскільки часто потребували безпосереднього капіталу. КРПР згодом переорієнтувалися на гранти, що вимагають більше моніторингу, але корисніші малому бізнесові, зокрема «адміністративні», які допомагають маркетингу продукції малого бізнесу або розвивають бізнес-плани. Однак процедура подання заявок на одержання грантів може бути складною для малого бізнесу й має бути максимально спрощена.

Для обслуговування грантових програм та підтримання певного фіскального контролю в багатьох регіональних програмах розвитку в сумі гранту обов'язково передбачена частина, що підлягає відшкодуванню на певних умовах. Відкрита допомога спрямована на найбільшу користь для малого та середнього бізнесу, однак оцінити ефективність таких програм складно.

Регіональні програми розвитку повинні мати чітко визначені цілі, які потрібно пов'язувати з ширшими національними завданнями, аби уникнути негативної конкуренції між двома регіональними програмами розвитку. Програми допомоги бізнесові також мають бути скоординованими між провінціями й іншими федеральними програмами, щоб не було дублювання.

Транскордонна ініціатива: Північно-західний тихоокеанський економічний регіон (Pacific Northwest Economic Region)

Північно-західний тихоокеанський економічний регіон (PNWER) – державно-приватна транскордонна ініціатива між окремими штатами США (Аляска, Айдахо, Монтана, Орегон та Вашингтон) та провінціями Канади (Британська Колумбія, Альберта та Юкон), що разом репрезентують 18 млн. осіб, а ВВП займає десяте місце в світі. Метою PNWER є сприяння регіональній кооперації, гармонізація правил і законодавства, співпраця регіонального економічного розвитку та вдосконалення якості життя всіх жителів регіону. PNWER організована в робочі групи, що керуються законодавчою радою та радою приватного сектору й охоплюють сільське господарство, перетин кордонів, торговельні питання, енергетику, довкілля, лісове господарство, стійкий розвиток, перевезення, туризм.

Програми розвитку промислових регіонів

Сучасні програми регіонального розвитку Канади зосереджуються на малому та середньому бізнесі як головних економічних важелях зростання. Надання пільг великомасштабним виробництвам уже не є основним завданням федеральних агентцій регіонального розвитку Канади. Однак деякі провінції й надалі зосереджують зусилля регіонального розвитку в цьому напрямку, про що йдеться нижче.

1) *Організації зростання економічного розвитку*
(*Economic Development Growth Enterprises*)

Уряди Ньюфаундленду та Лабрадору в 1995 році створили організації зростання економічного розвитку (EDGE), що мали на меті стимулювати діяльність малого бізнесу, надаючи визначеним EDGE компаніям (71 компанія протягом 1995 та 2001 років) 10 податкових канікул, землю за мінімальну вартість, пільги при заснуванні бізнесу, фасилітаторів для допомоги в розв'язанні проблем із започаткуванням бізнесу. Інвестиції EDGE сприяли створенню 1600 нових робочих місць і надходження приватних вкладень у розмірі 190 млн. дол. США в обмін на 5 млн. дол. США урядових пільг. Програма також передбачала суттєву маркетингову компанію для усунення негативного економічного міфу про Ньюфаундленд та Лабрадор (Blake, 2003).

2) *Сучасна стратегія промислового інвестування*
(*Advanced Manufacturing Investment Strategy*)

Ця промислова ініціатива Онтаріо була започаткована в 2006 році задля стимулювання приватних інвестицій у перелік сучасних промислових секторів. Протягом існування програма надасть 500 млн. дол. США поворотних позик без сплати відсотків протягом п'яти років. На першому етапі фінансування ініціатив програма запропонувала 18 млн. дол. США у формі позик, що сприятиме генеруванню приватних інвестицій у розмірі 187 млн. дол. США (Government of Ontario, 2007).

Програми розвитку сільських регіонів

Багато описаних вище агенцій регіонального розвитку були створені для стимулювання зростання в сільських регіонах, котрі в Канаді найповільніші за темпами зростання. Однак, за винятком FedNor, усі зазначені агенції регіонального розвитку мають повноваження й щодо міських, і щодо сільських регіонів. У Канаді зусилля часто зосереджені на переданні повноважень донизу для підтримки громади та субрегіональних ініціатив розвитку. Допоки ця стратегія ефективна й дає змогу розробляти програми специфічно пристосовані до потреб. Проте практика вказує на питання, які необхідно моніторити, оскільки передання влади органам регіонального розвитку може спричинити брак демократії. Більше того, регіональні прихильники мають тенденцію недостатньо репрезентувати роль держави, що може призвести до втрати здатності відстоювати ширший громадський інтерес. На додачу, локалізація може зумовити нерівномірний розвиток територій. Регіональні органи влади, можливо, не матимуть ефективних повноважень на санкції, а вплив міжособистісних конфліктів на місцевому рівні може посилитись (Northern Strategic Framework Team, 2003).

1) *Програма майбутнього громад (Community Futures Program)*

Головним інструментом усіх агенцій регіонального розвитку є Програма майбутнього громад. Таку програму в 1986 році створив Департамент зайнятості та імміграції в рамках Канадської стратегії праці (*Employment and Immigration Canada's Canadian Jobs Strategy*). Вона розпочала діяльність з акценту на сільських регіонах, що потерпають від хронічного безробіття або закриття окремих

галузей. У 1995 році її передали Програмам економічного розвитку Канади (*Canada's economic development programs*) через зосередження їх на малому бізнесі, стратегічному плануванні, сприянні підприємництву в сільських регіонах. Сьогодні є 240 корпорацій майбутнього громад, зокрема 41 в Атлантичній Канаді, 53 – у Квебеку, 90 – на Заході, 56 – в Онтаріо. Корпорації майбутнього громади кожного регіону по-різному структуровані за вимогами різних програм залежно від потреб регіону, однак загалом вони діють для стимулювання зростання бізнесу «знизу догори» шляхом надання бізнесових консультацій і позик малому бізнесові, а не зосередження на великих промислових фірмах (OECD, 2002).

Програми розвитку міст

1) Програма інфраструктури Канади (Infrastructure Canada Programme)

Після проведення дослідження в Сполучених Штатах, яке показало існування зв'язку між інвестиціями в інфраструктуру та продуктивністю, певні літературні джерела відзначають зв'язок між такими інвестиціями та економічним зростанням. Це пізніше було підтверджено дослідженням у Канаді, яке стверджує, що еластичність випуску продукції бізнесовим сектором і продуктивність інвестицій у базову суспільну інфраструктуру становить 0,4, порівняно з 0,2 для інвестицій у приватний сектор. Отже, можна припустити, що програми економічного розвитку будуть успішними за підтримки нових інвестицій у суспільну інфраструктуру для підвищення продуктивності. (Wylie, 1996).

У період між 2000 та 2006 роками програма забезпечила 2,65 млрд. дол. США для розвитку муніципальної інфраструктури (2,05 млрд. дол. США) та розвитку шляхів (600 млн. дол. США).

Програма існує в результаті угод федерації та провінцій і керована двома представниками – кожен з уряду федерації та провінції, у двох провінціях також включені представники муніципалітетів. Зазначено, що принципова увага зосереджена на «екологічно сприятливій» муніципальній інфраструктурі, наприклад, муніципальне водопостачання, водовідведення, управління твердими відходами, зокрема й переробка відходів, вдосконалення ефективності енергозабезпечення в будинках (OECD, 2002).

Другорядні пріоритети охоплюють місцевий транспорт, культурні та рекреаційні заклади, інфраструктуру підтримки туризму, доступне житло, сільські та віддалені телекомунікації, забезпечення швидкісного доступу до інтернету в громадських інституціях. Фінансування надає федеральний уряд у розмірі 1/3 необхідних видатків, уряд провінцій – у розмірі 1/3 та 1/3 – муніципалітет, включаючи частку федеральних асигнувань на основі показників населення та рівня безробіття з однаковою значущістю. Пріоритети фінансування визначає кожна провінція, вони не обов'язково однакові, але мають задовольняти індивідуальні потреби кожної провінції (OECD, 2002).

2) Інвестиційний податковий кредит Кейп-Бретона (Cape Breton Investment Tax Credit)

Програму «Інвестиційний податковий кредит Кейп-Бретона» запроваджено в 1985 році для збільшення інвестицій, зайнятості, продуктивності в Кейп-Бретоні. Програма забезпечувала 60% податкового кредиту для нових інвестицій,

40% невикористаних кредитів відшкодовували протягом першого року – одна з найщедріших програм Канади. На основі досліджень конкретних прикладів було визначено, що податковий кредит, можливо, не найкращий метод стимулювання зайнятості, однак зазначено, що будь-який стимул до інвестицій допомагає збільшити продуктивність праці, надаючи додатковий капітал для роботи (Daly, 1993).

Місцеві програми

Є небагато програм регіонального розвитку, розроблених на місцях, оскільки муніципалітети Канади зазвичай не мають фінансової спроможності запроваджувати їх. Місцеві регіональні програми, як правило, зосереджені на просуванні туризму, а не інтенсивному економічному розвитку.

Узагальнення регіональних стратегій з міжнародного досвіду представлено в таблицях Б1 та Б2 Додатку Б до розділу 1.

РОЗДІЛ 2.

ДОСВІД РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНО ПРОБЛЕМНИХ ТЕРИТОРІЙ У США

2.1 Основні регуляторні акти з розвитку економічно проблемних територій у США

Основні регуляторні принципи щодо розвитку економічно проблемних територій США викладено в наступних законодавчих актах (Present Law and Proposals Relating to Tax Incentives for Economically Distressed Areas, 2000):

1. Акт комунальних робіт та економічного розвитку (1965 р.) з доповненнями, зробленими Актом повторного уповноваження Адміністрації економічного розвитку (2004 р.).

Основні акценти: уповноваження Адміністрації економічного розвитку, визначення критеріїв економічно проблемних територій, кооперування та координація партнерств економічного розвитку, види грантів для економічного розвитку, комплексні стратегії економічного розвитку, критерії організації районів економічного розвитку, управління та фінансування.

2. Акт узгодження бюджету (1993 р.) та Акт полегшення платникам податків (1997 р.).

Основні акценти: описують податкові стимули для бізнесу, розташованого в межах відповідних географічних територій, визначених секретарями (міністрами) Департаменту житла та міського розвитку та Департаменту сільського господарства. Визначені громади мають відповідати критеріям глибокої бідності, високого рівня безробіття, загального економічного занепаду, а також мати відповідну чисельність населення.

3. H.R. 815, Акт відновлення американських громад 1999 р.

Основні акценти: Загалом H.R. 815 уповноважив секретаря Департаменту житла та розвитку міст визначити 100 громад, які відновлюються, та надати їм певні податкові привілеї на період з 1 січня 2001 року до 31 грудня 2007 року.

4. Акт про (HUB-зони) (1997 р.), Акт про HUB-зони в корінній Америці (2000 р.), Акт уповноваження Адміністрації з питань малого бізнесу та допомоги виробництву (2004 р.).

Основні акценти: допомога малим підприємствам, які сертифіковані Адміністрацією з питань малого бізнесу та кваліфіковані як «малі підприємства в HUB-зонах», через допомогу в отриманні федеральних контрактів.

2.2 Критерії визначення економічно проблемних територій

Федеральні методології

1. Методологія за Актом комунальних робіт та економічного розвитку 1965 р. з доповненнями, зробленими Актом повторного уповноваження Адміністрації економічного розвитку (2004 р.).

Секція 301. Відповідність території (42 U.S.C. § 3161)

- (а) Загальні питання. – Щоб проект мав право на фінансування згідно положень секцій 201 чи 209, його слід реалізовувати в місцевості, яка відповідає одному чи більше з таких критеріїв:
- (1) *Низький дохід на особу*. – Місцевість має дохід на особу 80% або нижче середньонаціонального рівня.
 - (2) *Рівень безробіття вище середньонаціонального*. – Місцевість має рівень безробіття за останні 24 місяці (для яких наявна статистична інформація) принаймні на 1% більше середньонаціонального.
 - (3) *Безробіття чи проблеми економічного пристосування*. – Це така місцевість, на якій, за визначенням секретаря (міністра), є або близькі до виникнення спеціальні потреби, пов'язані з дійсними чи можливими серйозними проблемами безробіття або економічного пристосування, що є результатом суттєвих коротко- чи довгострокових змін економічних умов.
- (б) Адміністративні кордони територій. – Місцевість, яка відповідає одному чи більше критеріїв підсекції (а), зокрема менша територія з низькими доходами чи високим рівнем безробіття в межах більшої з кращим економічним розвитком, може мати право на фінансову допомогу згідно положень секцій 201 чи 209, попри адміністративні чи інші види кордонів.
- (с) Документування. – Визначення відповідності критеріям має бути підтверджено найновішими наявними федеральними даними (зокрема й інформацією з Бюро економічного аналізу, Бюро статистики праці, Бюро перепису, Бюро в справах індіанців, або з інших організацій, які визначені секретарем (міністром) як відповідні, коли ж їх нема – інформацією з уряду штатів, де знаходиться ця місцевість.

2. Розвиток громад: Визначення економічно проблемних територій. (Community Development: Identification of Economically Distressed Areas, GAO Report #B-279906)

12 березня 1997 Палата представників внесла законопроект (H.R. 1031), який давав би змогу секретарю (міністру) Департаменту житла та розвитку міст визначити 100 громад зі статусом «громади, які відновлюються». Для цих громад передбачалося збільшити кількість нових робочих місць, створювати та розширювати малі бізнеси, підвищити можливості освіти та власності, сприяти відновленню через стимули федеральних податків, здійснити регуляторні реформи, впровадити пілотні проекти для шкіл і стимули для придбання житлової власності.

З цією метою в січні 1998 року на основі даних перепису 1990 року було визначено економічно проблемні території за такими критеріями:

- 1) *рівень бідності принаймні 20% національного,*
- 2) *рівень безробіття принаймні в 1,5 раза вищий за національний,*
- 3) *для міських громад принаймні 70% домовласників з доходами менш як 80% відповідного середнього доходу в певній місцевості.*

Було узгоджено, що перші два критерії будуть достатніми для визначення економічно проблемних територій по країні загалом.

Додатково, регуляторний документ H.R. 3865 вимагав, щоб відновлювана громада перебувала в адміністративних межах органу місцевого самоврядування, мала неперервний кордон і відповідала вимогам щодо чисельності населення. Вимоги щодо чисельності населення наступні: 1) на території повинно проживати принаймні 4000 осіб, якщо будь-яка її частина перебуває в межах статистичного округу метрополії з населенням принаймні 50 000 чоловік; 2) 1 000 осіб – у будь-якому іншому випадку. Немає жодних обмежень щодо чисельності населення у випадку індіанських резервацій. Було визначено, що 9 184 місцевостей відповідає обом критеріям, серед них 1354 – у сільській зоні, 7396 – у міській, 434 – у змішаних міських / сільських територіях. 14% цих територій вже були розміщені в зонах уповноваження (empowerment zones – EZ) та підприємницьких громадах (enterprise community – EC). Потім було визначено 300 найвідповідніших територій.

3 Адміністрація з питань малого бізнесу: HUB-зони (Detailed Information on the Historically Underutilized Business Zone, 2005)

За означенням HUB-зони – найбільш економічно проблемні в країні; вони мають відповідати таким критеріям:

- дані перепису про кількість податкових кредитів на житло низькооплачуваних осіб у міських зонах,
- у неметропольних районах середній дохід на домогосподарство не перевищує 80% середнього показника по штату; або середній рівень безробіття не менше 140% найнижчого в країні або середнього по штату;
- індіанські землі,
- території, на розвиток яких негативно вплинуло закриття підприємств або їх перебудова.

На 2004 р. приблизно 11 600 кваліфікованих одиниць перепису в метрополіях та 1400 у неметрополіях підпадають під означення HUB-зон, крім того, близько 150 громад відповідають програмі як такі, що на них вплинули закриття підприємств або їх перебудова.

Приклади регіональних методологій

1. Методологія визначення економічно проблемних територій Департаменту розвитку громад та економіки штату Орегон (Distressed Area Methodology, 2003)

Департамент розвитку громад та економіки Орегону розробив свою методологію для визначення економічно проблемних територій в Орегоні, аби з'ясувати пріоритети, надаючи цим територіям фінансування зі штату.

Методологія використовує в середньому вісім показників для вимірювання економічних проблем у 36 районах та 240 містах Орегону:

- рівень безробіття, особистий дохід (на одну особу),
- середні виплати на 1 працівника,
- зміни чисельності населення, відсоток населення, що отримує допомогу через безробіття, промислова різноманітність, яка базується на розподілі зайнятості за видами діяльності,
- відсоток бідних сімей, зміни в зайнятості.

Розрахунок індексу. — Індекс економічного лиха – це усереднений показник восьми підіндексів. На рівні штату індекс приймається за 1,00. Вищий індекс означає більшу економічну проблему.

Використання індексу. — Методологія спочатку визначає вісім районів як економічно проблемні, використовуючи дані на рівні району. Для міст в економічно не проблемних районах методологія визначає економічно проблемні міста, використовуючи інформацію на рівні міст. Для утримання резонної кількості обраних громад, методологія відбирає поріг 1,2 для районів та 1,25 – для міст у неproblemних районах. Території, де відповідні показники рівні або вищі за ці, визначаються економічно проблемними. За цими показниками такі території на певний момент охоплюють близько однієї шостої зайнятості в штаті. Перелік оновлюється раз на два роки.

2. Методологія визначення економічно проблемних територій у штаті Вашингтон (An Act relating to distressed area designation. House bill report Hb 2296, 2002)

Різні визначення та порогові величини використовуються в статуті штату, щоб визначити стан економічної проблемності територій. Вони охоплюють рівень безробіття, середній дохід домогосподарств, коефіцієнти зайнятості тощо. Територія визначена за одним показником як економічно проблемна, може не підпадати під таке означення за іншим показником.

Статутна дефініція «економічно проблемної громади» визначала, що будь-який район буде таким, якщо рівень безробіття на 20% вищий за середній показник на рівні штату за останні 3 роки. Відповідно до цих визначень було встановлено 16 районів, які могли просити про цей статус протягом періоду 1986 – 1996 років. Ці райони були переважно сільськими, чия економіка залежала від природних ресурсів. В них значно вищий рівень безробіття порівняно із середнім у штаті.

Інший критерій стосується комбінування показника безробіття (рівень безробіття на 40% вищий за середній по штату) та доходу домогосподарств (70% домогосподарств мають дохід менший 80% за середній по штату). За цим критерієм було визначено 38 економічно проблемних районів, які становили всього одну десяту визначених територій за показником бідності.

Третій підхід ґрунтується на комбінуванні показників рівня безробіття (рівень безробіття має бути на 40% вищим за середній по штату) та середнього доходу домогосподарств (на 35% менший за середній по штату). За цими критеріями було визначено 304 території як економічно проблемні, що становило чотири п'ятих визначених громад за показником бідності.

3. Методологія визначення економічно проблемних територій у штаті Вісконсін (Super Employment and Economic Development Zone Grant Program, 2005)

Штат Вісконсін сформулював кілька означень економічно проблемних територій, які використовуються для різних фінансових програм. Для заснування зони економічного розвитку та підвищення рівня зайнятості за законодавством територія має відповідати критерію надзвичайно економічно депресивної – рівень безробіття тут повинен бути не менше 150% від середнього по штату безвідносно до періоду. Поточно для того, щоб територію визначили для заснування зони економічного розвитку, вона має відповідати принаймні трьом з таких критеріїв: (1) рівень безробіття вищий протягом останніх 18 місяців, ніж у середньому по

штату, (2) кількість домогосподарств, у яких середній дохід менший 80% від середнього по штату, вища за середню по штату, (3) кількість домогосподарств, які отримують допомогу з безробіття, вища, ніж у середньому по штату, (4) протягом останніх 36 місяців багато працівників залишилися без роботи або через закриття підприємств, або їх звільнили через реструктуризацію, (5) роботодавці на території оголосили публічно про скорочення понад 25% бізнесу, результатом чого буде звільнення працівників, (6) спостерігається зменшення вартості майна та (7) зменшення чисельності населення на території.

Для спрямування інших фінансових програм у певну місцевість остання має відповідати критеріям депресивності, подібним до попередніх, а саме: високе безробіття, низький дохід домогосподарств, високий відсоток населення, що отримує допомогу з безробіття, зменшення чисельності населення на території, здешевлення майна та недавні оголошення про наміри скоротити робочі місця.

2.3 Історія територіального економічного розвитку в США

Акт комунальних робіт та економічного розвитку (1965 року) створив партнерство між федеральним урядом та установами штатів і місцевостей, щоб полегшити умови істотного й постійного безробіття в регіонах та територіях економічного занепаду. Одна з цілей федеральної участі в національній господарській діяльності з розвитку – збільшити обсяги залучення приватних інвестицій і створити робочі місця.

Історично федеральні зусилля з розвитку були спрямовані на збільшення загальної національної продуктивності й допомогу економічно потерпілим громадам у доступі до загального національного добробуту. Через різноманітність організацій на федеральному, штатному та місцевому рівнях федеральний уряд виробив принципи співпраці з районами розвитку та базованими в громадах організаціями, так само як і партнерами з приватного сектору і промисловими організаціями, щоб досягти цих цілей.

Типи федеральних економічних програм (State of Economic Development, 2007)

Загалом є три відмінні типи федеральних програм, які впливають на економічний розвиток. Наприклад, на національному рівні монетарна та фіскальна політика, так само як і регулювання фінансових інституцій, податкова й торговельна політики – це все програми, які мають на меті широке національне економічне оздоровлення. У другій широкій категорії містяться федеральні програми, які можуть і не бути специфічно економічними, але мають економічні наслідки. Приклади цих програм охоплюють будівництво та обслуговування інфраструктури, допомогу ветеранам, необхідне посередництво. Після майже чотирьох десятиліть федерального залучення до цих програм починається аналіз можливостей розширення федеральної ролі, важливості розбудови відносин не тільки зі штатами та місцевостями, але також (третій тип федеральних програм) з бізнесами, громадянами й громадськими організаціями, необхідності зосередження на метрополіях, так само як і на сільських територіях, й утримання публічної довіри через фокусування на процесах та результатах.

Координацію діяльності з вирівнювання територіального економічного розвитку здійснює підкомітет економічного розвитку, державного майна та надзвичайних ситуацій, який має юрисдикцію над різними структурами з економічно-

го розвитку, зокрема й Адміністрацією з економічного розвитку (EDA), яка діє в межах Департаменту торгівлі, Аппалацькою регіональною комісією (ARC), Регіональним управлінням Дельти (Delta Regional Authority (DRA)), Комісією Деналі та Комісією північних великих рівнин.

Адміністрація економічного розвитку

Адміністрація економічного розвитку (EDA), створена Актом з комунальних робіт та економічного розвитку (1965 р.), є структурою, що адмініструється через Департамент торгівлі. Основна увага EDA зосереджена на грантових програмах з комунальних робіт, яка спрямована на допомогу економічно проблемним громадам задля створення довготермінових робочих місць. Типи проектів, що фінансуються цією програмою, охоплюють будівництво водних і каналізаційних споруд, під'їзні дороги, побудову бізнес-інкубаторів. За вимогами Акта потрібно, щоб гранти EDA поєднувалися зі внесками заявників не менше 50% загальної суми, яка забезпечується штатами, місцевим рівнем або приватним сектором.

EDA – це основна федеральна структура, що надає програмні гранти в разі економічних проблем, пов'язаних із закриттям / зменшенням економічної бази (підприємств). Стосовно цих напрямів EDA надає гранти для планування та адміністративних витрат проектів, а також для тренування, досліджень і технічної допомоги.

Проекти й ініціативи для фінансування з EDA вибирають через аплікаційний процес. Штати мають призначеного федерального представника з економічного розвитку, який працює з місцевими районами економічного розвитку для визначення прийнятних проектів. Заявку потім передають до одного з шести регіональних офісів EDA для розгляду. Вона має бути затверджена як регіональним офісом, так і головним офісом у Вашингтоні. Заявки розглядають постійно протягом поточного фінансового року.

На 108-му засіданні Конгресу було введено в дію Закон повторного уповноваження (2004 р.). Адміністрації з економічного розвитку (P.L. 108-373), який уповноважив EDA на чотири роки. Закон дозволив зарахувати неприбуткові структури до прийнятних видів діяльності з економічного розвитку. Закон також надав міністрові торгівлі (Secretary of Commerce) нові повноваження впроваджувати план стимулів, базований на виконанні проектів, виробляти нові регулювання відносно оперування фондів поворотних позик, підвищувати федеральну частку внеску в грантах, дозволяти підвищені заборони щодо використання фондів, виробляти нові регулювання виконання грантів.

За дослідженнями Університету Рутгерса проекти EDA показують:

- високий рівень виконання капітальних проектів EDA (80-90 %) та в межах бюджетних внесків (52 %);
- генерування зайнятості в приватному секторі у 96-98% випадках;
- капітальні проекти генерують робочі місця приблизно при інвестуванні \$3000 – \$8000 на одне робоче місце, а проекти фондів поворотних позик генерують робочі місця при інвестуванні \$1000 на одне робоче місце;
- на кожен \$1 мільйон фінансованих комунальних робіт з EDA створено 325 прямих постійних робочих місць; на \$10 мільйонів збільшилися приватні інвестиції, на цю ж суму збільшена місцева податкова база.

EDA поточно фінансується через Акт надання коштів агенціям науки, шта-там, судові, торговельним установам та іншим відповідним агенціям. У фіскаль-ному 2006 році EDA отримало \$284 мільйонів, а на 2007 рік заплановано \$450 мільйонів.

Аппалацька регіональна комісія

Однією з перших законодавчих ініціатив президента Дж. Кеннеді було акцентування уваги на боротьбі з бідністю, яка постійно існувала в Аппалацькому регіоні країни. У відповідь на цю ініціативу Конгрес затвердив Акт про Аппалацький регіональний розвиток (1965 р.), відповідно до якого й було засновано Аппалацьку регіональну комісію (ARC). Основною функцією комісії було надання допомоги з економічного розвитку регіонові що складався з частин 13 штатів: вся Західна Вірджинія та частини Алабами, Джорджії, Кентуккі, Маріленд, Міссісіпі, Нью-Йорку, Північної Кароліни, Південної Кароліни, Огайо, Пенсільванії, Теннессі, Вірджинії. У регіоні проживає понад 20 мільйонів населення. Додатково, Акт створення транспортного акціонерного капіталу на 21 століття (Transportation Equity Act for the 21st Century) значно поліпшив фінансування розвитку швидкісних шляхів Аппалацького регіону (Appalachian Development Highway System (ADHS)).

Організаційна структура ARC є федерально-штатною та тим самим унікальною. Комісія визначає рівень фінансування кожного штату. Її структура така, що обидва співголови від федерального та штатного рівня повинні узгодити загальну політику та фінансування. ARC розглядається як модель для федерально-штатного партнерства, оскільки ця 50 на 50 угода підштовхнула до єдиного рішення як федеральний уряд, так і штати. До того ж регіональна природа програми мотивує штати планувати та пристосовувати свої рішення до спільних регіональних проблем.

Протягом 107-го засідання Конгресу впроваджено Акт переуповноваження Аппалацької регіональної комісії 2001 року («the ARC Reauthorization Act», P.L. 107-149). Цей Акт розроблено з урахуванням минулих успіхів Комісії, але додано кілька суттєвих поправок до чинного закону. Повноваження Комісії продовжено на 5 років. Акт розширив географію дії Комісії, додавши до неї чотири нові райони, задекларував вимогу спрямовувати принаймні одну половину фінансування на види діяльності та проекти в економічно проблемних районах, запровадив нову програму підвищення доступу до телекомунікацій і технологій для регіону, а також знизив рівень необхідних внесків для економічно проблемних територій.

Федеральне фінансування для ARC здійснюється щорічно за Актом розподілу коштів на розвиток енергетичних і водних засобів (Energy and Water Development Appropriations Act). Бюджет ARC на 2006 фінансовий рік становив \$65,5 млн., на 2007 заплановано \$92 мільйонів. Додатково «Акт безпечного, облікованого, гнучкого та ефективного транспортного акціонерного капіталу – спадок для користувачів» (SAFETEA-LU) окремо передав \$470 мільйонів з Трастового фонду швидкісних шляхів до Аппалацької системи розвитку швидкісних шляхів.

Уповноважений орган управління Дельти (Delta Regional Authority – DRA)

Основною функцією створеного Актом щодо уповноваженого органу управління Дельти 2000 р. (Delta Regional Authority Act of 2000, P.L. 106-554) є

забезпечення допомоги з економічного розвитку восьми штатам регіону річки Міссісіпі. Цей регіон за означенням охоплює райони Алабами, Арканзасу, Іллінойсу, Кентуккі, Луїзіани, Міссісіпі, Міссурі та Теннессі.

Подібно до ARC, DRA є структурою федерально-штатового рівня, вона складається з губернатора (або призначеної ним особи) кожного штату та федерального співголови. Уповноважений орган створено, щоб покращити економічне зростання в регіоні річки Міссурі. Місія DRA спрямована на допомогу в створенні робочих місць, привабленні промислового розвитку, зростання місцевих економік через поліпшення інфраструктури, навчання робочої сили, розбудови місцевого лідерства. Ці цілі досягаються через покращення транспортування та базової інфраструктури в регіоні, встановлення структури для розроблення та впровадження регіональних стратегій економічного розвитку, поліпшення підготовки на робочому місці й освіти. Фінансування цих пропонуванних планів і проєктів є предметом сертифікації в штатах та подальшого затвердження уповноваженим органом.

Акт про безпеку ферм і сільські інвестиції 2002 р. (P.L. 107-171) переуповноважив DRA на п'ять років, зокрема й на 2007 рік. DRA отримав \$12 мільйонів федерального фінансування в 2006 фінансовому році.

Комісія Деналі (The Denali Commission)

Комісія Деналі створена в 1998 році на основі Акта про Комісію Деналі 1998 року (PL 105-277). Вона обмежує всю свою діяльність штатом Аляскою. Комісія забезпечує важливі послуги, інфраструктуру, економічну підтримку. Її робота оцінюється через зменшення витрат і підвищення стандартів життя на Алясці, використовуючи федеральні кошти в якнайефективніший спосіб.

Подібну, але не ідентичну до ARC організаційну структуру Комісії очолюють співголови федерального рівня та рівня штату (на рівні штату – це губернатор Аляски), вона має раду з п'яти комісіонерів (депутатів). Виробляючи рішення щодо фінансування, комісіонери повинні перевірити, чи збігається фінансування зі щорічним робочим планом Комісії та комплексним планом розвитку громад. Перевагу віддають комплексним проєктам, які базуються на рівні громади, регіонально підтримуються та є довгостроково стійкими. Комісія також надає допомогу програмі з поліпшення водопостачання та каналізації, та, через консультації з Прибережною охороною, розробляє плани відновлення чи заміщення резервуарів зберігання палива.

Акт загальнодоступного розподілу коштів 2003 р. (P.L. 108-7) надає необхідні суми для Комісії Деналі. У 2006 фінансовому році Комісія отримала \$50 мільйонів. На 2007 рік величина фінансової заявки не була визначена, але Президентський бюджет запропонував тільки \$2,5 мільйонів, зменшивши на 95 % від рівня фінансування 2006 фінансового року.

Уповноважений регіональний орган управління Північних великих рівнин (The Northern Great Plains Regional Authority)

Уповноважений регіональний орган управління Північних великих рівнин було створено за Актом безпеки ферм і сільських інвестицій (2002 р.). Його організаційна структура тісно змодельована за зразком управлінської й операційної структури Аппалацької регіональної комісії. Уповноваженим регіональним

органом керує комісія, яка складається з одного члена, призначеного президентом, губернаторів штатів, які входять до уповноваженого органу, представників індіанських племен у регіонах, визначених президентом. Уповноважений регіональний орган створений, щоб бути федеральною грантовою програмою, яка забезпечувала б допомогу в придбанні та розвитку землі, будівництві інфраструктури для громади, провадженні діяльності з економічного розвитку, виконанні досліджень стосовно згаданих видів діяльності.

Уповноважений регіональний орган управління Північних великих рівнин не отримав фінансування на 2006 рік, хоча було передбачено й затверджено \$30 мільйонів. Президентський бюджет на 2007 фінансовий рік також не передбачив фінансування для цього органу.

2.4 Діяльність адміністрації з економічного розвитку (EDA)

Місія

Адміністрація з економічного розвитку (EDA) була заснована на згідно положень Акта з комунальних робіт та економічного розвитку (1965 р.) з доповненнями задля генерування нових і збереження наявних робочих місць, стимулювання індустриального, технологічного та комерційного зростання в економічно нерозвинених територіях. Допомога EDA доступна для сільських і міських місцевостей, у яких спостерігаються високий рівень безробіття, низькі доходи або інші суттєві економічні проблеми (www.eda.gov).

При виконанні своєї місії EDA керується принципом уповноваження економічно проблемних територій у такий спосіб, щоб вони могли розробити та впровадити їхні власні стратегії щодо економічного розвитку та відродження. Базуючись на цих місцевих і регіонально розроблених пріоритетах, EDA працює в партнерстві з державними та місцевими урядовими структурами, громадськими й приватними неприбутковими організаціями, індіанськими племенами. EDA допомагає нерозвиненим громадам визначати й розв'язувати проблеми, пов'язані як з довгостроковими, так і з раптовими суттєвими негативними економічними змінами, охоплюючи природні лиха, закриття військових чи інших федеральних установ, зміну торговельних підходів, вичерпання природних ресурсів.

Історія розвитку

EDA, підрозділ Департаменту США з торгівлі, надає фінансову допомогу нерозвиненим громадам, щоб допомогти їм подолати бар'єри на шляху зростання їхніх місцевих економік. Протягом своєї 35-річної історії основною місією EDA було зменшення дистанції між економічно розвиненими та нерозвиненими територіями.

Визнання EDA принципу, що економічний розвиток – суто місцевий процес, дало змогу Агенції бути інноваційною, гнучкою й чутливою до потреб громад, попри постійні зміни в національних і місцевих економіках, та сфері розвитку, що постійно еволюціонує.

Протягом понад 35 років EDA демонструє здатність проектувати та впроваджувати ефективні, інноваційні, комплексні програми, щоб допомогти громадам відповісти як на виклики істотного й постійного економічного погіршення, так

і на економічні ситуації, зумовлені раптовими та суттєвими змінами місцевих економічних умов.

У 1960-их роках EDA заснувала національну мережу місцево базованих регіональних районів економічного розвитку (locally-based regional economic development districts – EDD's). У сімдесятих мережа розширилася, щоб залучати підтримку університетських центрів, бізнес-інкубаторів, фондів поворотних позик, центрів допомоги в пристосуванні до нових торговельних правил, громад корінних американців. У вісімдесятих EDA долучається до пристосовувань у сфері оборони, пов'язаних з вимогами конгресу перебудувати її економічну базу чи закрити. У дев'яностих інноваційна робота EDA передбачала допомогу для відродження від тривалих посткатастрофічних наслідків, підтримки еко-, індустріального розвитку, відновлення «коричневих зон» (brown fields) – територій, забруднених промисловими відходами, високотехнологічного розвитку, досліджень вторинних ринків як додаткового джерела позикового капіталу для економічного розвитку.

Різноманітний набір інструментів Агенції дає їй змогу доповнювати та працювати в партнерстві з проблемними громадами. EDA підтримує розроблення комплексних стратегій для місцевого економічного розвитку. Програми технічної допомоги створюють можливості для тестування та шліфування цих стратегій, тоді як програми з інфраструктури, доступу до капіталу, торговельних пристосовувань забезпечують засоби для їх упровадження.

EDA просуває стратегічні інвестиційні ресурси для економічного зростання, стійкого розвитку, створення партнерств у приватному секторі. Насамкінець, EDA інвестує в 1) розбудову місцевого потенціалу, 2) формування кращого розуміння фахівцями органів державного управління, місцевого самоврядування й економіки проблем, викликів та можливостей їхнього територіального економічного розвитку, 3) забезпечення джерел капіталу для допомоги у фінансуванні сучасної, інноваційної та необхідної інфраструктури й бізнесових фінансових проєктів, які можуть допомогти громадам рухатися вперед.

EDA присвячує свою діяльність забезпеченню лідерства, експертизи і програмних інструментів, які збільшуватимуть економічні можливості для всіх громадян в американських проблемних громадах.

ПРОГРАМИ

1. Програми комунальних робіт та економічного розвитку

Програмні цілі

Програма комунальних робіт дає змогу проблемним громадам протягом їхнього економічного занепаду працювати над пожевленням, розширенням і відновленням фізичної інфраструктури для приваблення нових промислових підприємств, заохочення розширення бізнесу, диверсифікації місцевої економіки, генерування й утримання довгострокових робочих місць приватного сектору та інвестицій.

У багатьох випадках проєкти комунальних робіт використовуються, щоб відновити або розширити територіальну економічну інфраструктуру задля підтримки наступного покоління промисловості чи торгівлі. EDA заохочує такі

проекти з перебудови, позаяк вони просувають стійкий економічний розвиток, використовуючи переваги доступу до вже готової інфраструктури та ринків.

Програмні напрями

Програми комунальних робіт та економічного розвитку підтримують місцево-розроблені проекти, які сприяють тривалій економічній самодостатності та глобальній конкурентоспроможності. Приклади впроваджених у минулому інвестицій охоплюють розбудову водних і каналізаційних споруд, промислових під'їздів, залізничних гілок, покращення портів, приміщень для навчання персоналу, технологічної інфраструктури, так само як знесення, оновлення та будівництво об'єктів комунальної власності.

Ці інвестиції підтримують різноманітні стратегії економічного розвитку, зокрема й розроблення сучасних технологій, підтримку бізнес-інкубаторів, подолання наслідків природних лих, розвиток кластерів, диверсифікацію економіки, залежної від природних ресурсів, засоби для дистанційного навчання, програми підтримки експорту, комерціалізацію і розгортання інноваційних технологій, перебудову «коричневих зон» (grown fields) та бізнесовий / промисловий розвиток.

2. Програми пристосування економіки

Програмні цілі

Зміна економіки, можливо, відбувається раптово або за певний час і загалом є результатом промислової або корпоративної реструктуризації, природного лиха, скорочення витрат на оборону, вичерпання природних ресурсів або нових вимог федеральних законів. Програма пристосування економіки допомагає державним і місцевим інституціями розробляти та впроваджувати стратегії пристосування й змін в економіці. Програма зосереджується на територіях, які мають або перебувають під небезпекою загрози серйозних структурних пошкоджень економічної бази громади. Програма пристосування економіки отримує щорічні кошти для здійснення відповідних пристосувань та їхнього захисту. Додатково програма отримує спеціальні кошти для допомоги громадам, які потребують економічного відродження у зв'язку зі специфічними промисловими чи природними лихами.

Програмні напрями

Програма пристосування економіки підтримує головню два види грантової діяльності:

- стратегічне планування, впровадження проектів, фонди поворотних позик. Програма надає допомогу в організації та здійсненні процесу планування й розроблення Комплексної стратегії економічного розвитку (CEDS), пристосованої до специфічних економічних проблем і можливостей громад. Гранти, спрямовані на впровадження, надають підтримку одного або більше видів діяльності, схвалених у CEDS та затверджених EDA. Дії можуть передбачати, але не обмежуються такими напрямками: створення / розширення стратегічно визначеного розвитку бізнесу та фінансових програм, таких як будівництво кращої інфраструктури,

- організаційний розвиток і ринкові чи промислові дослідження й аналіз. Фонд поворотних позик (Revolving Loan Fund – RLF) може також використовуватися для впровадження CEDS. Ці гранти капіталізуються місцево адміністрованими фондами й використовуються для позик місцевим бізнес-структурам, які, своєю чергою, створюють робочі місця й управляють іншими приватними інвестиціями, тим самим допомагаючи громаді урізноманітнювати та стабілізувати її економіку.

3. Програма досліджень і технічної допомоги

Програмні цілі

Програма досліджень та технічної допомоги має на меті розвинути всебічну базу інформації з проблем економічного розвитку; поширювати інформацію серед практиків з економічного розвитку на рівні місцевостей, штатів та держави загалом, і вимірювати рівень виконання програм з економічного розвитку.

Програмні напрями

Гранти на поширення інформації роблять доступними важливі факти про програми економічного розвитку для практиків через різні засоби, такі як цілеспрямовані листівки, веб-сайти, конференції. Дослідницькі гранти глибоко аналізують важливі наявні та такі що виникають проблеми економічного розвитку, документують результати для практиків і політиків. Гранти на оцінювання систематично оцінюють економічний вплив від фінансування в рамках програм EDA задля вимірювання ефективності кожної програми та вироблення рекомендацій її вдосконалення. Прийнятні претенденти включають некомерційні організації, вищі освітні заклади, прибуткові організації, приватні особи. Гранти цього напрямку не можуть використовуватися на започаткування чи розширення приватного бізнесу.

4. Гранти планування партнерств для районів економічного розвитку, індіанських племен та інших прийнятних територій

Програмні цілі

Постійна грантова допомога з планування забезпечує підтримку формування та впровадження програм місцевого економічного розвитку, так само як і стратегій, спрямованих на створення чи утримання робочих місць і підвищення доходів для незайнятих чи частково зайнятих на економічно проблемних територіях. Мета грантів – підвищення рівня планування економічного розвитку, підтримка процесу формування політики розвитку, допомога в побудові місцевої інституційної структури.

Програмні напрями

Гранти з планування надають, щоб сформувати та впровадити ефективні програми економічного розвитку на місцевому й регіональному рівнях. Прийнятні види діяльності для цих програм охоплюють: підготування та здійснення етапів комплексної Стратегії економічного розвитку (CEDS), впровадження її елементів, надання послуг у сфері планування та технічної допомоги для громад і місцевих урядів у межах організаційних повноважень. Програми планування партнерств надають фінансування, щоб допомогти партнерам EDA розробити місцевий всебічний процес залучення до планування, що веде до формування

та впровадження стратегій економічного розвитку. Довгострокова підтримка надається EDA таким партнерам, як райони економічного розвитку, індіанські племена та організації, що представляють інші прийнятні економічно проблемні території, які здійснюють процес CEDS. Гранти зазвичай виділяють щорічно, і перевагу віддають учасникам, які вже отримали певні гранти та продемонстрували задовільне їх виконання.

5. Короткострокові гранти планування для регіонів на рівні штатів та округів і міських територій

Програмні цілі

Гранти планування надають підтримку при започаткуванні абсолютно нового процесу планування економічного розвитку, процесам вироблення політики та впровадження стратегій у співпраці зі штатом, політичними підрозділами штату та районами економічного розвитку.

Програмні напрями

Гранти з планування підтримують види діяльності з планування економічного розвитку та його впровадження, такі як економічний аналіз, визначення цілей економічного розвитку, визначення можливостей проекту, формування та впровадження програм розвитку, які включають систематичні зусилля заради генерування можливостей зайнятості, зниження безробіття та збільшення доходів. Прийнятні види діяльності передбачають підготування та обслуговування постійного процесу зі всебічного планування економічного розвитку, координацію планових зусиль різної юрисдикції, розвиток інституційної спроможності, диверсифікацію місцевої економічної бази та впровадження програм, проектів і процедур, спрямованих на створення й утримання робочих місць та збільшення доходів.

Від штатів, які отримують допомогу, вимагається підтримувати комплексну Стратегію економічного розвитку (CEDS), що була розроблена спільно з політичними підрозділами та районами економічного розвитку штату. Допомога EDA для комплексного процесу планування економічного розвитку просуває всебічний економічний розвиток, сприяє розвитку ефективних транспортних систем, поліпшенню й захисту довкілля, підтримці розвитку через суттєві управлінські ресурси та практики стійкого розвитку. Допомога EDA обмежується 12 місяцями, але може бути розширена до 36.

6. Програма технічної допомоги (місцева)

Програмові цілі

Програма технічної допомоги сприяє заповненню прогалин в знаннях та інформації, які можуть заважати місцевим лідерам державного й недержавного секторів у депресивних територіях приймати оптимальні рішення щодо проблем економічного розвитку.

Програмові напрями

Ресурсів для економічного розвитку особливо бракує в депресивних територіях. Перед місцевими владними органами виникають серйозні виклики в розподілі обмежених ресурсів. Гранти Програми місцевої технічної допомоги часто підтриму-

ють дослідження, спрямовані на оцінювання реальності потенційних проєктів з економічного розвитку, як-от промислові парки чи бізнес-інкубатори, що їх розглядає громада. Ці дослідження аналізують різноманітні економічні, фінансові та соціальні аспекти пропонованих проєктів, забезпечують місцевих лідерів досконалою основою для вироблення змістовних рішень з економічного розвитку. Сильні сторони цих програм полягають у їхній гнучкості щодо підтримки різних видів діяльності, спрямованих на потреби місцевого економічного розвитку. Деякі громади та регіональні організації, наприклад, отримали гранти цієї Програми для розроблення планів економічного відродження, стратегії туристичного розвитку, спонсорювання конференцій і семінарів з економічного розвитку, заснування географічних інформаційних систем для цілей місцевого планування та розвитку.

7. Програма університетських центрів

Програмові цілі

Програма університетських центрів є федерально-академічним партнерством, яке створює ресурси при вищих освітніх закладах, щоб вони були доступними для громад, які просувають проєкти з економічного розвитку.

Програмові напрями

Вищі освітні заклади мають різноманітні ресурси, зокрема й наукові штати, студентів, лабораторії та комп'ютерні системи. Програма університетських центрів допомагає їм започатковувати й управляти програмами, спрямованими на потреби громади, які, використовуючи ці ресурси, забезпечують проєкти та програми з економічного розвитку. EDA розглядає університетські центри як довгострокових партнерів у просуванні місцевого економічного розвитку. Університетські центри працюють переважно з місцевими урядами та громадськими організаціями. Часто їх залучають, щоб дослідити реальність проєкту з економічного розвитку громади. Громадська організація розглядає, аналізує соціально-економічні дані, щоб допомогти громаді спрогнозувати майбутній попит на розширення інфраструктури або здійснити спеціалізовані наради та семінари, наприклад, такі як стратегічне планування. Деякі університетські центри свої зусилля спрямовують на передання технологій малим та середнім фірмам. Наприклад, центр може допомогти фірмі змінити дизайн товару, щоб забезпечити відповідні стандарти, визначити можливі покращення в енергоощадженні, розв'язати виробничі чи технічні проблеми в процесі промислової переробки.

Університетські центри екзаменуються принаймні щотри роки. Пріоритети у фінансуванні надають інституціям, які вже брали участь у програмах і продемонстрували їх задовільне виконання.

7. Програма сприяння розвитку торгівлі

Програмові цілі

EDA використовує національну мережу з 12 Центрів сприяння розвитку торгівлі, щоб допомогти виробникам, на яких негативно вплинули імпортерні поставання, розробити й упровадити стратегії, які спрямували б їх до економічного відновлення. Програма сприяння розвитку торгівлі започаткована Законом про торгівлю 1974 р. та доповненнями до нього.

Програмові напрями

Центри сприяння розвитку торгівлі (ТААС) допомагають фірмам звертатися до EDA щодо їх участі у програмі, а також готувати заявки на отримання допомоги через цю програму. Тільки-но прохання затверджено, ТААС допомагають фірмам готувати пропозиції щодо розвитку. Цей документ містить об'єктивний аналіз сильних і слабких позицій фірми, також загроз та можливостей і є планом відновлення для фірми. Після затвердження EDA плану розвитку фірма може отримати допомогу-внесок від ТААС, зазвичай через консультанта з приватного сектору. Фінансування EDA загалом становить 50% або \$75 000 чи менше, а фірма покриває решту витрат. Типи технічної допомоги, що їх надає програма, охоплюють дослідження ринків, розроблення нових маркетингових засобів, зокрема й електронну торгівлю, ідентифікацію технологій, комп'ютерні системи та програмне забезпечення, які можуть забезпечити специфічні потреби фірми, а також впровадження програми гарантування якості, такої, наприклад, як ISO-9000.

Закон про торгівлю також дозволяє технічну допомогу для галузевих проєктів, якщо вся галузь потерпає від дедалі більшого імпорту. Серед заявників на фінансування галузевих проєктів можуть бути торговельні асоціації, спілки й інші організації, що мають стосунок до профільної галузі та її видів діяльності. Через загальне обмеження ресурсів останніми роками галузевих проєктів не підтримували.

Інформація щодо процедури заявки

Хто може подати заявку

До таких належать райони економічного розвитку, штати, їхні підрозділи тощо; індіанські племена або їхні консорціуми, вищі освітні заклади або їхні консорціуми об'єднання, державні чи приватні неприбуткові організації або асоціації, які працюють спільно з державними службовцями чи політичними підрозділами штатів.

Відбіркові критерії

Усі проєкти оцінюють на конкурсній основі, вони мають відповідати як загальним критеріям, що стосуються всіх програм, так і спеціальним, які можуть змінюватися відповідно до їх виду. Ці загальні та спеціальні критерії пояснено в регуляторному документі EDA та в щорічному Повідомленні агенції про наявність фінансування, публікованому у Федеральному реєстрі.

Структура проєкту

Проєкти впроваджують на територіях, які мають економічні проблеми на час здійснення заявки. Проєкти на інших територіях можуть розглядати, якщо вони корисні безпосередньо зонам з економічними проблемами. Всі проєкти щодо комунальних робіт та економічного пристосування мають відповідати затвердженим EDA комплексним стратегіям економічного розвитку (CEDS). EDA, як правило, фінансує 50% проєктних витрат, хоча у випадку сильних економічних проблем, або за неможливості заявника забезпечити відповідну частку, дозволяється встановити вищий рівень фінансового внеску.

2.5 Діяльність адміністрації з питань малого бізнесу (SBA)

1 *Програми для традиційно нерозвинених бізнесових зон (historically underutilized business zone – HUBZone)*

Програма для традиційно нерозвинених бізнесових зон стимулює капітальні інвестиції, створення робочих місць та економічний розвиток в економічно проблемних міських і сільських територіях, забезпечуючи договірні переваги на федеральні контракти фірмам, які сертифіковані Адміністрацією з питань малого бізнесу та кваліфіковані як «малі бізнеси в HUB-зонах». Регуляторна основа для діяльності – Закон про HUB-зони 1997 р., Закон про HUB-зони в корінній Америці 2000 р., Закон уповноваження Адміністрації з питань малого бізнесу та допомоги виробництву 2004 р. та програмні регулювання (13 CFR 126.100).

Ця програма зосереджена на вирішенні традиційно проблемних питань економічного розвитку в міських і сільських громадах. Вона організована в такий спосіб, щоб просувати формування капіталу серед фірм, які розташовані на територіях що мають соціальні чи економічні проблеми. Основний офіс фірми має бути розташованим у проблемній громаді, принаймні 35% її працівників мають бути жителями цієї громади. На 31 травня 2005 року було сертифіковано 12983 фірм зі статусом таких, що діють у HUB-зоні. Програма HUB-зони спрямована на забезпечення можливостей федеральних контрактів для фірм, розміщених приблизно в 11600 метрополіях, 1400 – неметрополійних районах, індіанських землях та 150 – на територіях, на які вплинули закриття підприємств та економічні перебудови.

2 *Програма адаптації громад США та інвестицій (CAIP)*

CAIP – це програма, започаткована для того, щоб допомогти компаніям США, котрі провадять бізнес у зонах країни, на які негативно вплинули регулювання NAFTA (www.sba.gov). Фонди, адміністровані Скарбницею, дають допомогу в покритті виплат на відповідні позики. Ці виплати передбачають 1) гарантійні виплати та виплати на субсидії (програма 7(a)) та 2) гарантії, CDC та плати за землю за програмою «504». Залежно від позики вони можуть бути суттєвими.

CAIP працює з SBA щодо обох програм (7(a) і 504) з метою зниження витрат позичальника та підвищення доступності бізнесів до цих програм.

Критерії можливої участі в програмах

Щоб брати участь у програмі, необхідно відповідати певним критеріям: наприклад, бізнес має зосереджуватися в районі, що на якого негативно вплинула діяльність NAFTA, на основі показника втрачених робочих місць і рівня безробіття. Недавно це було поширено також на території в межах району, щоб швидко реагувати наданням допомоги у випадку, коли, наприклад, закривається завод.

Додатково використовується компонент створення робочих місць. Для позик «7(a)» одне робоче місце має бути створено відповідно до кожних \$70000 гарантії SBA, для позик «504» – відповідно до кожних \$50000 гарантії SBA.

Прийнятні громади для участі в CAIP

Понад 230 районів у 29 штатах визначені як прийнятні для участі в програмі.

3 Програми для бізнесів, які діють у зоні лиха

SBA надає різні види позик для бізнесів усіх розмірів та власників будинків і орендодавців у разі лиха, зокрема й позики у випадку фізичних катастроф, економічних пошкоджень, позики власникам будинків та іншого особистого майна. SBA володіє інформацією про недавні лиха й надає допомогу в подоланні їхніх наслідків через відповідні центри (www.sba.gov).

Будь-який бізнес, що розміщений у задекларованій зоні лиха і наявні пошкодження як його наслідок, може просити позику, щоб відремонтувати чи замінити пошкоджене майно до його рівня перед катастрофою. SBA надає позики в разі фізичних катастроф до \$1,5 мільйона для відповідно визначених бізнесів. Ці позики призначені для відбудови та заміни незастрахованого та недостатньо застрахованого пошкодженого внаслідок лиха приватного бізнесового та особистого майна. Їх можуть надавати бізнесам усіх розмірів та неприбутковим організаціям.

Позики в разі економічних пошкоджень забезпечують необхідний робочий капітал для відновлення нормального виробництва після катастрофи. Закон обмежує надання цього виду позик тільки для малих бізнесів.

4 Програми позик в галузі оборони та на технічну допомогу (*Defence Loan and Technical Assistance – DELTA*)

Програма SBA «Допомога за умови переходу від співпраці з оборонним відомством до ринкової економіки» (*Defense Economic Transition Assistance*) призначена, щоб допомогти окремим малим бізнесам перейти від військових до цивільних ринків (www.sba.gov).

Малі бізнеси мають право на участь у програмі, якщо на них негативно вплинуло закриття (або суттєве скорочення) діяльності та програм Департаменту оборони, де вони були основними контракторами, підрядниками, постачальниками чи мали інші суттєві зв'язки. Додатково бізнес може мати право брати участь у програмі, якщо він зосереджений у громаді, котра постраждала від зазначених вище ситуацій.

Програма DELTA забезпечує фінансову та технічну допомогу малим бізнесам, залежним від оборонної діяльності держави, на які несприятливо вплинуло її скорочення. Мета цієї програми – допомогти цим бізнесам диверсифікуватися на комерційних ринках.

Ця програма може використовувати в поєднанні обох позикових програм SBA – 7(a) та 504. Щоб мати право на участь у цій програмі, малі бізнеси повинні отримувати не менше 25% своїх доходів за рахунок контрактів чи підрядів з Департаментом оборони або асоційованого з оборонною діяльністю Департаментом енергії в будь-який з п'яти попередніх років.

Зацікавлені в цих програмах малі бізнеси повинні також відповідати одній з таких програмових цілей:

- збереження робочих місць – утримання робочих місць працівників оборони;
- створення робочих місць – створення можливостей для відкриття нових робочих місць чи нових видів діяльності в громадах, які постраждали від скорочення оборонної діяльності;

- переоснащення заводу та розширення – модернізує та розширює підприємство й дає змогу утримувати його Департаментом оборони.

Більше інформації про позики:

- SBA's 7(a) Loan Program (<http://www.sba.gov/services/financialassistance/sbaloantopics/7a/index.html>)
- SBA's 504 Loan Program (<http://www.sba.gov/services/financialassistance/sbaloantopics/cdc504/index.html>)

2.6 Комплексне фінансування та адміністрування програм по зонах уповноважень / підприємницьких громадах та тих, що відроджуються

Конгрес заснував програми по зонах уповноважень / підприємницьких громадах у 1993 році та громадах, що відроджуються (оновлюються) в 2000 році задля надання допомоги економічно проблемним територіям національного масштабу. Натепер здійснено три раунди програм для зон уповноважень (EZ), два раунди – для підприємницьких громад (EC) та один – для громад, що відроджуються (RC). Від 1994 року Департамент житла та міського розвитку (HUD) та Департамент США із сільського господарства (USDA) заснували всього 41 EZ, 115 EC та 40 RC.

Закон про податкове полегшення для громад, що відновлюються (The Community Renewal Tax Relief Act) 2000 р. затвердив, що звіти про ефективність цих програм (EZ/EC та RC) мають бути підготовленими в 2004, 2007 і 2010 роках.

Закон про загальнодоступне бюджетне узгодження 1993 р. унормував схему фінансування для першого раунду та спеціальне використання \$1 мільярда через Блок грантів для соціальних послуг, а також три податкові стимули для бізнесів у призначених громадах: 1) податковий кредит на отриману заробітну плату для зайнятих, які живуть і працюють в EZ, 2) збільшена норма амортизації для власності, 3) звільнення від податку з облігацій. Водночас Департамент житла та розвитку міст (HUD) та Департамент сільського господарства (USDA) оголосили перший раунд призначень, а HUD створив також два нових види – додаткові зони уповноважень та вдосконалені підприємницькі громади (Supplemental Empowerment Zones and Enhanced Enterprise Communities). Ці нові утворення не мали законодавчого мандату, статус було надано громадам, які були номіновані, але не отримали законодавчо затвердженого статусу EZ.

Табл. 2.1 Раунди програм та їхнє законодавче забезпечення

Раунд 1 EZ/EC*	Раунд 2 EZ/EC	Раунд 3 EZ/EC та RC
<p>Закон про загальнодоступне бюджетне узгодження, 1993</p> <ul style="list-style-type: none"> • Заснував програми EZ/EC, пакети грантів та податкові вигоди. • Уповноважив 6 міських та 3 сільських EZ. 	<p>Закон про податкове полегшення, 1997</p> <p>Уповноважив 15 міських та 5 сільських EZ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Уповноважив два додаткові раунди для EZ. • Змінив вимоги до критеріїв відбору для EZ/EC. • Створив підприємницьку зону у Вашингтоні, D.C. 	<p>Закон про податкове полегшення для громад, які відновлюються, 2000</p> <ul style="list-style-type: none"> • Уповноважив 7 міських та 2 сільських EZ. • Установив програми RC та пакет податкових вигід. • Уповноважив 40 RC, у т.ч. з 12, призначеними для сільських територій.

<ul style="list-style-type: none"> • Уповноважив 65 міських та 30 сільських ЕС. • Установив критерії відбору та вимоги для участі в програмах. 	<ul style="list-style-type: none"> • Закон щодо загальнодоступного консолідованого та надзвичайного додаткового розподілу коштів, 1999 • Уповноважив до 20 додаткових сільських ЕС 	<p>Призначення діє до 31 грудня 2009.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Створено нові додаткові податкові вигоди для EZ. • Розширено призначення першого та другого раундів EZ до 31 грудня 2009.
--	--	--

Джерело: GAO summary of P.L. 103-66, P.L. 105-34, P.L. 105-277, and P.L. 106-554.

Для цих нових утворень (дві додаткові зони уповноважень та чотири вдосконалені підприємницькі громади) HUD забезпечив певні гранти та гарантії на позики, які могли використовуватися для видів діяльності за вимогами Блоку грантових програм з розвитку громад.

Другий раунд призначень EZ/ЕС та вигід для них було унормовано двома законами – Актом податкового полегшення (1997 року) та Актом консолідованого та надзвичайного додаткового розподілу коштів (1999 року). Фінансування натомість не було узаконено якимось одноразовим законом, для другого раунду кошти розподілялись через законопроекти HUD та USDA щорічно від 1999 до 2004 рр.

Акт податкового полегшення для громад, які відроджуються, підвищив податкові вигоди для бізнесів у новостворених EZ та тих, що були засновані в попередні раунди, але не для ЕС. Законодавство також не виділило жодних коштів чи грантових фондів для EZ 3-го раунду чи RC. Хоча в січні 2004 р. Акт консолідованого розподілу коштів виділив \$994100 для сільських EZ третього раунду, при цьому не виділивши ніяких коштів для міських EZ чи RC.

Чотири федеральні агенції відповідальні за здійснення цих програм:

- HUD наглядає за програмами EZ/ЕС у міських зонах, адмініструє гранти для міських EZ другого раунду та наглядає за програмами в RC як у міських, так і сільських зонах;
- USDA наглядає за програмами EZ/ЕС у сільських територіях, адмініструє гранти для другого раунду сільських EZ/ЕС та третього раунду EZ;
- Департамент охорони здоров'я та послуг для людей (HHS) адмініструє фонди Блоку грантів соціальних послуг для громад, які мають програми EZ/ЕС першого раунду;
- Офіс послуг щодо внутрішніх доходів (IRS) відповідальний за адміністрування податкових вигід, забезпечуваних програмами EZ/ЕС та RC.

Хоч програми EZ/ЕС та RC мають спільні цілі й завдання, виявлено, що є багато відмінностей як між раундами, так і між самими програмами.

По-перше, це адміністративні ознаки. Наприклад, міжагенційна Рада уповноважених громад складається з федеральних державних службовців високого рангу з метою сприяння міжагенційній координації програм EZ/ЕС першого та другого раундів, але не третього, а також була створена невелика Консультативна рада, призначена секретарем HUD, яка складається з представників прибуткових і неприбуткових організацій, що є радниками щодо програм RC.

По-друге, критерії вимог щодо участі в програмах часто різні як щодо власне програм, так і раундів. Наприклад, важливість критерію рівня бідності зменшилася в процесі раундів від 1-го до 3-го для програм EZ/EC, але також і між програмами EZ/EC та RC.

По-третє, учасників для програм відібрали різними методами. Наприклад, номінованих учасників для програм EZ/EC оцінювали на основі ефективності їхніх стратегічних планів і впевненості, що вони будуть виконані, тоді як учасників для RC відібрали на основі статистичних показників рівня бідності громад, безробіття та доходів.

Насамкінець, вигоди для учасників також варіювалися в різних раундах і програмах. EZ та EC протягом двох перших раундів отримали різні набори вигід, зокрема й грантові фонди та податкові пільги, тоді як учасники програм третього раунду EZ та RC дістали переважно тільки податкові пільги.

Федеральні агенції для забезпечення виконання програм здійснюють відбіркові процедури, визначають громади для участі в програмах, забезпечують відповідні привілеї й отримання результату, надають технічну допомогу, здійснюють процес моніторингу. Від 1994 року й дотепер HUD забезпечив створення 31 EZ та 65 EC у містах, USDA – 10 EZ та 50 EC в сільських місцевостях. У 2002 році HUD також створив 40 RC – 28 міських та 12 сільських. Деякі федеральні агенції додатково забезпечують грантове фінансування, податкові пільги й інші вигоди для цих програм. Дані HHS показують, що 104 учасники першого раунду EZ/EC використали близько 70% з їхнього \$1 мільярда Блоку грантів для соціальних послуг, тоді як дані HUD та USDA свідчать про використання 40% їхніх \$434 мільйонів грантових коштів. Інформація IRS показує, що учасники програм EZ використали близько \$251 мільйона податкового кредиту між 1995 та 2001 роками. За той самий період штати та місцеві уряди випустили неоподаткованих облігацій у різні засоби близько \$315 мільйонів на користь бізнесів в EZ та першого раунду EC. При цьому IRS заявляє, що вони не ведуть обліку цих показників, оскільки неможливо простежити необхідні зв'язки, а прогнозована сума не містить особливого ризику, є безпечно невеликою для уникнення витрат на її облік порівняно з іншими податковими надходженнями.

Федеральні агенції (адміністратори програм) забезпечують технічну допомогу учасникам через тренування, конференції, письмові інструкції, веб-сайти. HUD та USDA започаткували наглядову процедуру через інтернетівські звіти. Було також виявлено певну стурбованість про обґрунтованість такого підходу та виконано додаткові дослідження для отримання даних щодо ефективності цих програм. Дослідження, поряд з іншою отриманою інформацією, показали, що в цих програмах не спостережено великого впливу на зниження рівня бідності, одне з досліджень отримало дані щодо підвищення зайнятості жителів громад і три дослідження виявили вплив на економічне зростання визначених громад-учасників. Найґрунтовніше дослідження «HUD Interim Assessment» виявило, що протягом 1995-2000 рр. збільшилася зайнятість для жителів EZ, більші бізнеси отримували кращі вигоди від функціонування програми, а участь жителів в управлінні зонами (EZ/EC) не була рівною. Звичайно, як і всі дослідження, ці теж мали свої обмеження. Зокрема, неможливо було виявити, що могло б трапитися з подальшим розвитком громад у разі незалучення їх до програм EZ/EC та RC.

На основі результатів досліджень було вироблено рекомендації щодо посилення ефективності управління, аудиту та оцінювання програм EZ/EC та RC, зокрема:

- 1) ідентифікувати дані, необхідні для оцінки використання податкових привілеїв, та засоби для уможливлення збору такої інформації;
- 2) визначити витратну ефективність збору такої інформації, зокрема й потенційний вплив на суб'єктів податкових платежів та інших учасників програми.

Номіновані громади були також зобов'язані показувати умови загального економічного занепаду. Оскільки законодавство не визначає терміна «загальний економічний занепад», HUD та USDA (кожна з агенцій) надала громадам перелік потенційних індикаторів, які виражають критерії для відповідності цьому станові. HUD для першого раунду міських EZ та EC виробила список з 6 індикаторів, а для громад – учасників другого та третього раундів програм EZ/EC та програми RC – список з 17 індикаторів. USDA виробила відповідний список з 14 індикаторів для першого, другого та третього раундів програм EZ та EC у сільських зонах. Вони різні, наприклад, список USDA для першого раунду містив індикатори, які HUD не включив для цього ж раунду: дохід на особу, заробітки на одного працівника, майновий податок на одну особу, середня кількість років закінченої шкільної освіти. Своєю чергою USDA не вмістив такого показника, як чисельність бездомних, якого використовував HUD.

Як частину вимог для участі в програмах від номінованих громад вимагалося представити стратегічний план, який мав відбивати чотири базових принципи програм EZ/EC, встановлені HUD та USDA в їхніх регулятивних документах:

- *економічні можливості*, зокрема й створення робочих місць у громаді, підтримка підприємництва, розширення малих бізнесів, навчання на робочому місці, підготування до роботи, послуги для підтримки робочих місць;
- *стійкий розвиток громад*, який мав сприяти створенню життєздатних і гнучких громад через всебічний підхід до координування економічного та фізичного середовищ, природного довкілля, розвитку громади та людських ресурсів;
- *партнерства на рівні громади*, яке залучало б усі сегменти громади, охоплюючи політичне лідерство, громадські групи, приватний і неприбутковий сектори, окремих осіб;
- *стратегічне бачення змін*, яке відображало би комплексний відгук на потреби громади через визначення цілей та індикатори виконання.

Багато громад лишаються тільки номінованими переважно через недофінансування, але також через невідповідність вимогам і критеріям (див. табл. 2). Вимоги та критерії можна простежити з табл. 3.

Табл. 2.2 Номіновані та відібрані для участі в програмах громади (на 30 вересня 2003 року)

Раунд	Кількість номінованих громад	Кількість номінованих громад, відібраних для програм	Кількість чинних програм на 30 вересня 2003 р.
Міські:			
EZ, раунд 1	74	8	7
ЕС, раунд 1	219	65	49
Додаткові EZ, раунд 1	N/A	2	2
Вдосконалені ЕС, раунд 1	N/A	4	4
EZ, раунд 2	119	15	15
Enterprise Zone	N/A	1	1
EZ, раунд 3	36	8	8
RC	62	28	28
Сільські:			
EZ, раунд 1	88	3	3
ЕС, раунд 1	139	30	28
EZ, раунд 2	160	5	5
ЕС, раунд 2	ЕС, раунд 1	20	20
EZ, раунд 3	55	2	2
RC	41	12	12
Всього:	993	203	184

Джерело: GAO summary on HUD and USDA program documents: GAO 04-306 Community Development

Табл. 2.3. Відмінності вимог і критеріїв між раундами та програмами

Показники	Міські EZ/ ЕС		Сільські EZ/ ЕС		RC
	Раунд 1	Раунд 2 і 3	Раунд 1	Раунд 2 і 3	
Мінімальний рівень бідності (на одиницю перепису)	35% у 50% од., 25% у 90% од., 20% у всіх випадках	25% у 90% од., 20% у всіх випадках	35% у 50% од., 25% у 90% од., 20% у всіх випадках	25% у 90% од., 20% у всіх випадках	20% у всіх випадках
Мінімальний рівень безробіття	6,3%	6,3%	Не визначено, можуть використовуватися різні показники		9,45%
Чисельність населення	Максимум: 200 000 або понад 50 000, або 10% населення найбільш населеного міста номінованої території Мінімум: не визначено		Максимум: 30 000 Мінімум: не визначено		Максимум: 200 000, Мінімум: 4 000, якщо будь-яка частина в межах метрополії, в інших випадках – 1000
Максимальна площа	20 кв. миль	20 кв. миль, не більше трьох сегментів для покращення	1 000 кв. миль	1 000 кв. миль, не більше трьох сегментів для покращення	Вимоги немає

Різні види стимулів, преференцій та джерел фінансування простежуються в табл. 3.

**Табл. 2.4. Федеральні стимули та преференції
для громад – учасниць програм EZ/EC та RC**

Стимули та преференції	Рік започаткування	Рік закінчення дії	Зона призначення	Пояснення
EZ кредит по зайнятих	1994	2009	EZ	Бізнеси можуть отримати 20% кредит на їхні перші виплачені \$15 000 заробітної плати жителям EZ, якщо вся їхня діяльність зосереджена в зоні
Підвищений поріг допустимого зниження за 179 кодом податкової служби	1994	2009	EZ та RC	Бізнеси можуть знизити на \$35 000 більше, ніж максимально дозволяється за вимогою 179 коду податкової служби (IRS) для відповідного виду майна
Облігації підприємницьких зон у засоби	1994	2009	EZ та 1 раунд EC	Штати та місцеві уряди можуть випускати облігації для забезпечення позик відповідних бізнесів для фінансування певного майна
Облігації EZ у засоби	1998	2009	EZ	Так само Відмінності у видах та допустимих розмірах
Зменшення (або часткове зменшення) оподатковуваної величини на відповідну суму виручки	2000	2009	EZ	Платники податку можуть зменшити оподатковану величину майна на суму виручки, витраченої протягом 60 днів на придбання (заміну) відповідного майна
RC кредит по зайнятих	2002	2009	RC	Бізнеси можуть отримати 15% кредит на їхні перші виплачені \$10 000 заробітної плати жителям RC, якщо вся їхня діяльність зосереджена в зоні
Зменшення витрат на відновлення комерційних споруд	2002	2009	RC	Кошти, отримані від агенції на реконструкцію чи будівництво, можуть або зменшити відповідну суму на половину, або використати дозвіл на амортизаційний період 10 років
Нульові % на капітал RC	2002	2009	RC	Інвестиції на придбання RC бізнесу між 2001 та 2010 роками та утримані понад 5 років не є предметом податку на капітал

Серед інших видів стимулів для жителів економічно проблемних громад можуть бути такі:

- податковий житловий кредит для осіб з низькими доходами,
- «індіанський» кредит по зайнятих,
- підвищена норма амортизації на майно, що використовується в індіанських резерваціях,
- податковий кредит по спеціальних категоріях зайнятих,
- пільги по витратах, здійснених на очищення довкілля,
- податковий кредит на оплату праці особам, які є довготерміновими отримувачами соціальної допомоги,
- облігації для навчання,
- податковий кредит для інвесторів, які проникають на нові ринки (перелік інвесторів затверджується Державною скарбницею).

Слід зауважити, що комбінування різних стимулів відрізняється в раундах та програмах.

РОЗДІЛ 3.

ДОСВІД РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНО ПРОБЛЕМНИХ ТЕРИТОРІЙ У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

3.1 Загальні принципи надання державної допомоги проблемним територіям у ЄС

Державна допомога, яка знищує конкуренцію на ринку співтовариства, заборонена договором ЄС.

Дозволені форми державної допомоги

Договір ЄС дозволяє винятки щодо державної допомоги, якщо запропонована її схема має корисний вплив у розумінні всього Союзу. Стаття 87 Договору ЄС дозволяє такі форми допомоги (State aid control in the European Union. – <http://ec.europa.eu/comm/competition/>):

- соціальна допомога, яку надають індивідуально,
- допомога для подолання наслідків природних лих чи надзвичайних випадків,
- допомога, яка має на меті:
 - просувати економічний розвиток нерозвинених територій (які однозначно відстають відповідно до критеріїв Союзу);
 - просувати виконання важливих проектів спільних європейських інтересів або запобігати серйозним проблемам в економіці членів ЄС;
 - сприяти розвитку певних видів діяльності чи територій,
 - просувати культуру та збереження спадщини.

У двох останніх випадках така допомога не повинна впливати на торговельні умови та конкуренцію в Спільноті до рівня, який визначається її спільними інтересами.

Допомога може бути у вигляді:

- державних грантів;
- зменшення відсоткових ставок;
- зменшення податкових ставок;
- державні гарантії та утримання;
- забезпечення державними товарами та послугами на преференційній основі.

Європейська Комісія, відповідальна за надання державної допомоги, визначає такі її сфери:

- регіони, які відстають у розвитку;
- дослідження та розробки;
- зайнятість;

- захист довкілля;
- збереження та реструктуризація фірм з економічними проблемами.

Комісія також прийняла регуляторний «блок дозволів» щодо державної допомоги розвитку підприємництва:

- малим і середнім підприємствам;
- допомога для підготовки кадрів;
- допомога для створення / підвищення зайнятості.

Допомога, яка узгоджена з цими вимогами, автоматично вважається такою, що не суперечить інтересам Спільного ринку.

3.2 Напрями підтримки політики вирівнювання в рамках структурних фондів

Гранти, які стосуються вирівнювання розвитку, надаються, в основному, в межах структурних фондів, які виділяють такі напрями допомоги (Regional policy support between 2000 and 2006. – http://ec.europa.eu/regional_policy/):

<i>Ціль 1:</i>	Розвиток регіонів з менш сприятливими умовами
<i>Ціль 2:</i>	Конверсія регіонів з проблемами
<i>Інтеррег III:</i>	Міжрегіональне співробітництво
<i>Урбан II:</i>	Стійкий розвиток міських територій
<i>Інноваційні дії:</i>	Розвиток інноваційних стратегій для підвищення конкурентності регіонів

Транспорт та довкілля у визначених країнах

У контексті розвитку економічно проблемних територій потрібно виділити програми за напрямами цілей 1 та 2.

На програми за напрямом «Ціль 1» використовується близько 2/3 усіх виділених коштів структурних фондів. Вони спрямовуються в регіони, які відстають у своєму розвитку й мають валовий внутрішній продукт (ВВП) нижчий за 75% середнього рівня по ЄС, є віддаленими (затверджений перелік виділених регіонів) або малонаселеними (у Фінляндії та Швеції). Для цих регіонів характерні низький рівень інвестицій, вищий за середній рівень безробіття, недостатність послуг для бізнесу і громадян, нерозвинена базова інфраструктура. Близько 50 регіонів у 13 країнах ЄС з населенням приблизно 22% було залучено до такої спеціальної допомоги (всього 114 програм) протягом 2000 – 2006 рр. Програми були зосереджені на трьох основних видах проектів:

- інфраструктура – 28% фондів, половина з яких спрямована в транспортну інфраструктуру;
- людські ресурси – 30% фондів, пріоритет яких надано політиці зайнятості, освіти та тренуванню;
- допомога виробничому секторові – 42% фондів.

Програми за напрямом «Ціль 2» мали на меті відновити території, перед якими стоять структурні проблеми – промислові, сільські, міські чи залежні від рибальства. Хоча рівень їхнього розвитку близький до середнього в ЄС, ці території часто мають різні види соціально-економічних проблем, які призводять у результаті до високого безробіття. Загалом близько 18% населення ЄС, розміщеного в таких регіонах, бере участь у цих програмах, зокрема й у промислових зо-

нах – 8,5%, сільських – 5,2%, міських зонах – 1,9%, змішаних територіях – 2,1%, залежних від рибальства – 0,3%.

При визначенні *промислових територій* враховують такі показники:

- рівень безробіття вищий за середній у ЄС;
- вищий відсоток робочих місць у промисловому секторі, ніж у середньому в ЄС;
- зменшення зайнятості в промисловості.

При визначенні *сільських територій* визначальні такі показники:

- рівень NUTS III;
- щільність населення менше ніж 100 жителів на 2 кв. км, або рівень зайнятості в сільському господарстві дорівнює або вищий, ніж подвійний середній рівень по ЄС;
- рівень безробіття вищий ніж середній по ЄС, або спостерігається зменшення населення.

При визначенні *міських територій* критеріями є такі:

- довгостроковий рівень безробіття вищий ніж середній по ЄС;
- високий рівень бідності;
- гострі проблеми довкілля;
- високий рівень злочинності;
- низький рівень освіченості.

При визначенні *територій, залежних від рибальства*, беруться до уваги такі показники:

- частка зайнятості в риболовному секторі, яка має бути суттєвою;
- водночас спостерігається значне зменшення зайнятості в риболовному секторі загалом.

3.3 Особливості інноваційного складника в розвитку територій

Останніми роками розвинулись нові підходи до ролі інновацій у регіональному розвитку (Regional innovative strategies and actions..., 2006 p., також див. Додаток Е). Раніше побувала думка, що інновація є прерогативою тільки добре розвинених регіонів, оскільки вони мають відповідну для цього інфраструктуру. Менш розвинені, які не володіють диверсифікованою соціально-економічною базою, можуть пробувати використовувати свої переваги в ціні робочої сили, щоб привернути продуктивні інвестиції. Але часто це сприяє тільки короткостроковому успіхові, оскільки є ризик залишитися в секторах з низькою доданою вартістю, які завжди поповнюються за рахунок нової пропозиції дешевої робочої сили з інших країн чи регіонів. Тому для регіонального розвитку навіть для менш розвинених територій більший інтерес мають становити стратегії, які спрямовують регіон до розбудови сильніших секторів економіки та сприятимуть взаємодії між агентами інновацій. У довгостроковому вимірі вони можуть дістати необхідний для успіху динамізм, конкурентність, як вітчизняну, так і міжнародну.

Інновації залежать передусім від якості взаємодії між виробниками, користувачами та посередниками знань у регіоні: місцевої влади, підприємств, центрів продукування та передавання знань, інституцій місцевого координування, органів, які забезпечують фінансування МСБ і досліджень, цілісного прогнозування тощо.

Регіональний рівень особливо підходить для таких взаємодій. Маючи спільну територію, історію, культуру, цінності та, великою мірою, передумови, можна сприяти продуктивним обмінам і сформувати спільні проекти, спрямовані на розвиток кластерів. Маючи змогу отримувати знання (в широкому контексті) зі спільної бази, кожен учасник матиме конкурентні переваги. Регіон – це найкращий територіальний вибір для оцінювання потреб і розроблення відповідної політики через мотивацію та зосередження відповідних учасників на спільних інтересах. Залежно від рівня інституційного та соціального розвитку й організаційної спроможності регіону, також від компетенції, історії, культури ця мобілізація потребуватиме більше чи менше зусиль від органів влади та управління. На жаль, досвід ЄС показав, що ця мобілізація складніша в менш розвинених регіонах через нестачу досвіду, розуміння та механізмів інновацій.

Дослідження Французької агенції поширення технологічних інновацій (ADIT) виявило, що найрозвиненіші регіони, такі як Готенберг, Мюнхен, Кембридж, Штутгарт спрямовуватимуть свої дії в обмежену кількість секторів, розглядаючи можливий пріоритет регіону для міжнародної конкурентності (від 4 до 10 на регіон), так само як дії щодо посилення наукової й технологічної баз усіх інших секторів для підвищення їхньої спроможності в майбутньому. Такий секторний підхід дає змогу концентруватися на кластерах, сутності доданої вартості регіону, працювати з потенційно конкурентноспроможними видами діяльності та розвивати ключові технології для регіональної економіки. В деяких регіонах це вимагатиме закриття прогалів деяких важливих ринкових напрямів, наприклад, фінансування базових досліджень, формування механізму прогнозування для МСБ тощо. Рішення щодо стратегій і вибору пріоритетів є комплексними, їм мають передувати переговори процеси, широке залучення регіональних ключових учасників для досягнення консенсусу. Такий процес допомагає модифікувати сприйняття та ініціювати зміни в поведінці.

3.4 Досвід Угорщини у вирівнюванні розвитку регіонів

Вступна частина

Угорський уряд традиційно використовував регіональну політику для вирішення питань вирівнювання територіального розвитку, але успіх не можна вважати цілковитим. Країна має значний досвід у спрямуванні державних ініціатив на розв'язання структурних проблем та управління економічними кризами в менш розвинених регіонах. На початку перехідного періоду в Угорщині було створено Фонд регіонального розвитку, в той час коли інші країни ЦСС, наприклад, Польща та Чехія, не виділяли на такі цілі державних коштів. Політична думка завжди більше схилилась до фінансування інфраструктури, тоді як економічні цілі, як-от створення робочих місць і приваблення інвестицій у територіально пропорційному розрізі, стали важливішими після 1995 року. Хоча перші результати не задовольнили очікувань через обмежений досвід у наданні допомоги фірмам, невеликий розмір самої допомоги та брак досвіду оцінювання достовірності проектів (*тут і далі*: OECD territorial review. Hungary, 2001).

ЄС суттєво вплинув на процеси регіонального розвитку Угорщини ще в ранній перехідний період головно через програми PHARE. Близько 7% всієї допомоги Угорщині протягом 1990 – 1999 рр. було спрямовано на регіональний

розвиток. Водночас безробіття було визнано найскладнішою проблемою, хоча не територіальною за природою. Пізніше Фонд ринку праці став більше сфокусований на допомозі в цільових регіонах, але результати, за оцінками експертів, лишаються скромними.

Територіальні диспропорції особливо складні й важливі в Угорщині (повсюдно ілюструється, що основна частина економічних видів діяльності сконцентрована в районі Будапешту), хоча їх вимірювання в традиційних показниках доходів, зайнятості та виробництва не давало достатньо основ для вироблення корисних територіальних стратегій. У країнах ОЕСД для пояснення територіальних нерівностей стали використовувати три показники (хоча їх не вважають вичерпними): структурне поєднання, підприємництво та прямі іноземні інвестиції (ПІІ), дослідження й розробки.

У контексті Угорщини кризова ситуація в східних регіонах пов'язана з переважанням у структурі економіки моногалузей: сільськогосподарського виробництва або важкої індустрії, які до середини 1990 рр. залишалися суттєво зруйнованими. Агросектор постійно скорочувався, а через технологічні традиції не міг стати досить ефективним та конкурентним. Водночас в Угорщині виникли осередки зростання, базовані на машинобудуванні, фінансових та бізнесових послугах, переважно локалізовані в Центральній та Західній Угорщині. Багато здійснених реформ привели до зростання підприємництва, яке на той час показувало вищі показники щільності підприємств (50,7%), ніж у розвинених країнах (42,8%). Територіальні диспропорції в підприємстві не демонструють великих відмінностей (окрім Будапешта), хоч невелика різниця спостерігається, особливо між північним сходом та північним заходом, але в контексті всіх інших показників вона не значуща. Водночас стосовно залучення ПІІ територіальні відмінності очевидні: три четверти їх сконцентровано в Центральній та Північно-Західній Угорщині. Дослідження та розробки (R&D) критично зменшилися протягом перехідного періоду. Їх оцінка в традиційних показниках (витрати на R&D та чисельність наукових працівників) теж не давала змоги глибокого розуміти тенденції, оскільки не демонструвала ситуації щодо кількості комерційно спроможної інноваційної продукції, в той же час використання показників бізнесових витрат на R&D є релевантним і достовірним. Скромні результати Угорщини відносно R&D, зокрема й їхні територіальні диспропорції, свідчили про серйозні проблеми в інноваційній культурі, поширенні досліджень та технологій, науковому й соціальному капіталі.

Особливої уваги варті територіально-економічні напрями, сформовані в той час для розв'язання проблем територіальних диспропорцій в Угорщині. Серед них можна виділити спеціальну територіальну та регіональну політику (охоплюючи інституційний компонент) та політику соціально-економічного розвитку.

Розвиток регіональної структури та засобів підтримки територіального вирівнювання (OECD territorial review. Hungary, 2001 і The Hungarian Public Administration in the System of State Organs, 2002)

- 1990 рік: створено Міністерство докільля та регіональної політики з обов'язками вирішувати питання територіального розвитку.
- 1992 рік: засновано Фонд регіонального розвитку, який діяв до 1996 р. У 1993 р. уряд визначив принципи регіональної політики та опублікував список територій, які мали право на отримання спеціальної допомоги.

- 1996 рік: затверджено Акт XXI ст. з регіонального розвитку та фізичного планування, який запровадив нову інституційну структуру регіонального розвитку в Угорщині та за яким слідувала серія декретів стосовно розподілу коштів, призначених для регіонального розвитку задля вирівнювання розвитку районів.
- 1996 рік: створення фінансової програми «Підтримка просторового вирівнювання».
- 1998 рік: створення фінансової програми «Цільова децентралізована допомога».
- 1998 рік: після урядових виборів питання регіонального розвитку передано під юрисдикцію Міністерства сільського господарства та регіонального розвитку.
- 2000 рік: засновано Програму надання коштів на сільський розвиток.
- 2004 рік: засновано Офіс національного розвитку, який планує розвиток, утилізує фонди ЄС, формулює пропозиції конкретних програм, кооперує з регіонами.
- 2004 рік: засновано Угорський офіс для територіального та регіонального розвитку, який, зокрема, відповідальний за регіональний, територіально-просторовий розвиток, співпрацю з національними та місцевими органами в сфері регіонального розвитку.

Акт 1996 р. намагався не тільки встановити нову регіональну структуру, а й перевизначити деякі цілі регіональної політики, наприклад, просування соціальної ринкової економіки, створення підходящих умов для самодостатнього розвитку, стимулювання територіальної дифузії інновацій, які підтримували б регіональний розвиток. Акт посилив зосередження уваги на розвитку проблемних територій через вироблення відбіркових критеріїв для підтримки відповідних місцевостей та узгодження їх з вимогами ЄС. Фактично в Акті було здійснено перехід від рангування поселень до оцінки статистичних територіальних одиниць (їх всього 168) з метою визначення чотирьох типів регіонів: нерозвинені території, території промислової кризи, регіони з високим рівнем безробіття та сільські території.

Пізніше для визначення типу регіону використовували також методологію з дев'яти індикаторів (приклад станом на 2002 рік) (Main data by statistical subregions for regional development, 2004):

- ПШ на особу (за 2002 рік),
- сукупний дохід на особу, що слугує базою для оподаткування (за 2002 рік),
- сукупний дохід на особу, що слугує базою для оподаткування (за 1992-2002 рр.),
- кількість робочих підприємств на 1000 осіб (за 2002 рік),
- кількість робочих підприємств (за 1996-2002 рр.),
- рівень безробіття (за 2002 рік),
- показник чистої міграції на 1000 осіб (за 1990-2002 рр.),
- кількість основних телефонних ліній на 1000 осіб (за 2002 р.),
- кількість пасажирських автомобілів на 1000 осіб (за 2002 рік).

Ця методологія виділила п'ять агрегованих типів субрегіонів (див. карту Додатку Є1):

- *динамічного розвитку* – регіони, де більшість індикаторів перевищує їх рівень у сільських територіях на понад 10%;
- *ті, що розвиваються* – регіони, в яких більшість індикаторів перевищує їх рівень у сільських територіях, але не більше як на 10%;
- *з потенціалом до розвитку* – регіони, які є переважно сільськими, проявляють ознаки зростання, показники яких наближаються до їх середнього рівня в сільських територіях;
- *у стагнації* – регіони, де більшість індикаторів принаймні близькі до рівня, який на 10% менший за їх рівень у сільських територіях;
- *ті, що позаду (відсталі)* – регіони, в яких більшість індикаторів менші за їх рівень у сільських територіях принаймні на 15% чи більше.

Розподіл регіонів з найгіршими показниками показано на карті Додатку Є2.

Спеціальна територіальна політика

Спеціальна територіальна політика базувалась на інвестиціях у державну інфраструктуру та відповідних секторах послуг для того, щоб переважно скоротити витрати на транспорт і телекомунікації й, отже, щоб менш розвинені регіони могли використати конкурентну перевагу дешевшої робочої сили в залученні інвестицій та розвитку своїх економік. Було вироблено стратегії щодо розвитку автотранспортної мережі, зосереджені на реабілітації шляхової мережі та поліпшенні тротуарного спорудження. Особливу увагу приділяли другорядним (неосновним) шляхам, оскільки їх розглядали як пререквізит ефективних трансрегіональних шляхових мереж, які забезпечують доступ до головних магістралей. Але загалом фінансування цих проектів покладалося переважно на кошти ЄС або на партнерські фінансові угоди, як, наприклад, при запланованому будівництві експрес-дороги в 2000-2009 рр., яке залучає кошти від уряду, приватного сектору та ЄС (через програму ISPA).

Стосовно модернізації залізниць основна увага зосереджена на міжнародних магістралях, зокрема Пан'європейському коридорі, що з'єднують основні центри Угорщини з її основними торговельними партнерами. Але закриття нерентабельних залізниць, безперечно, стає конфліктним пунктом у територіальному процесі вирівнювання диспропорцій.

Важливим є розвиток телекомунікацій – у територіальному контексті вони надзвичайно нерівномірно розвинені. Водночас телекомунікації – основа для інформаційних технологій, без яких не можна досягти відповідної конкурентності. Стратегії їхнього розвитку базуються головню на створенні умов для зменшення ролі державного сектору та підвищення конкурентності в цій галузі, щоб таким чином вирівняти доступ віддалених місцевостей до якісних послуг цього виду.

Охорона довкілля лишається в полі зору територіальної політики. Конфліктні цілі та багатодисциплінарна природа стійкого розвитку особливо ускладнюють процес вироблення політики в межах окремого міністерства. Тому в результаті між стратегічними підходами та політикою впровадження часто спостерігається прірва, яка не звужується, а глибшає. Стосовно охорони та збереження довкілля були залучені агенції регіонального розвитку, які працюють разом з місцевою владою, використовуючи дорадчі механізми громадян, над переробкою сміття, очищенням води та інвестиційними проектами.

Житлова політика розглядається як частина формування сприятливого бізнесового клімату. Стратегічні підходи розвитку орієнтовані переважно на формування ринку житлового майна з метою забезпечення мобільності робочої сили.

Транскордонна співпраця як частина територіальної політики потрапила до уваги у зв'язку з необхідністю перенесення знань, здобутих в західних регіонах Угорщини, до її східних теренів.

Політика економічного та соціального розвитку

Розподіл економічної діяльності в Угорщині не є унікальним у Європі, але територіальні дисбаланси настільки проблемні, що варті спеціальної політичної уваги. Дві третини ППІ зосереджені в Центральній Угорщині, зокрема й Будапешті. Для приваблення ППІ провадять активну політику з формування привабливого інвестиційного клімату, охоплюючи інформацію про існування в регіоні робочих іноземних підприємств, фіскальні стимули та наявність кваліфікованої робочої сили. Серед використовуваних інструментів можна навести низький корпоративний податок, стабільність політичних обов'язків, а також фінансоване інвестиційне просування через Фонд розміщення (Allocation Fund), наприклад, *комбіновані спільні гранти* для інвесторів для вкладень в інфраструктуру та виробничі споруди. Спеціальні регіональні стимули використовуються для приваблення інвестицій, зокрема в машинобудування. З 1998 року впроваджені спеціальні податкові стимули для підприємств, що працюють у *нерозвинених територіях*, якщо рівень безробіття понад 15% спостерігається там протягом одного-двох років до вкладення інвестицій. У цьому разі інвестор звільняється від корпоративного податку на десять років, якщо інвестиції перевищують 3 млрд. угорських форинтів і якщо їх результат – більш ніж 100 зайнятих порівняно з роком, що передувє вкладенню інвестицій. Будь-яка компанія, яка інвестує в інфраструктуру в цьому регіоні протягом року, коли триває втілення проекту, може мати такі самі стимули.

Іншим інструментом розвитку є індустриальні (промислові) парки, які в Угорщині розміщені досить рівномірно по всіх регіонах (див. карту Додатку Є3). Вони є допомогою для інвесторів в отриманні необхідного рівня послуг у нових для них країнах. Від 1997 року статус «промислові парки» надається на конкурсній основі. Бізнес-зони, які розміщені переважно в нерозвинених територіях уздовж кордонів, також надають необхідні послуги інвесторам. У 1999 р. в Угорщині вже діяло близько 90 промислових парків (у яких функціонувало 970 підприємств із загальною чисельністю працівників 81 000 осіб) та 11 бізнесових зон. Промислові парки мають право брати участь у тендерах на фінансування інфраструктури, що спільно проводяться через організації економічного та регіонального розвитку.

На кінець 1999 р. в Угорщині діяло також 115 вільних митних зон, більшість (але не всі) з яких були засновані на базі іноземного капіталу з часткою понад 90% через *greenfield* інвестиції. Одна зі слабких сторін, яка враховується в аналізі ефективності вільних митних зон, – те, що вони не обов'язково приваблюють підприємства з довгостроковими зобов'язаннями.

Місцева допомога в привабленні ППІ полягає в наданні дешевих земельних ділянок, пошуку та тренуванні працівників, інфраструктурному забезпеченні й установленні зв'язків з місцевими надійними партнерами. Частина місцевостей

здійснює активну промоційну політику та надання місцевих податкових привілеїв. Для розбудови інфраструктури парламент індивідуально, для цільового використання в великомасштабних проектах, виділяє державні гранти для районних рад, які загалом становлять близько 10% міждержавних трансфертів.

Хоч ПШ для невеликих країн, як Угорщина, важливі в активізації економічного розвитку, сподіватися лише на них ризиковано. Угорщину може сприймати як лабораторію цікавих урядових рішень зі зменшення прогаліни між іноземними та вітчизняними підприємствами. Тут паралельно здійснюють зусилля з підтримки розвитку вітчизняного підприємництва, головню малого та середнього. В Угорщині малий і середній бізнес (МСБ) займає дві третіх зайнятості, одну половину доданої вартості та одну третину експорту. Регіональний розподіл МСБ досить нерівномірний. Територіальний аспект у підтримці МСБ виражається через фінансування інтегрованих програм регіонального розвитку Міністерством місцевого самоврядування та регіонального розвитку та через підтримку регіональних кластерів Міністерством економіки та транспорту, та програмами ЄС. Останні особливо спрямовані на створення кластерів з елементами інновацій та інформаційних технологій, де МСБ міг би встановити відповідні зв'язки з транснаціональними корпораціями, які діють в Угорщині. Для просування R&D у менш розвинених регіонах Міністерство освіти втілює програми, спрямовані на поліпшення технологічної інфраструктури, а відомий Szechenyi Plan підтримує створення регіональних мереж інноваційних і дослідницьких інституцій через спеціальні грантові програми. Рада з Регіонального розвитку була відповідальною за моніторинг регіонального інвестиційного клімату.

Найбільшу увагу щодо вироблення соціальної політики в контексті територіальних дисбалансів приділяли регіональному безробіттю, особливо питанням безробіття серед молоді, довгострокової незайнятості та проблеми зайнятості ромського населення. Поряд з програмами, спрямованими на підвищення кваліфікації трудових ресурсів, приділяли увагу спеціальній орієнтації та привабленні ПШ в регіон для створення додаткових робочих місць. Для підвищення мобільності робочої сили Фонд ринку праці відшкодовує витрати наймачам праці, які забезпечують транспортні колективні засоби, якщо громадський транспорт не є доступним. Також цей фонд фінансує, принаймні частково, створення робочих місць для спеціальних регіональних цілей або через податкові концесії, які надаються інвесторам у регіонах з високим рівнем безробіття.

Інструментом зменшення безробіття є також підтримка МСБ, яке здійснюється через програми фінансової допомоги в започаткуванні бізнесу, що включають тривалі виплати, безвідсоткові кредити, тренування та консультування. Започаткований Фонд мікрокредитів фінансує підприємців, які не володіють достатніми засобами або гарантіями, щоб мати право на банківські позики. Було засновано також програму позик для малих підприємств з відсотковими субсидіями у їх бюджетному розміщенні. Угорський банк розвитку фінансує інвестиції МСБ, а Фонд зайнятості допомагає початківцям у бізнесі підвищити кваліфікацію працівників.

Спеціальної уваги варте питання підтримки сільських регіонів. Відповідно до статті 15 регулювання Європейської Ради No 1698/2005 розроблено нову Програму для Угорщини з розвитку сільських регіонів. Відповідно до рішення Європейської Комісії No 2006/595/ЄС за цією Програмою на період 2007-2013 рр. фінансуватиметься розвиток семи регіонів, які мають середній рівень ВВП менш як 75% ЄС-25.

УЗАГАЛЬНЕННЯ ТА ПРИКІНЦЕВІ РЕМАРКИ

Здійснений огляд досвіду обраних зарубіжних країн (Канади, США та ЄС, зокрема, Угорщини) свідчить, що практика вирівнювання розвитку територій притаманна всім. При цьому загалом спостерігається підхід до стимулювання не однієї обраної території певної категорії, а ширшої місцевості – кілька регіонів чи мікрорегіонів. Так само простерігається й протилежний підхід: виділення в межах початково вибраної ширшої місцевості вузької зони для підтримки з метою досягнення кращих результатів, тобто здійснюється так зване фокусування фінансової допомоги.

Критерії відбору територій для державної фінансової підтримки в країнах різні. Їхня узагальнена характеристика – змінна часова перспектива. Подібності в змісті критеріїв, зрештою, теж траплялися. Набір показників для визначення економічно проблемних територій варіював від країни до країни, але також з огляду на мету програми. Серед найчастіше вживаних індикаторів – критеріїв відбору повторювались такі:

- високий рівень безробіття,
- повільне економічне зростання на території, проблеми економічного пристосування, реструктуризації,
- низький дохід на особу, бідність, бідність на селі,
- зменшення вартості майна,
- зменшення чисельності населення на території.

Як уже зазначалося, критерії відбору територій для державної підтримки змінюються час від часу, вони пристосовуються до зміни потреб розвитку.

Аналіз досвіду обраних країн показав, що підтримка економічно проблемних територій здійснюється не тільки на державному рівні, а й на нижчих рівнях. На регіональному / місцевому рівні існують свої програми підтримки та критерії для відбору територій. У більшості випадків останні охоплюють показники, використовувані на національному рівні, але доповнюються ширшим спектром індикаторів.

Для того щоб уникнути розпорошеності програм державної підтримки та невідповідності їх затвердженим напрямам розвитку громади, для багатьох видів грантової підтримки вимагається факт узгодження їх з комплексними стратегіями розвитку відповідної місцевості. Такий підхід також сприяє відборі саме тих територій, які демонструють певну цілісність своїх програм.

Процедурам відбору територій притаманний принцип конкурсу, що допомагає розвивати місцевий потенціал. Іншими словами, грантова допомога надається в разі, якщо громада серед інших подібних у своїй категорії спроможна своїм нинішнім та історією попередніх проєктів довести здатність виконати поставлені завдання якнайкраще. У всіх аналізованих країнах за надання допомоги економічно проблемним територіям застосовується принцип фінансового партнерства (національного, регіонального / місцевого та приватного рівнів). Формат вимог для отримання допомоги добре структурований.

Основні економічні механізми, застосовувані для підтримки економічно проблемних територій, такі:

- гранти, субсидії,
- доступ до державних контрактів,
- зменшення рівня оподаткування,
- зменшення відсотків на позики,
- мікрокредитування,
- гарантії (гарантійні інституції),
- новий підхід у розумінні інноваційного розвитку,
- секторна підтримка – інфраструктура, людські ресурси, виробництво,
- поєднання проектів розвитку інфраструктури з проектами розвитку галузей,
- промислові парки, бізнес-зони,
- підтримка МСБ,
- розвиток кластерів.

Слід відзначити, що підтримка економічно проблемних територій є довготривалим процесом, здійснюваним через спеціально створені організаційні структури – неоднакові в різних країнах.

У Канаді діють підрозділи міністерств у регіонах, котрі визначені як такі, що потребують державної підтримки: Агенція розвитку можливостей Атлантичної Канади, Агенція з диверсифікації економіки Західної Канади, Агенція економічного розвитку в Північному Онтаріо, Агенція економічного розвитку Канади для регіонів Квебеку. Ці державні структури діють разом з іншими агенціями, спеціально створеними для цілей розвитку – корпораціями майбутнього громади або розвитку бізнесу громад. Цікавий досвід Канади з розроблення дво- та тристоронніх угод, спрямованих на розвиток депресивних місцевостей, охоплюючи різні рівні влади.

У США для підтримки економічно проблемних територій діє низка загальнонаціональних структур, серед яких Адміністрація з економічного розвитку, Адміністрація з питань малого бізнесу, Департамент житла та міського розвитку, Департамент сільського господарства. У США створені також макрорегіональні структури для підтримки економічно нерозвинених територій: Аппалацька регіональна комісія, Уповноважений орган управління Дельти, Комісія Деналі, Уповноважений регіональний орган управління Північних великих рівнин. Ці структури в більшості випадків представляють об'єднання штатів чи їхніх частин і діють у співпраці з місцевими органами управління та розвитку територій.

Показовим в угорському досвіді є заснування у 2004 р. Угорського офісу для територіального та регіонального розвитку, який, зокрема, відповідальний за регіональний, територіально-просторовий розвиток, співпрацю з національними та місцевими органами в сфері регіонального розвитку. У країні також діють регіональні офіси розвитку, які співпрацюють з агенціями регіонального розвитку.

Отже, це дослідження крок за кроком надає різні ідеї щодо підходів, механізмів та інструментів підтримки економічно проблемних територій в аналізованих країнах. Для України на етапі розвитку її регіональної політики такий досвід особливо цінний та практично корисний.

Програми, що зосереджені й на можливостях, і на потребах, необхідні для сприяння просуванню економічного розвитку. Потрібно переорієнтувати політику підтримки від пропозиції пільг, як-от податкові канікули, до грантів і позик. Як підтверджує практика, це ефективніше, оскільки фірми (й особливо малі) звичайно потребують негайного стартового капіталу, який забезпечують саме гранти та позики. Використання останніх важче адмініструвати та моніторити, однак водночас вони ефективніші. Крім того, будь-які стимули, що приваблюють інвестиції, вважаються доцільними. Регіони повинні відійти від порівняльних переваг до конкурентних. Літературні джерела стверджують, що для регіонів цей процес може допомогти змістити економіку від ресурсозалежності до більш територіально конкурентної.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

Посилання до розділу 1. Досвід розвитку економічно проблемних територій у Канаді:

- Atlantic Canada Opportunities Agency Act, 1985. – <http://laws.justice.gc.ca/en>
- Western Economic Diversification Act, 1985. – <http://laws.justice.gc.ca/en>
- Economic Development Agency of Canada for the Regions of Quebec Act, 2005 p. – <http://laws.justice.gc.ca/en>
- Department of Industry Act, 1995. – <http://laws.justice.gc.ca/en>
- Blake, Raymond B., (2003) «Regional and Rural Development Strategies in Canada: The Search for Solutions» Royal Commission on Renewing and Strengthening Our Place in Canada
- Daly, Michael. (1993) «The impact of regional investment incentives on employment and productivity» Regional Science and Urban Economics 23.
- Markey, Sean, Halseth Greg, and Manson, Don. (2006) «The Struggle to Compete: From Comparative Advantage to Competitive Advantage in Northern British Columbia» International Planning Studies.
- Morrison, Matt. (2002) «Pacific Northwest Economic Region» Spectrum: The Journal of State Government.
- Northern Strategic Framework Team (2003) «Working Paper: Regional Development in Northern British Columbia: A Review of Context, Policy and Models»
- OECD (2002) «Territorial Reviews: Canada» OECD Publications Service.
- Rowlands, Dane. (1996) «Regional Development in Canada: Problems and Prospects» The Canadian Journal of Economics, Vol. 29.
- Savoie, David J. (1997) «Rethinking Canada's Regional Development Policy» The Canadian Institute for Research on Regional Development.
- Savoie, Donald J., (2003) «Reviewing Canada's Regional Development Efforts» Royal Commission on Renewing and Strengthening Our Place in Canada.
- Wylie, Peter J. (1996) «Infrastructure and Canadian Economic Growth, 1946-1991» The Canadian Journal of Economics, Vol. 29.

Посилання до розділу 2. Досвід розвитку економічно проблемних територій у США:

HUBZone Act, 1997. – <http://www.regulations.gov>

HUBZones in Native America Act, 2000. – <http://www.regulations.gov>

Omnibus Budget Reconciliation Act, 1993. – <http://www.regulations.gov>

Taxpayer Relief Act, 1997. – <http://www.regulations.gov>

The American Community Renewal Act, 1998. – <http://www.regulations.gov>

Small Business Administration Authorization and Manufacturing Assistance Act of 2004. – <http://www.regulations.gov>

An Act relating to distressed area designation. House bill report Hb 2296. – House Committee On: Trade & Economic Development Finance. – 2002. – <http://browsedocs.leg.wa.gov>

Community Development: Identification of Economically Distressed Areas. – United States General Accounting Office. Report #B-279906. – May 12, 1998.

Community Development: The American Community Renewal Act of 1998 GAO/T-RCED-98-263 August 1998

Community Development Federal Revitalization Programs Are Being Implemented, but data on the Use of Tax Benefits Are Limited. Report to Congressional Committees. GAO summary of P.L. 103-66, P.L. 105-34, P.L. 105-277, and P.L. 106-554. – March 2004.

Detailed Information on the Historically Underutilized Business Zone – HUBZone Assessment. – Small Business Administration. – 2005. – www.whitehouse.gov/omb/expectmore/detail/10004421.2005.html

Distressed Area Methodology. – The Oregon Economic and Community Development Department, 2003. – www.econ.state.or.us/methodsb.htm

Economic Development Administration. – <http://www.eda.gov/AboutEDA/Programs.xml>

Economic Development, Public Buildings, and Emergency Management. – Chairwoman Norton's introduction. – Hearing. – Subcommittee on Economic Development. – House Transportation and Infrastructure Committee. – January 23, 2007. <http://transportation.house.gov/hearings/hearingdetail.aspx?NewsID=20>

Present Law and Proposals Relating to Tax Incentives for Economically Distressed Areas. – Joint Committee on Taxation, (JCX-29-00), March 20, 2000.

Small business Administration. – [http://www.sba.gov/services/financial assistance](http://www.sba.gov/services/financial%20assistance)

Small business resource guide. – <http://www.hud.gov/local/index.cfm>

Socioeconomic characteristics associated with economic distress in the U.S. – ARC. – arc.gov/index.do/nodeid=1707

State of Economic Development. Hearing. – Subcommittee on Economic Development. – House Transportation and Infrastructure Committee. – January 23, 2007. <http://transportation.house.gov/hearings/hearingdetail.aspx?NewsID=20>

Super Employment and Economic Development Zone Grant Program (Commerce). – Joint Committee on Finance. – Paper #207. – May 25, 2005. – <http://www.legis.state.wi.us/lfb/2005-07budget/BudgetPapers/207.pdf>.

Ta-Win Lin, Carol Jenner, and Irv Lefberg. Identifying the Economically Distressed Areas: Concept and Data Office of Financial Management, State of Washington www.pnrec.org/pnr9.lin2

Посилання до розділу 3. Досвід розвитку економічно проблемних територій у країнах Європейського Союзу:

Act XXI of 1996 on Regional Development and Land Use Planning. – Hungary: Library of Parliament.

Main data by statistical subregions for regional development. – Budapest: Hungarian Central Statistical Office, 2004.

National Development Bank. – <http://www.mfb.hu>

New Hungary Rural Development Programme/ in accordance with Article 15 (2) of Council Regulation (EC) No 1698/2005

OECD territorial review. Hungary. Territorial Economy. – OECD. – 2001. – 205 pp.

Regional Development. – Budapest: Prime Minister's Office. State Secretariat of Regional Development. – 2004. – 11 pp.

Regional innovative strategies and actions: Results from 15 Years of experimentation. – European Commission. – http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

Regional policy support between 2000 and 2006. – http://ec.europa.eu/regional_policy/ns_en.htm

Regulation (EC) no 1080/2006 of the European Parliament and of the Council Of 5 July 2006

On the European Regional Development Fund and repealing Regulation (EC) no 1783/1999. – Official Journal of the European Union. – 31/07/2006. – L210/1.

State aid control in the European Union. – http://ec.europa.eu/comm/competition/citizen/citizen_stateaid_en

The Hungarian Public Administration in the System of State Organs. – Budapest: Office of the Prime Minister, 2002. – 64 pp.

ДОДАТКИ

ДОДАТКИ ДО РОЗДІЛУ 1:

Досвід розвитку економічно проблемних територій у Канаді

Додаток А. Регуляторні документи

A1: Закон про Агенцію розвитку можливостей Атлантичної Канади (витяг)

Звід переглянутих законів, 1985 р., глава 41 (Додаток 4)

Ціль

4. Ціллю цієї частини є розширення можливостей для економічного розвитку Атлантичної Канади, зокрема підвищення темпів зростання трудових доходів і розширення можливостей зайнятості в зазначеному регіоні.

Повноваження, обов'язки та функції міністра

Звід переглянутих законів, 1985 р., глава 41 (Додаток 4), розділ 6; 2002 р., глава 17, розділ 2.

Окреме визначення територій

7. Міністр може своїм наказом окремо визначати на період, встановлений у наказі, будь-яку зону та території Атлантичної Канади, яка, на його думку, завдяки своїм винятковим обставинам має можливості, спираючись на місцеву базу, поліпшити ситуацію з продуктивною зайнятістю.

Акції та інші відповідні інструменти

8. Оскільки іншого не передбачено будь-якими нормами, міністр може придбати, виконувати, переуступати або продавати фондовий опціон, гарантію на акції або інший подібний фінансовий інструмент, одержаний як умову для надання позики чи здійснення внеску, надання гарантії, страхування позики або кредиту згідно з умовами розділу 13 або в ході отримання чи стягнення платежів за борговими зобов'язаннями перед Агентством.

Звід переглянутих законів, 1985 р., глава 41 (Додаток 4), розділ 8; 2001, глава 34, розділ 5.

Агентство підтримки можливостей Атлантичної Канади

Президент

11. (1) Губернатор у раді призначає заступником міністра службовця, який офіційно зветься президентом Агентства і перебуває на цій посаді протягом часу, визначеного губернатором.

Виконавчий директор

(2) Президент є виконавчим директором Агентства і під керівництвом міністра здійснює контроль та нагляд за роботою, посадовцями та персоналом Агентства.

Виконувач обов'язків президента

(3) За відсутності президента або його нездатності здійснювати свої обов'язки, чи в разі відкриття вакансії на цю посаду міністр призначає іншу особу для виконання обов'язків президента, причому період, впродовж якого будь-яка особа може виконувати обов'язки президента, не будучи затвердженою губернатором у раді, не перевищує 90 днів.

Мета, повноваження та обов'язки

Мета

12. Метою Агентства є підтримка та стимулювання розширення можливостей для економічного розвитку Атлантичної Канади із зосередженням особливої уваги на малих і середніх підприємствах шляхом розроблення та впровадження політик, програм і проектів й обстоювання інтересів Атлантичної Канади за розроблення та впровадження загальнонаціональної економічної політики, національних програм і проектів.

Повноваження

13. Для досягнення зазначеної мети Агентство може здійснювати такі функції:
- (а) у взаємодії з іншими відповідними міністерствами й агентствами уряду Канади розробляти плани та комплексні федеральні підходи задля сприяння розширенню можливостей економічного розвитку Атлантичної Канади;
 - (б) планувати, скеровувати, контролювати та виконувати програми й проекти, призначені для прямого або опосередкованого сприяння таким цілям:
 - (і) заснуванню, розвитку, підтримці та просуванню підприємств, особливо малого й середнього бізнесу, в Атлантичній Канаді;
 - (іі) розвитку підприємницьких талантів певного регіону;
 - (ііі) економічному добробуту певного регіону;
 - (в) планувати, скеровувати, контролювати й виконувати програми та проекти, призначені для поліпшення умов ведення бізнесу в Атлантичній Канаді, зокрема й програми та проекти щодо таких питань:
 - (і) підтримка торгово-промислових палат, конференцій, досліджень, консультацій, спеціалізованих виставок, демонстраційних проектів і вивчення кон'юнктури ринку;
 - (іі) розвиток баз даних і мереж передання даних щодо можливостей ділової діяльності;
 - (ііі) покращення ділових зв'язків та співпраці;
 - (іv) підвищення рівня знань у сфері бізнесу й інвестицій;
 - (г) надавати допомогу інвесторам у пошуку підприємств, особливо малого та середнього бізнесу, на території Атлантичної Канади, які відповідають вимогам щодо інвестицій, котрі діють в Атлантичній Канаді та в усій країні;
 - (д) надавати будь-якій особі позики, пов'язані із заснуванням та розвитком підприємств, особливо малого та середнього бізнесу, на території Атлантичної Канади;

- (е) поручатися за повернення або забезпечувати страхування позики чи кредиту внаслідок будь-якого фінансового зобов'язання, взятого на себе будь-якою особою у зв'язку із заснуванням або розвитком підприємств, особливо малого та середнього бізнесу, в Атлантичній Канаді;
- (є) на умовах, затверджених Міністерством фінансів, надавати гранти та здійснювати внески на підтримку програм і проєктів, що їх виконують Агентство або міністр;
- (ж) укладати контракти, меморандуми про взаєморозуміння або інші домовленості від імені Її Величності Королеви Канади або від імені Агентства;
- (ж1) укладати угоду з Корпорацією «Enterprise Cape Breton», яка дозволяє останній, у рамках її цілей і повноважень, викладених у розділах 33 і 34 Закону про Корпорацію «Enterprise Cape Breton», користуватися повноваженнями або виконувати обов'язки чи функції Агентства на умовах цього розділу, зокрема й повноваження укладати угоди, за якими Парламент виділяє кошти на цілі Агентства;
- (з) вживати всіх інших заходів, у яких є потреба або які впливають із досягнення мети Агентства.

Звід переглянутих законів, 1985 р., глава 41 (Додаток 4), розділ 13; 2002, глава 17, розділ 3.

Управління з питань можливостей Атлантичної Канади

Заснування Управління

18. (1) Цим Законом засновується управління під назвою «Управління з питань можливостей Атлантичної Канади» у складі президента й не більше ніж семи членів, яких призначає губернатор у раді за поданням міністра на період, визначений губернатором, але не більше ніж на три роки.

Мета

(2) Метою Управління є допомога Агентству в користуванні своїми повноваженнями та у виконанні своїх обов'язків і функцій.

Членство

(3) До складу Управління входять особи з кожної провінції Атлантичної Канади.

Голова

(4) Головою Управління є президент, але за його відсутності обов'язки голови виконує призначений ним інший член Управління.

Там же.

(2) Міністр може, за погодженням з міністром фінансів, видавати такі розпорядження:

- (а) розпорядження щодо позик, можливих гарантій та страхування позик і кредитів, яке може забезпечуватися на підставі цієї частини;
- (б) розпорядження, які визначають обставини, коли міністр може придбати, виконувати, переуступати або продавати фондовий опціон, отриманий як умова для здійснення внеску або надання позики, гарантії, страхування позики чи кредиту на підставі цієї частини, та порядок здійснення ним цих дій.

Розпорядження щодо окремо визначених територій

- (3) Для того, щоб скористатися можливостями поліпшення ситуації з продуктивною зайнятістю, спираючись на місцеву базу, виявленими на окремо визначеній території, на підставі цього розділу можуть видаватися окремі розпорядження, які стосуються саме цієї території та відрізняються від загальних розпоряджень щодо Атлантичної Канади.

A2: Закон про Агенцію з диверсифікації економіки Західної Канади (витяг)

Звід переглянутих законів, 1985 р., глава 11 (Додаток 4)
[1988 р., глава 17, затверджено 8 червня 1988 р.]

Ціль

Ціль

3. Ціллю цього Закону є сприяння розвиткові й диверсифікації економіки Західної Канади та просування інтересів Західної Канади під час розроблення і впровадження загальнонаціональної економічної політики, національних програм та проектів.

Міністерство

Заснування Міністерства

4. (1) Цим Законом у складі уряду Канади засновується Міністерство диверсифікації економіки Західної Канади під головуванням міністра з питань диверсифікації економіки Західної Канади, якого призначає Комісія під Великою печаткою Канади.

Повноваження, обов'язки та функції міністра

Повноваження, обов'язки та функції міністра

5. (1) Повноваження, обов'язки та функції міністра охоплюють і поширюються на всі питання, підвідомчі парламентові, за які в законодавчому порядку не покладено відповідальності на жодне інше міністерство, управління чи орган уряду Канади і які стосуються стимулювання розвитку та диверсифікації економіки Західної Канади й просування її інтересів під час розроблення та впровадження загальнонаціональної економічної політики, національних програм і проектів.

Там само.

(2) Міністр виконує такі функції:

- (а) скеровує, просуває та координує політики й програми уряду Канади, пов'язані з розвитком та диверсифікацією економіки Західної Канади, зокрема й ті, що спрямовані на досягнення позитивних наслідків для промисловості;
- (б) спрямовує та координує зусилля, до яких удається уряд Канади для налагодження відносин співпраці з провінціями Західної Канади, комерційними, трудовими й іншими державними та приватними організаціями з метою розвитку та диверсифікації західноканадської економіки;

- (в) складає детальну інформацію про всі виконувані ним програми та проекти з метою оцінювання тенденцій, розвитку та прогресу в зростанні й диверсифікації економіки Західної Канади.

Додаткові обов'язки та функції:

6. (1) міністр може виконувати такі функції:
- (а) розробляти плани та комплексні стратегії для сприяння розвитку й диверсифікації економіки Західної Канади;
 - (б) здійснювати нагляд за впровадженням програм і проектів на виконання планів та стратегій, зазначених у пункті (а), а також, у тих випадках, якщо виконання цих програм та проектів не покладено на іншого міністра чи міністерство або орган уряду Канади, ініціювати або впроваджувати ці програми та проекти;
 - (в) планувати, скеровувати, контролювати та виконувати програми й проекти, призначені для прямого або опосередкованого сприяння таким цілям:
 - (і) заснуванню, розвитку, підтримці та просуванню підприємств, особливо малого та середнього бізнесу, в Західній Канаді;
 - (іі) економічному добробуту певного регіону;
 - (г) планувати, скеровувати, контролювати та виконувати програми й проекти, призначені для поліпшення умов ведення бізнесу в Західній Канаді, зокрема й програми та проекти з таких питань:
 - (і) підтримка торгово-промислових палат, конференцій, досліджень, консультацій, спеціалізованих виставок, демонстраційних проектів та вивчення кон'юнктури ринку;
 - (іі) розвиток баз даних та мереж передання даних щодо можливостей ділової діяльності;
 - (ііі) поліпшення ділових зв'язків та співпраці;
 - (д) ініціювати, виконувати, субсидувати, стимулювати та координувати роботу над стратегічними дослідженнями, розроблення політики та проведення економічного аналізу задля сприяння розвитку й диверсифікації економіки Західної Канади;
 - (е) у зв'язку з реалізацією ним своїх повноважень та функцій і виконанням обов'язків укладати за погодженням з губернатором у раді будь-якої угоди з урядом певної провінції або з будь-яким органом такого уряду.

Фінансова допомога

(2) Міністр може, на умовах, затверджених Міністерством фінансів та за погодженням з міністром фінансів, здійснювати такі функції:

- (а) надавати будь-якій особі позики, пов'язані із заснуванням або розвитком підприємств, особливо малого та середнього бізнесу, на території Західної Канади;
- (б) поручатися за повернення або забезпечувати страхування позики чи кредиту у зв'язку з будь-яким фінансовим зобов'язанням, узятим на себе будь-якою особою у зв'язку із заснуванням або розвитком підприємств, особливо малого та середнього бізнесу, в Західній Канаді.

Там само.

(3) Міністр може, на умовах, затверджених Міністерством фінансів, надавати гранти та здійснювати внески на підтримку виконуваних ним програм і проектів.

A3: Закон про Агенцію економічного розвитку регіонів провінції Квебек (витяг)

2005 р., глава 26

Ціль

3. Ціллю цього закону є стимулювання розвитку та диверсифікації економіки регіонів провінції Квебек.

Міністр

Призначення

4. (1) Міністра призначає Комісія під Великою печаткою Канади на визначений нею період.

Повноваження, обов'язки та функції

(2) Повноваження, обов'язки та функції міністра охоплюють і поширюються на всі питання, підвідомчі парламентові, за які в законодавчому порядку, окрім певного Агентства, не покладено відповідальності на жодне інше міністерство, управління або агентство уряду Канади і які стосуються стимулювання розвитку та диверсифікації економіки регіонів провінції Квебек.

Координація

(3) У зв'язку з реалізацією повноважень та функцій і виконанням обов'язків, покладених на нього у відповідності до умов пункту (2) міністр

- (а) скеровує, просуває та координує політику і програми уряду Канади, пов'язані з розвитком та диверсифікацією економіки регіонів провінції Квебек;
- (б) спрямовує та координує зусилля, здійснювані урядом Канади для налагодження відносин співпраці з провінцією Квебек та з її комерційними, трудовими й іншими державними і приватними організаціями.

Комітети

(4) Міністр може засновувати консультативні й інші комітети, встановлювати порядок членства в них, їхні обов'язки та функції, забезпечувати їхню діяльність.

Повноваження, обов'язки та функції міністра

6. Міністр реалізовує свої повноваження, функції та обов'язки таким чином, щоб забезпечити виконання таких завдань:

- (а) стимулювання економічного розвитку регіонів провінції Квебек з переважно низькими доходами та/або повільними темпами економічного зростання чи з недостатніми можливостями для забезпечення продуктивної зайнятості;
- (б) зосередження на довгостроковому економічному розвитку та забезпеченні стабільної зайнятості і створенні доходів;
- (в) приділення особливої уваги підприємствам малого та середнього бізнесу й розвитку підприємницьких талантів.

Акції та інші відповідні інструменти

7. Оскільки інше не передбачено жодними нормами, міністр може придбати, виконувати, переуступати або продавати фондовий опціон, варрант на акції, акцію або інший подібний фінансовий інструмент, одержаний як умова для надання позики або здійснення внеску, надання гарантії, страхування позики або кредиту згідно з умовами пункту 11(1) або в ході отримання чи стягнення платежів за борговими зобов'язаннями перед Агентством.

Агентство економічного розвитку регіонів провінції Квебек

8. У складі уряду Канади засновується Агентство економічного розвитку регіонів провінції Квебек.

Президент

9. (1) Губернатор у раді призначає заступником міністра службовця, який офіційно зветься президентом Агентства і перебуває на цій посаді протягом часу, визначеного губернатором.

Виконавчий директор

(2) Президент є виконавчим директором Агентства і під керівництвом міністра здійснює контроль і нагляд за його роботою, посадовцями та персоналом.

Мета, повноваження та обов'язки

Мета

10. (1) Метою Агентства є стимулювання довгострокового економічного розвитку в регіонах провінції Квебек через приділення особливої уваги регіонам з повільними темпами економічного зростання або з недостатніми можливостями для забезпечення продуктивної зайнятості.

Співробітництво та взаємодоповнення

(2) На виконання зазначеної мети Агентство вдається до заходів, які стимулюватимуть співробітництво та взаємодоповнювальні стосунки з провінцією Квебек та її громадами.

Повноваження

11. (1) Для досягнення зазначеної мети Агентство може здійснювати такі функції:

- (а) у взаємодії з іншими відповідними міністрами, управліннями й агентствами уряду Канади розробляти і впроваджувати політики, плани та комплексні федеральні підходи;
- (а 1) розробляти та впроваджувати механізми полегшення співробітництва та узгоджених дій із провінцією Квебек і її громадами;
- (б) планувати, виконувати, скеровувати та контролювати програми та проекти або пропонувати послуги, призначені для прямого чи опосередкованого сприяння таким цілям:
 - (і) заснуванню, розвитку, підтримці та просуванню підприємств, особливо малого та середнього бізнесу, на території провінції Квебек;
 - (іі) розвитку підприємницьких талантів у провінції Квебек;

- (iii) економічному добробуту провінції Квебек;
- (iv) розвитку громад провінції Квебек;
- (в) планувати, виконувати, скеровувати та контролювати програми і проекти або пропонувати послуги, призначені для покращення економічного клімату в провінції Квебек, зокрема й програми, проекти та послуги в таких сферах:
 - (i) підтримка торгово-промислових палат, конференцій, досліджень, консультацій, спеціалізованих виставок, демонстраційних проектів і вивчення кон'юнктури ринку;
 - (ii) розвиток баз даних і мереж передання даних щодо економічних можливостей;
 - (iii) поліпшення ділових зв'язків та співпраці;
 - (iv) стимулювання здобуття знань у сфері бізнесу й інвестицій;
- (г) отримувати, збирати – проводячи обстеження або іншим чином – упорядковувати, аналізувати, узгоджувати та поширювати інформацію стосовно розвитку й диверсифікації економіки регіонів провінції Квебек;
- (д) надавати допомогу інвесторам у заснуванні підприємств, особливо малого та середнього бізнесу, на території провінції Квебек, які відповідають федеральним вимогам щодо інвестицій та умовам, затвердженим Міністерством фінансів Канади;
- (е) надавати будь-якій особі позики, пов'язані із заснуванням та розвитком підприємств, особливо малого та середнього бізнесу, на території провінції Квебек;
- (є) поручатися за повернення або забезпечувати страхування позики чи кредиту у зв'язку з будь-яким фінансовим зобов'язанням, узятим на себе будь-якою особою через заснування та розвиток підприємств, зазначених у пункті (е);
- (ж) надавати гранти та здійснювати внески на підтримку програм і проектів, що їх виконує Агентство або міністр;
- (з) укладати контракти, меморандуми про взаєморозуміння або інші домовленості від імені Її Величності Королеви Канади або від імені Агентства, зокрема й угоди про співпрацю та стосовно окремих галузей економіки провінції Квебек.

Розпорядження

(2) Міністр може, за погодженням з міністром фінансів, видавати такі розпорядження:

- (а) розпорядження щодо позик, можливих гарантій та страхування позик і кредитів, яке може забезпечуватися на підставі цього закону;
- (б) розпорядження, які визначають обставини, за яких міністр може придбати, виконувати, переуступати або продавати фондовий опціон, отриманий як умова для здійснення внеску чи надання позики, гарантії, страхування позики або кредиту на підставі цього закону, та порядок здійснення ним цих дій.

Страхування на випадок порушення зобов'язання:

(3) Для кращого забезпечення, страхування позики або кредиту, що надається на підставі цього закону, кваліфікується як гарантія для цілей закону про ведення фінансових справ.

Додаток Б. Узагальнення напрямів, стратегій та політики регіонального розвитку

Таблиця Б1. Підсумок напрямів і стратегій регіонального розвитку

Напрямок	Стратегія
Інфраструктура	Спроможність
Доступ до послуг	Розвиток партнерств
Інновації	Вивчення ініціатив та розвиток навичок
Розвиток стратегічного партнерства	Стратегічне планування
Приваблення інвестицій	Бізнес-тренування
Кластери	Розвиток лідерства
Створення спроможності	Передача урядових послуг
Молодь	Розв'язання конфліктів
Культура / спадщина	Зв'язки університетів та коледжів
Гендерна рівність та можливості	Інформація
Стійкий розвиток	Маркетинг / дослідження
Імідж / бренд	Збір інформації та моніторинг
Культура підприємництва	Розвиток бізнесу
	Сприяння створенню кластерів
	Вироблення специфічної галузевої політики
	Позики та гарантії за ними
	Гранти
	Фундації
	Податковий кредит на дослідження та розвиток (R&D)
	Податковий кредит для малого бізнесу
	Інфраструктура
	Широкоформатна
	Фізична
	Силова

Таблиця Б2. Узагальнення політик регіонального розвитку

Progress Board, 2002	Hutton, 2002	F. Weiker, 2003	CECD, Terluin, 2003
Відновлення продуктивності землі	Регіональний розвиток як стратегічний пріоритет	Розбудова спроможності посередницьких організацій для сільських зон	Поліпшення доступу до та якості життя через інфраструктуру
Допомога у визначенні співпраці з First Nations	Безпечне майбутнє для промисловості, базованих на регіональних ресурсах, та зайнятості		Державна підтримка збереження природних і культурних цінностей
Поліпшення узгоджувального процесу			Посилення кластерних передумов через розвиток соціального капіталу

Підтримка партнерств у бізнесі між корінними жителями	Освіта, людський капітал та регіональний розвиток (К-12, показник шкільного випуску, культивування культури підприємництва, доступ до вищої освіти)	Підвищення ролі досліджень в університетах і коледжах	Інвестиції в людський капітал
Ринкові реформи лісогосподарства			Розвиток кластерів
Код оцінювання діяльності			Зв'язки університетів з місцевою економікою (регіональні стратегії для інновацій)
Додаткові лісові ділянки у володінні громад	Інфраструктура та землі для «нової регіональної економіки»	Фінансування	Державно-приватні партнерства для приватних фінансових ініціатив
Завершити LMRPs			Диверсифікація сільських економік та створення сприятливих зв'язків між містом і селом
Зменшення бізнесового податку та регуляторного тягаря	Посилення регіональної участі в розвитку	Інновації: дослідницькі інституції та організації, фінансування	Ціль на створення добробуту, а не перерозподіл його
Управління природними ресурсами для економіки зростання	Підтримка інформаційних мереж	R&D, організації та фасилітатори передання технологій, освіта і тренування, ресурси	Підвищення спроможності місцевих діячів, організацій
Приватний розвиток енергетичних засобів	Перевідкриття «регіональних районів»	для бізнесового капіталу, агенції й інституції для комерціалізації	Посилення кооперації між місцевими діячами, організаціями (створення й управління мережами)
Просування використання нафти та газу з прибережних зон	Нові організації для регіонального розвитку		
Маркетинг туризму	Бенчмаркінг	Посилення зв'язків громада – регіон	Прийняття адміністративних структур до відгуку «знизу»
Підтримка кластерів, що виникають			
Повніше використання ресурсів			Використання комплексного територіального планування розвитку
Залучення до участі регіонів, які відчувають втрату зв'язку з макрополітикою.	Залучення стейкхолдерів (ключових учасників)		

ДОДАТКИ ДО РОЗДІЛУ 2: Досвід розвитку економічно проблемних територій США

Додаток В. Акт про комунальні роботи та економічний розвиток від 1965 р.

зі змінами й доповненнями (PWEDA) та з комплексними доповненнями, внесеними Актом про перерозподіл повноважень Управління економічного розвитку від 2004 р.

Стаття 1. Скорочена назва; Зміст.

(§ 3121, примітка, розділу 42 Зводу законів США)

(а) СКОРОЧЕНА НАЗВА. – На цей Закон можна посилатися як на Акт про комунальні роботи та економічний розвиток від 1965 р.

(б) ЗМІСТ. – Зміст цього закону такий:

Стаття 1. Скорочена назва; зміст.

Стаття 2. Висновок та заяви.

Стаття 3. Термінологія.

Розділ I – Співпраця та координація партнерств економічного розвитку

Стаття 101. Заснування партнерств економічного розвитку.

Стаття 102. Співпраця федеральних відомств.

Стаття 103. Координація.

Розділ II – Субсидії на комунальні роботи та економічний розвиток

Стаття 201. Субсидії на комунальні роботи та економічний розвиток.

Стаття 202. Закриття та перепрофілювання баз.

Стаття 203. Субсидії на планування та на адміністративні видатки.

Стаття 204. Розподіл витрат.

Стаття 205. Додаткові субсидії.

Стаття 206. Положення щодо відносних потреб та розподілу коштів.

Стаття 207. Субсидії на підготовку кадрів, проведення дослідницьких робіт та технічну допомогу.

Стаття 208. [Скасовано]

Стаття 209. Субсидії на економічне пристосування.

Стаття 210. Зміна обставин проекту.

Стаття 211. Використання коштів на будівництво об'єктів запроєктованої вартості.

Стаття 212. Звіти отримувачів.

Стаття 213. Заборона використовувати кошти на оплату послуг адвоката та консультанта.

Стаття 214. Території особливого впливу.

Стаття 215. Премії за результатами роботи.

Стаття 216. Планові премії за результатами роботи.

Стаття 217. Пряме витрачання або перерозподіл коштів отримувачем.

Стаття 218. Демонстраційна програма «Яскраві поля».

Розділ III – Відповідність критеріям відбору; стратегії комплексного економічного розвитку

Стаття 301. Відповідність територій критеріям відбору.

Стаття 302. Стратегії комплексного економічного розвитку.

Розділ IV – Райони економічного розвитку

Стаття 401. Встановлення районів економічного розвитку.

Стаття 402. Скасування або модифікація статусу районів економічного розвитку.

Стаття 403. [Скасовано]

Стаття 404. Надання стратегій комплексного економічного розвитку регіональним комісіям.

Стаття 405. Допомога частинам районів економічного розвитку, що розташовані поза межами територій, які відповідають критеріям відбору.

Розділ V – Управління

Стаття 501. Помічник міністра з питань економічного розвитку.

Стаття 502. Інформаційний центр з питань економічного розвитку.

Стаття 503. Консультування з іншими особами та організаціями.

Стаття 504. Управління, діяльність та обслуговування.

Стаття 505. [Скасовано]

Стаття 506. Оцінка роботи отримувачів субсидій.

Стаття 507. Повідомлення про реорганізацію.

Розділ VI – Інші положення

Стаття 601. Повноваження міністра.

Стаття 602. Збереження нормативів.

Стаття 603. Річний звіт Конгресу.

Стаття 604. Делегування функцій та передання коштів між федеральними відомствами.

Стаття 605. Штрафні санкції.

Стаття 606. Наймання уповноважених з просування проекту та службовців з адміністративними функціями.

Стаття 607. Ведення переліку затверджених заявок на одержання фінансової допомоги та громадський контроль за таким переліком.

Стаття 608. Облікові документи та аудиторські перевірки.

Стаття 609. Зв'язок з наданням допомоги за іншим законом.

Стаття 610. Прийняття посвідчень заявників.

Стаття 611. Звіт про перепланування та нову забудову старих промислових районів.

Стаття 612. Застереження.

Розділ VII – Фінансування

Стаття 701. Загальна санкція на асигнування.

Стаття 702. Санкція на асигнування коштів на заходи з оборонної конверсії.

Стаття 703. Санкція на асигнування коштів на подолання економічних наслідків катастроф.

Стаття 704. Фінансування субсидій на планування та адміністративні видатки.

Стаття 2. Висновок та заяви

(§ 3121 розділу 42 Зводу законів США)

(а) ВИСНОВОК. – Конгрес дійшов такого висновку:

(1) у Сполучених Штатах ще залишаються території, які страждають від хронічно високого рівня безробіття, неповної зайнятості, негативного сальдо міграції та низьких доходів на душу населення, а також території, які переживають раптові глибокі економічні розлади, спричинені структурними економічними змінами та в структурі торгівлі, деякими діями федеральної влади (зокрема й вимогами до охорони довкілля, що призводять до згорання видів економічної діяльності в цій місцевості) та стихійними лихами;

(2) економічний розвиток у Сполучених Штатах, містах і сільській місцевості США пов'язаний із розширенням економічних можливостей, вільного підприємництва через комерційну діяльність, розвитком та зміцненням комунальної інфраструктури та створенням сприятливого клімату для створення робочих місць і розвитку бізнесу;

(3) метою федеральних програм економічного розвитку є підвищення життєвого рівня всіх громадян, добробуту та загальних темпів розвитку економіки шляхом заохочення громад до розбудови конкурентнішої та більш диверсифікованої економічної бази за допомогою таких засобів:

(А) створення оточення, сприятливого для економічної діяльності, завдяки розвитку та зміцненню комунальної інфраструктури;

(Б) сприяння створенню робочих місць завдяки активізації інноваційної діяльності та підприємництва й підвищенню продуктивності праці;

(В) підтримка місцевих і регіональних громад, що потерпають від хронічно високого рівня безробіття та низьких доходів на душу населення, в забезпеченні можливостей для розвитку приватного бізнесу та залучення більших обсягів приватних капітальних інвестицій;

(4) тоді як економічний розвиток за своєю природою є місцевим процесом, федеральний уряд має працювати в партнерстві з державними та приватними організаціями на рівні штату, регіону, племені та місцевими організаціями для того, щоб дістати найбільшу користь із наявних ресурсів і дати змогу регіонам, громадам і громадянам брати активнішу участь у втіленні «американської мрії» та в справі процвітання країни;

(5) щоб запобігти дублюванню зусиль і досягти значущих та тривалих результатів, заходи щодо економічного розвитку, здійснювані на рівні країни, штату, племені та місцевості, мають характеризуватися чіткою зосередженістю на конкретній меті, досконалою координацією, комплексним підходом та спрощеними й послідовними вимогами;

(6) робота федерального уряду над розв'язанням питань економічного розвитку буде ефективнішою, якщо буде скоординованою та пов'язаною з програмами Сполучених Штатів у сфері комерційної діяльності, інвестувань у робочу силу, транспорту й технологій.

(6) ЗАЯВИ. – З метою сприяння динамічному розвитку міцної економіки по всіх Сполучених Штатах Конгрес заявляє таке:

(1) допомогу за цим законом слід надавати як громадам, що потерпають від проблем, характерних для сільської місцевості, так і тим, на яких позначається негативний вплив урбанізації;

(2) місцеві громади мають працювати в партнерстві з сусідніми громадами, штатами, індіанськими племенами та федеральним урядом над підвищенням своєї спроможності розробляти й виконувати стратегії комплексного економічного розвитку, спрямовані на вихід з економічної скрути та підвищення конкурентності в контексті глобальної економіки;

(3) незалежно від того, чи перебувають громади в довготривалій скруті, чи переживають раптовий розлад, їх треба заохочувати до підтримки підприємництва, завдяки чому можна скористатися можливостями розвитку, котрі відкривають новітні технології та розширення нових глобальних ринків;

(4) допомогу за цим законом слід надавати задля сприяння повторному продуктивному використанню занедбаних промислових об'єктів та переплануванню і новій забудові старих промислових районів.

Стаття 3. Термінологія

(§ 3122 розділу 42 Зводу законів США)

У цьому законі:

(1) СТРАТЕГІЯ КОМПЛЕКСНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ – це затверджена міністром на підставі статті 302;

(2) МІНІСТЕРСТВО – Міністерство торгівлі;

(3) РАЙОН ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ –

(А) ВЗАГАЛІ термін «район економічного розвитку» означає будь-яку територію в Сполучених Штатах,

(i) яка складається з територій, описаних у статті 301(а) та, за необхідності, сусідніх округ чи громад;

(ii) якій міністр надав статус району економічного розвитку на підставі статті 401.

(Б) ВКЛЮЧЕННЯ – термін «район економічного розвитку» включає будь-який район економічного розвитку, якому міністр надав цей статус на підставі статті 403 (до дати набуття чинності законом про реформування Управління економічного розвитку від 1998 р.).

(4) ОТРИМУВАЧ, ЯКИЙ ВІДПОВІДАЄ КРИТЕРІЯМ –

А) ВЗАГАЛІ термін «отримувач, який відповідає критеріям» означає:

(i) район економічного розвитку;

(ii) індіанське плем'я;

(iii) штат;

(iv) місто чи інша адміністративно-територіальна одиниця в рамках штату, зокрема й одиниця особливого призначення штату або місцевого самовря-

- дування, яка бере участь у заходах щодо економічного чи інфраструктурного розвитку, або консорціум адміністративно-територіальних одиниць;
- (v) вищий навчальний заклад або консорціум вищих навчальних закладів; або
- (vi) державна чи приватна неприбуткова організація або асоціація, яка співпрацює з посадовцями адміністративно-територіальної одиниці в рамках штату.
- (Б) Субсидії на підготовку кадрів, проведення дослідницьких робіт та технічну допомогу. – За надання субсидій на підставі статті 207 термін «отримувач, який відповідає критеріям» охоплює також приватних осіб та організації, що займаються прибутковою діяльністю.
- (5) Федеральне відомство – міністерство, відомство або федеральне посередницьке агентство Сполучених Штатів.
- (6) Субсидія. – Термін «субсидія» передбачає кооперативний договір (у межах значення, викладеного в главі 63 розділу 31 Зводу законів США).
- (7) Індіанське плем'я – будь-яке індіанське плем'я, група, народність, селище або інша організована група чи громада, зокрема й будь-яке селище корінних жителів Аляски або Регіональна корпорація (визначені або встановлені за законом про врегулювання земельних позовів корінних жителів Аляски (§ 1601 *i далі* розділу 43 Зводу законів США)), які визнані тими, що відповідають критеріям спеціальних програм і послуг, реалізовуваних Сполученими Штатами для індіанців відповідно до їхнього статусу.
- (8) Регіональні комісії:
- (А) Аппалацька регіональна комісія, заснована відповідно до положень глави 143 розділу 40 Зводу законів США;
- (Б) Регіональне управління Дельти, засноване відповідно до положень підрозділу F Об'єднаного закону про розвиток фермерства та сільської місцевості (п. 2009aa та розділу 7 Зводу законів США);
- (В) Комісія Національного парку «Деналі», заснована за законом про Комісію «Деналі» від 1998 р. (п. 3121, примітка, розділу 42 Зводу законів США, 112 Stat. 2681-637 *i далі*);
- (Г) Регіональне управління північної частини Великих рівнин, засноване відповідно до положень підрозділу G Об'єднаного закону про розвиток фермерства та сільської місцевості (п. 2009bb та розділу 7 Зводу законів США).
- (9) Міністр – міністр торгівлі.
- (10) Штат – будь-який штат США, федеральний округ Колумбія, Співдружність Пуерто-Рико, Віргінські острови, Гуам, Східне Самоа, Співдружність Північних Маріанських островів, Республіка Маршалові Острови, Федеративні Штати Мікронезії та Республіка Палау.
- (11) Сполучені Штати – всі Штати.
- (12) Університетський центр означає вищий навчальний заклад або консорціум вищих навчальних закладів, заснованих у формі Університетського центру економічного розвитку відповідно до положень статті 207(а)(2)(Г) цього закону.

Розділ I – Співпраця та координація партнерств економічного розвитку

Стаття 101. Заснування партнерств економічного розвитку. (§ 3131 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Загальне положення. – За надання допомоги на підставі цього розділу міністр співпрацює зі штатами та з іншими утвореннями, забезпечуючи, щоб погоджені із загальнонаціональними завданнями федеральні програми були сумісними із завданнями планів економічного розвитку та стратегій комплексного економічного розвитку штату, регіону, місцевості та сприяли їх виконанню.
- (б) Технічна допомога. – Міністр може надавати штатам, адміністративно-територіальним одиницям і регіональним організаціям (зокрема й міжштатовим) у рамках штатів, регіональним об'єднанням штатів та неприбутковим організаціям таку технічну допомогу, яку він вважає адекватною для досягнення таких цілей:
- (1) пом'якшення економічної кризи;
 - (2) заохочення та підтримка проектів співпраці державного та приватного секторів з метою формування та вдосконалення стратегій економічного розвитку, спрямованих на підтримку й стимулювання економічного розвитку по всіх Сполучених Штатах;
 - (3) стимулювання інвестицій в інфраструктуру та технологічні потужності, які допоможуть не відставати від швидких змін у глобальній економіці.
- (в) Міжурядовий розгляд. – Міністр має оприлюднити положення, згідно з якими відповідним органам штатів та інших місцевостей забезпечуються необхідні можливості розглядати проекти, запропоновані на підставі цього розділу й кваліфіковані міністром як такі, що можуть істотно впливати на економіку території, та надавати коментарі щодо таких проектів.
- (г) Угоди про співпрацю. –
- (1) Загальне положення. – Міністр може укласти угоду про співпрацю з будь-якими двома, чи більше ніж двома, штатами або з організацією, до якої входить два штати чи більше, з метою підтримки ефективного економічного розвитку.
 - (2) Участь. – Кожна угода про співпрацю має містити відповідні умови для участі інших урядових і неурядових організацій, які представляють важливі інтереси та думки, пов'язані з економічним розвитком території.

Стаття 102. Співпраця федеральних відомств (§ 3132 розділу 42 Зводу законів США)

Згідно з відповідними законами та залежно від наявності асигнувань кожне федеральне відомство має реалізовувати свої повноваження й виконувати свої обов'язки і функції та співпрацювати з міністром таким чином, щоб допомагати йому виконувати положення цього розділу.

Стаття 103. Координація (§ 3133 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Загальне положення. – Міністр узгоджує роботу, пов'язану з розробленням та виконанням стратегій комплексного економічного розвитку на підставі цього закону, з федеральними відомствами, які втілюють інші федеральні програми,

штатами, районами економічного розвитку, індіанськими племенами й іншими відповідними організаціями, що займаються плануванням і розвитком.

- (б) Засідання. – На виконання вимог п. (а) цієї статті та з будь-якою іншою ціллю, пов'язаною із заходами щодо економічного розвитку, міністр може скликати засідання за участі федеральних відомств, органів місцевого самоврядування штатів та інших адміністративно-територіальних одиниць, індіанських племен та відповідних організацій, що займаються плануванням і розвитком.

Розділ II – Субсидії на громадські роботи та економічний розвиток

Стаття 201. Субсидії на громадські роботи та економічний розвиток (§ 3141 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Загальне положення. – За поданням отримувача, який відповідає критеріям, міністр може призначити субсидії на такі цілі:
- (1) придбання або забудову землі та благоустрій для використання комунальних робіт, комунальних послуг чи об'єкта розвитку;
 - (2) придбання, проектування, будівництво, реконструкцію, перепланування, розширення або вдосконалення такого об'єкта, зокрема й на відповідну техніку та обладнання.
- (б) Критерії надання субсидії. – Міністр може призначити субсидію на підставі цієї статті тільки якщо він встановить відповідність таким вимогам:
- (1) безпосередньо чи побічно проект, для виконання якого надано заявку на отримання субсидії,
 - (А) має розширювати можливості успішного створення або нарощування потужностей промислових чи торговельних підприємств або установ на території, де він виконується чи виконуватиметься;
 - (Б) має допомагати в створенні додаткових довгострокових робочих місць на цій території; або
 - (В) має передусім бути корисним для осіб, які впродовж тривалого терміну лишаються безробітними, та членів сімей із низькими доходами;
 - (2) проект, для виконання якого надано заявку на отримання субсидії, має відповідати тій чи іншій нагальній потребі території або частини території, де він виконується чи виконуватиметься; і
 - (3) для території, де виконуватиметься проект, має бути розроблена стратегія комплексного економічного розвитку, і він має відповідати цій стратегії.
- (в) Надання максимальної допомоги кожному штату. – На кожен окремий штат може витрачатися не більше 15 відсотків від суми коштів, виділених на виконання цієї статті.

Стаття 202. Закриття та перепрофілювання баз (§ 3142 розділу 42 Зводу законів США)

Незалежно від будь-якого іншого положення закону міністр може призначити отримувачеві, який відповідає критеріям, будь-яку допомогу на підставі цього розділу для виконання проектів на військових або об'єктах Міністерства енергетики – закритих або тих, що закриваються або перепрофілюються, – не вимагаючи, щоб отримувач, який відповідає критеріям, мав право володіти зазначеною нерухомістю чи право орендувати її на будь-який конкретний термін.

Стаття 203. Субсидії на планування та адміністративні видатки
(§ 3143 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Загальне положення. – За поданням отримувача, який відповідає критеріям, міністр може призначати субсидії на оплату вартості планування економічного розвитку й управлінських витрат організацій, які займаються зазначеним плануванням.
- (б) Процес планування. – Планування, для виконання якого надається допомога на підставі цього розділу, має бути безперервним процесом із залученням державних посадовців та приватних осіб до такої роботи:
- (1) аналіз стану місцевої економіки;
 - (2) окреслення цілей економічного розвитку;
 - (3) визначення можливостей проекту;
 - (4) розроблення та виконання програми економічного розвитку, яка передбачає систематичну роботу над зниженням рівня безробіття та підвищенням доходів.
- (в) Використання допомоги в питаннях планування. – Допомога стосовно планування, надавана на підставі цього розділу, використовується спільно з будь-якою іншою федеральною допомогою з метою забезпечення адекватного й ефективного планування та раціонального використання коштів.
- (г) Плани штатів. –
- (1) Розроблення. – Якщо на розроблення будь-якого плану штатові надають допомогу на підставі цієї статті, його слід виконувати в якнайтіснішій співпраці між штатом, його адміністративно-територіальними одиницями та районами економічного розвитку, які цілком або частково входять до його складу.
 - (2) Стратегія комплексного економічного розвитку. – Умовою для отримання допомоги в роботі над планом штату на підставі цього пункту є існування або розроблення в штаті стратегії комплексного економічного розвитку.
 - (3) Координація. – Перед тим як надавати допомогу в роботі над планом штату на підставі цієї статті, міністр має розглянути, наскільки штат збирається враховувати місцеві плани та районів економічного розвитку.
 - (4) Процес комплексного планування. – Будь-яке загальне планування економічного розвитку на рівні штату, на яке надається допомога на підставі цієї статті, має бути частиною процесу комплексного планування, де передбачатиметься виконання комунальних робіт задля досягнення таких цілей:
- (А) стимулювання економічного розвитку та створення можливостей;
- (Б) сприяння доступу до ефективних транспортних засобів;
- (В) підвищення якості та збереження довкілля;
- (Г) допомога у виконанні стратегії інвестицій у робочу силу штату;
- (Д) стимулювання використання технологій в економічному розвитку, зокрема й доступу до високошвидкісних телекомунікацій;
- (Е) стимулювання застосування технологій в економічному розвитку, зокрема й доступу до високошвидкісних телекомунікацій;
- (Є) забезпечення збалансованості ресурсів завдяки раціональному управлінню фізичним розвитком.

- (5) Надання звіту міністрові. – Кожен зі штатів, які отримують допомогу на розроблення плану на підставі цього пункту, надає міністрові річний звіт про процес планування, на який надають допомогу на підставі цього пункту.

Стаття 204. Розподіл витрат
(§ 3144 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Частка федерального уряду. – Окрім випадків, обумовлених у пункті (в) цієї статті, частка федерального уряду у витратах кожного проекту, який виконується на підставі цього розділу, не має перевищувати
- (1) 50 відсотків; плюс
 - (2) додатковий відсоток, який
 - (А) не має перевищувати 30 відсотків;
 - (Б) та ґрунтується на відносних потребах території, де триває виконання проекту, визначених відповідно до інструкцій, що їх оприлюднює міністр.
- (б) Нефедеральна частка. – Визначаючи розмір нефедеральної частки у витратах проекту, міністр може надати кредит у рахунок нефедеральної частки на всі справедливо оцінені внески як у грошовій, так і в натуральній формах, зокрема й у вигляді приміщень, обладнання, взяття відповідальності за борги та послуг.
- (в) Збільшення федерального частки.
- (1) Індіанські племена. – Надаючи субсидії індіанському племені на проект на підставі цього розділу, міністр може збільшити частку федерального уряду понад відсоток, обумовлений у пункті (а) цієї статті, в розмірі до 100 відсотків вартості проекту.
 - (2) Окремі штати, адміністративно-територіальні одиниці та неприбуткові організації. – Надаючи штатові чи адміністративно-територіальній одиниці в його рамках або неприбутковій організації субсидію, через яку, як визначає міністр, зменшується фактична спроможність цього штату чи адміністративно-територіальній одиниці або неприбуткової організації до оподаткування та взяття кредитів, , міністр може збільшити частку федерального уряду понад відсоток, обумовлений у пункті (а) цієї статті, в розмірі до 100 відсотків вартості проекту.
 - (3) Підготовка кадрів, проведення дослідницьких робіт та технічна допомога. – Надаючи субсидії на підставі статті 207, міністр може збільшити частку федерального уряду понад відсоток, обумовлений у пункті (а) цієї статті, в розмірі до 100 відсотків вартості проекту, якщо він визначить, що проект можна фінансувати тільки завдяки субсидії й він не може функціонувати без такого збільшення.

Стаття 205. Додаткові субсидії
(§ 3145 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Поняття визначеної програми федерального субсидії. – В цій статті під терміном «визначена програма федерального субсидії» мається на увазі будь-яка програма федерального субсидії, яка
- (1) допомагає в побудові або оснащенні комунальних об'єктів, комунальних послуг або об'єктів розвитку;
 - (2) визначена міністром як така, що відповідає критеріям виділення коштів на підставі цієї статті;

- (3) та допомагає у виконанні проектів, котрі
- (А) відповідають критеріям надання допомоги на підставі цього розділу;
- (Б) відповідають стратегії комплексного економічного розвитку.
- (б) Додаткові субсидії. – За умови виконання вимог пункту (в) цієї статті для того, щоб допомогти отримувачам, які відповідають критеріям, скористатися перевагами визначених програм федеральних субсидій, за поданням отримувача міністр може призначити додаткову субсидію на проект, критеріям надання якої отримувач відповідає, але через свій економічний стан не може взяти на себе необхідну нефедеральну частку витрат.
- (в) Вимоги щодо додаткових субсидій. –
- (1) Розмір додаткових субсидій. – Частка витрат проекту, яку покриває додаткова субсидія на підставі цієї статті, не має перевищувати розмір відповідної федеральної, надаваної на підставі статті 204.
- (2) Форма додаткових субсидій. – Міністр призначає додаткові субсидії у вигляді
- (А) виплати коштів, що надаються за цим законом, головам федеральних відомств, на які покладено виконання відповідних федеральних програм; або
- (Б) призначення коштів на підставі цього закону для поєднання їх із коштами, що передаються з інших федеральних відомств, у рамках проектів, які перебувають в управлінні міністра.
- (3) Обмеження розміру федеральної частки, обумовлені іншими законами. – Незалежно від будь-якої вимоги щодо розміру чи джерела нефедеральних коштів, яка поширюється на федеральну програму, кошти, що надаються на підставі цієї статті, можуть використовуватися для збільшення федеральної частки в окремих проектах програми, виконуваної на територіях, визначених у статті 301(а) цього закону, понад суму федеральної частки витрат проекту, асигновану за законом, під який підпадає ця програма.

Стаття 206. Положення щодо відносних потреб та розподілу коштів
(§ 3146 розділу 42 Зводу законів США)

Оприлюднюючи правила, положення та процедури щодо надання допомоги на підставі цього розділу, міністр має забезпечити таке:

- (1) щоб міністр належно враховував відносні потреби територій, які відповідають критеріям, з визначенням цих потреб, керуючись, зокрема, такими суттєвими чинниками:
- (А) серйозність ситуації стосовно рівня та тривалості безробіття на територіях, що відповідають критеріям;
- (Б) рівень доходів та неповної зайнятості на територіях, що відповідають критеріям;
- (В) негативне сальдо міграції населення з територій, що відповідають критеріям, та ступінь його негативного впливу на економіку таких територій;
- (2) щоб допомогу на підставі цього розділу призначали в порядку пріоритетності для забезпечення того, щоб основним чинником для асигнувань був рівень економічних труднощів території, а не віддання переваги тій чи іншій географічній території чи будь-якому конкретному виду економічних труднощів;

- (3) (А) щоб сільським і міським територіям, які потерпають від економічної скрути, не було завдано шкоди через установавання або впровадження міністром у проєкті, виконуваного на підставі цього розділу, цілі інвестування позикових коштів приватного сектору;
- (Б) щоб будь-яка встановлена міністром ціль інвестування позикових коштів приватного сектору не була перешкодою на отримання субсидії або знеохоченням для виконання претендентами на підставі цього розділу комунальних робіт чи заходів з економічного розвитку на сільських або міських територіях економічної скрути;
- (В) щоб перед внесенням будь-яких змін у будь-яку ціль інвестування позикових коштів приватного сектору про це завчасно повідомляли відповідні комітети Конгресу;
- (4) щоб субсидії, надавані на підставі цього розділу, сприяли створенню робочих місць і мали велику ймовірність задовольнити або перевершити відповідні вимоги до результатів діяльності, встановлені у зв'язку з їх наданням.

Стаття 207. Субсидії на підготовку кадрів, проведення дослідницьких робіт та технічну допомогу

(§ 3147 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Загальне положення. –
- (1) Субсидії. – За поданням отримувача, який відповідає критеріям, міністр може призначити субсидії на підготовку кадрів, проведення дослідницьких робіт та технічну допомогу, зокрема й субсидії на оцінювання програм та аналізи економічного впливу, які можуть бути корисними в справі пом'якшення або запобігання ситуації надмірного безробіття та неповної зайнятості.
- (2) Види допомоги. – Субсидії, що їх надають на підставі п. (1), можуть використовуватися для таких цілей:
- (А) планування проєктів та розроблення технічно-економічних обґрунтувань;
- (Б) демонстрування інноваційної діяльності або стратегічних інвестицій в економічний розвиток;
- (В) управління та операційної підтримки;
- (Г) відкриття університетських центрів;
- (Д) відкриття центрів поширення ділової інформації;
- (Е) дослідження потреб та потенціалу економічного зростання на територіях, визначених міністром як ті, що потребують значної допомоги;
- (Є) дослідження ефективності узгодження проєктів, фінансованих за цим законом, з проєктами, що їх фінансують за іншими законами;
- (Ж) оцінювання, маркетингу та заснування бізнес-кластерів;
- (3) інших заходів, визначених міністром як доцільні.
- (3) Вимога співпраці. – Надаючи допомогу на підставі цієї статті для підтримки проєкту загальнонаціонального або регіонального масштабу, міністр може відмовитися від вимоги статті 3 (4) (А) (vi) цього закону, за якою неприбуткова організація або об'єднання мають діяти у співпраці з посадовцями адміністративно-територіальної одиниці штату.

- (б) Засоби надання допомоги. – За проведення досліджень та надання технічної допомоги на підставі цієї статті міністр, на додаток до призначання субсидій на підставі пункту (а) цієї статті може
- (1) надавати допомогу в проведенні досліджень та технічну допомогу через посадовців або працівників міністерства;
 - (2) виплачувати кошти, призначені для виконання положень цієї статті, федеральним відомствам або
 - (3) наймати приватних осіб, товариства, підприємства, корпорації або відповідні установи за контрактами, що їх укладають з цією метою.

Стаття 209. Субсидії на економічне пристосування
(§ 3149 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Загальні положення. – За поданням отримувача, який відповідає критеріям, міністр може призначити субсидії на розвиток об'єктів і комунікацій громадського користування, комунальних послуг, розвиток бізнесу (зокрема й фінансування фонду поворотних позик), планування, технічну допомогу, підготовку кадрів та будь-яку іншу допомогу, що сприятиме розв'язанню проблеми довготривалого погіршення економічного стану та раптового глибокого економічного розладу й вирішенню завдань економічного пристосування, поставлених у цьому розділі.
- (б) Критерії надання допомоги. – Міністр може призначити допомогу на підставі цієї статті тільки в тому разі, якщо визначить, що
- (1) проект допоможе території задовольнити особливу потребу, пов'язану
 - (А) з існуванням або загрозою високого рівня безробіття або
 - (Б) з проблемами економічного пристосування, спричиненими глибокими змінами в економічних умовах;
 - (2) територія, на якій виконуватиметься проект, має стратегію комплексного економічного розвитку і проект відповідає цій стратегії, за винятком проєктів планування, на які положення цього пункту не поширюються.
- (в) Надання особливої допомоги громаді. – Допомогу на підставі цієї статті можна також надавати на заходи, визначені громадами, економіки яких постраждали через такі чинники:
- (1) у випадку закриття або перепрофілювання військових баз, скорочення штатів військових підрядників або зменшення асигнувань Міністерства енергетики на оборонні цілі – допомога в диверсифікації їхніх економік через виконання проєктів на об'єктах федерального уряду або в інших місцях у громаді;
 - (2) у випадках лих або надзвичайних ситуацій на територіях, оголошених зонами лиха або надзвичайної ситуації за Законом Роберта Т. Стаффорда щодо ліквідації наслідків катастроф та допомоги в надзвичайних ситуаціях (§ 5121 *і далі* розділу 42 Зводу законів США) – на відновлення економіки, постраждалої від наслідків катастрофи;
 - (3) у ситуаціях, пов'язаних із торговельним балансом, – допомога в перебудові економіки громад;

- (4) у випадках неуспіху в галузі промислового рибальства, виявлених на території відповідно до положень статті 312(а) Закону Магнусона-Стівенса про збереження рибних запасів та управління рибальською галуззю (§ 1861a(a) розділу 16 Зводу законів США); або
- (5) у випадках втрати робочих місць у виробничій галузі – на реінвестування в економіку громад і на диверсифікацію цих економік.
- (г) Спеціальні положення щодо субсидій на фонди поворотних позик. –
- (1) Загальне положення. – Міністр має оприлюднити інструкції щодо підтримки належної роботи та фінансової цілісності фондів поворотних позик, заснованих отримувачами за допомоги, яка надається на підставі цієї статті.
- (2) Ефективне управління. – Міністр може
- (А) на прохання отримувача субсидії доповнювати та об'єднувати угоди про субсидії, за якими діють фонди поворотних позик, для забезпечення гнучкого підходу до напрямків і критеріїв кредитування;
- (Б) виділяти або передавати кошти фондові поворотних позик третій стороні з метою ліквідації, причому третя сторона може залишити за собою кошти фонду для покриття витрат, пов'язаних з ліквідацією;
- (В) вживати відповідних заходів для надання можливості особам, що завідують фондами поворотних позик, продавати або забезпечувати кредити гарантіями (за умови, якщо міністр при цьому не має видавати федеральної гарантії).
- (3) Трактування дій. – Дія, вчинена міністром на підставі цього пункту стосовно фонду поворотних позик, не становить нового зобов'язання, якщо всі кошти, які стосуються надання початкової субсидії, були виплачені отримувачеві.
- (4) Збереження дії законів про цінні папери. –
- (А) Не кваліфікувати як «звільнені» цінні папери. – Жодні з цінних паперів, випущених на підставі п. (2)(В) цієї статті, не кваліфікуються як «звільнені» цінні папери для цілей Закону про цінні папери від 1933 р. (§ 77a і далі розділу 15 Зводу законів США) або Закону про фондові біржі від 1934 р. (§ 78a і далі розділу 15 Зводу законів США), окрім випадків, коли вони звільняються за правилом або положенням Комісії з цінних паперів і бірж.
- (Б) Збереження дії. – За передбаченими в підпункті (А) винятками, ніяке положення цього пункту (г) і ніяка інструкція, оприлюднена міністром на підставі цього пункту (г), не заміняє собою й жодним іншим чином не впливає на застосування законів про цінні папери (в рамках визначення цього терміну, передбаченого в статті 3(а) Закону про фондові біржі від 1934 р. (§ 78c(a) розділу 15 Зводу законів США)) або правил, інструкцій чи розпоряджень Комісії з цінних паперів і бірж чи саморегульвної організації в рамках цієї Комісії.

Стаття 210. Зміна обставин проекту
(§ 3150 розділу 42 Зводу законів США)

У будь-якому з тих випадків, коли до завершення проекту, на якого міністр призначав субсидію (зокрема й додаткову, описану в статті 205) на підставі цього розділу (або на підставі цього закону до дати набуття чинності Законом про реформування Управління економічного розвитку від 1998 р.), ціль або обсяг завдань проекту змінюється, міністр може затвердити, залежно від наявності асиг-

нувань (окрім субсидії, на яку було закріплено кошти в 1995 фінансовому році), використання коштів субсидії на скоригований проект, якщо визначить, що

- (1) скоригований проект відповідає вимогам цього розділу та стратегії комплексного економічного розвитку, яку було подано в складі заявки на субсидію, і
- (2) корективи необхідні для посилення економічного розвитку території, на якій виконується цей проект.

**Стаття 211. Використання коштів на будівництво об'єктів
запроєктованої вартості (§ 3151 розділу 42 Зводу законів США)**

- (а) Загальне положення. – Надаючи отримувачеві субсидії на будівництво об'єкта на підставі статті 201 або 209, якщо до закриття проекту міністр визначить, що вартість проекту, яка базувалася на розрахунках і технічних вимогах, що слугували обґрунтуванням для субсидії, знизилася завдяки зменшенню витрат, він може санкціонувати, без процедури затвердження витрачання коштів, використання надлишкових коштів (або їх частини) отримувачем на такі цілі:
 - (1) збільшення федеральної частки у вартості проекту на підставі цього розділу до максимального розміру, дозволеного на підставі статті 204, або
 - (2) на вдосконалення проекту.
- (б) Інше призначення надлишкових коштів. – Будь-яку суму надлишкових коштів, яка залишиться після застосування умов пункту (а) цієї статті, міністр може витратити на допомогу на підставі цього закону.
- (в) Переведені кошти. – За наявності надлишкових коштів, зазначених у пункті (а) цієї статті, в проєктах, виконуваних на кошти, переведені з інших федеральних відомств на підставі статті 604, міністр здійснює таке:
 - (1) використовує кошти відповідно до умов пункту (а) цієї статті за згоди відомства, від якого їх переводять, або
 - (2) повертає кошти відомству, від якого їх було переведено.
- (г) Здійснення нагляду начальником головного контрольно-фінансового управління США. –
 - (1) Нагляд. – Начальник Головного контрольно-фінансового управління США (генеральний ревізор) здійснює регулярний нагляд за виконанням умов цієї статті.
 - (2) Звіт. – Не пізніше ніж за 1 рік після дати набуття чинності цим пунктом генеральний ревізор подає на розгляд Комісії Сенату США з проблем довкілля та громадських робіт і Комісії Палати представників з питань транспорту та інфраструктури звіт за результатами нагляду за виконанням умов цього пункту, який здійснювало Головне контрольно-фінансове управління США.

**Стаття 212. Звіти отримувачів
(§ 3152 розділу 42 Зводу законів США)**

- (а) Загальне положення. – Кожен отримувач допомоги на підставі цього розділу має надавати звіти міністрові з такою періодичністю та в такій формі, якої той вимагатиме в своїй інструкції, проте звіт не можна вимагати після 10 років від дати завершення надання допомоги.
- (б) Зміст. – У кожному звіті міститься оцінка того, наскільки ефективно економічна допомога, надавана на підставі цього розділу, задовольняє потреби, заради яких її було призначено, та відповідає цілям цього закону.

Стаття 213. Заборона використовувати кошти на оплату послуг адвоката та консультанта
(§ 3153 розділу 42 Зводу законів США)

Допомога, надавана на підставі цього розділу, не має використовуватися ні прямо, ні опосередковано на оплату послуг адвоката чи консультанта, пов'язаних з отриманням субсидій та укладанням договорів на підставі цього розділу.

Стаття 214. Території особливого впливу
(§ 3154 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Загальне положення. – За поданням отримувача, який відповідає критеріям, але, за означенням міністра, не здатний виконувати вимоги статті 302, міністр може частково або повністю відмовитися від вимог статті 302 і кваліфікувати територію, яку представляє отримувач, як територію особливого впливу.
- (б) Умови. – Міністр може надати статус, який відповідає пункту (а) цієї статті, тільки якщо визначить, що проект
- (1) задовольнить нагальну потребу території;
 - (2) та (А) буде корисним у справі пом'якшення або запобігання ситуації надмірного безробіття й неповної зайнятості або
 - (Б) сприятиме створенню корисних робочих місць для мешканців територій, які не мають роботи або працюють на роботах нижче свого рівня кваліфікації.
- (в) Повідомлення. – За надання статусу на підставі пункту (а) цієї статті міністр повідомляє про це в письмовому вигляді Комісії Сенату США з проблем довкілля та громадських робіт та Комісії Палати представників з питань транспорту та інфраструктури, обґрунтовуючи своє рішення.

Стаття 215. Премії за результатами роботи
(§ 3154а розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Загальне положення. – Починаючи з моменту набуття чинності цією статтею міністр може присуджувати премії отримувачеві, який відповідає критеріям, за результатами його роботи, пов'язаної із субсидією, наданою на проект на підставі статей 201 або 209.
- (б) Показники якості роботи. –
- (1) Правила. – Міністр оприлюднює правила встановлення показників якості роботи для присудження премій за результатами роботи на підставі пункту (а) цієї статті.
 - (2) Принципи оцінки. – Оприлюднюючи правила на підставі п. (1), міністр має враховувати показники якості роботи, які відбивають таке:
 - (А) чи досягає або перевершує отримувач цілі відповідно до запланованого графіку;
 - (Б) чи досягає або перевершує отримувач цілі створення робочих місць;
 - (В) які мобілізуються суми капіталовкладень приватного сектору;
 - (Г) інші відповідні чинники, визначені міністром.
- (в) Розмір премій. –
- (1) Загальне положення. – Міністр розраховує розмір премії, присуджуваної на підставі пункту (а) цієї статті, за результатами роботи, пов'язаної з на-

- даною субсидією, залежно від того, наскільки отримувач досягає або перевершує встановлені у зв'язку з цією субсидією показники якості роботи.
- (2) Максимальна сума. – Розмір премії за результатами роботи не може перевищувати 10 відсотків від розміру субсидії.
- (г) Використання премій. – Отримувач премії за результатами роботи на підставі пункту (а) цієї статті може використовувати премію на досягнення будь-якої цілі, прийнятної на підставі цього закону, на підставі статті 602 та інструкцій, які може оприлюднювати міністр.
- (д) Частка федерального уряду. – Незалежно від статті 204 преміальні, присуджені за результатами роботи, можуть використовуватися для оплати до 100 відсотків вартості проекту або діяльності, що відповідає критеріям.
- (е) Трагування при виконанні вимог щодо сплати нефедеральної частки. – З метою виконання вимог щодо сплати нефедеральної частки на підставі цього чи будь-якого іншого закону преміальні, присуджені за результатами роботи, слід трактувати як кошти з нефедерального джерела.
- (є) Терміни та умови. – Міністр має встановлювати такі терміни та умови присудження премій за результатами роботи на підставі пункту (а) цієї статті, які він вважатиме за доцільні.
- (ж) Фінансування. – Для виконання цієї статті міністр використовує будь-які суми, виділені на програми допомоги в економічному розвитку.
- (з) Вимоги до звітності. – Міністр має включати інформацію щодо присудження на підставі цієї статті премій за результатами роботи до річного звіту, який вимагається надавати на підставі статті 603.
- (и) Здійснення нагляду начальником головного контрольно-фінансового управління США. –
- (1) Нагляд. – Генеральний ревізор здійснює регулярний нагляд за виконанням умов цієї статті.
- (2) Звіт. – Не пізніше ніж через 1 рік після дати набуття чинності цією статтею генеральний ревізор передає Комісії Сенату США з проблем довкілля та громадських робіт і Комісії Палати представників з питань транспорту та інфраструктури звіт за результатами нагляду за виконанням умов цієї статті, який здійснювало Головне контрольно-фінансове управління США.

Стаття 216. Планові премії за результатами роботи

(§ 3154б розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Загальне положення. – Починаючи від моменту набуття чинності цією статтею міністр може призначити планову премію отримувачеві, який відповідає критеріям, за результатами його роботи, пов'язаної із субсидією, наданою на проект, виконуваний на підставі цього розділу в районі економічного розвитку.
- (б) Відповідність критеріям. – Міністр може присудити планову премію отримувачеві, який відповідає критеріям, на підставі пункту (а) цієї статті за результатами його роботи, пов'язаної із субсидією, наданою на проект, якщо до завершення проекту він встановить такі факти:
- (1) отримувач брав активну участь у заходах з економічного розвитку в районі економічного розвитку, де виконується проект;
- (2) проект відповідає стратегії комплексного економічного розвитку району;

- (3) отримувач працював з органами економічного розвитку – федеральними, штату та місцевими – впродовж усього періоду розроблення проекту та
- (4) проект виконано відповідно до стратегії комплексного економічного розвитку району.
- (в) Максимальна сума. – Розмір планової премії за результатами роботи, яка присуджується на підставі пункту (а) цієї статті у зв'язку з наданою субсидією, не може перевищувати 5 відсотків від розміру зазначеної субсидії.
- (г) Використання премій. – Отримувач планової премії за результатами роботи на підставі пункту (а) цієї статті зобов'язаний використати премію на збільшення частки федерального уряду у вартості проекту, виконуваного на підставі цього розділу.
- (д) Частка федерального уряду. – Незалежно від статті 204 планові преміальні, присуджені за результатами роботи, можуть використовуватися для оплати до 100 відсотків вартості проекту, виконуваного на підставі цього розділу.
- (е) Фінансування. – Для виконання цієї статті міністр використовує будь-які суми, виділені на програми допомоги в економічному розвитку.

Стаття 217. Пряме витрачання або перерозподіл коштів отримувачем
(§ 3154e розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Загальне положення. – За умови, якщо іншого не передбачено пунктом (б) цієї статті, отримувач субсидії на підставі статті 201, 203 або 207 може безпосередньо витрачати кошти субсидії або може перерозподілити їх у вигляді підсубсидії іншим отримувачам, які відповідають критеріям, на фінансування необхідних складників затвердженого обсягу робіт проекту.
- (б) Обмеження. – Отримувач не може перерозподіляти на користь прибуткової організації кошти субсидії, отримані на підставі статті 201 або 203.
- (в) Економічне пристосування. – За умови, якщо іншого не передбачено пунктом (г) цієї статті, отримувач субсидії на підставі статті 209 може безпосередньо витрачати кошти субсидії або перерозподілити їх державним і приватним організаціям у вигляді субсидії, позики, гарантії з позики, коштів, спрямованих на зниження відсотків з позикової гарантії, або іншої відповідної допомоги.
- (б) Обмеження. – Застосовуючи умови пункту (в) цієї статті, отримувач не може перерозподіляти жодних коштів субсидії на користь прибуткової організації.

Стаття 218. Демонстраційна програма «яскраві поля»
(§ 3154g розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Означення терміну «яскраве поле». – В цій статті термін «яскраве поле» означає ділянку «коричневих земель» із занедбаними промисловими об'єктами, які реконструюються з упровадженням однієї, чи більше, технології сонячної енергії.
- (б) Демонстраційна програма. – За поданням отримувача, який відповідає критеріям, міністр може призначити субсидію на проект будови «яскравого поля», якщо вирішить, що цей проект
 - (1) застосовуватиме одну, чи більше, технологію сонячної енергії для будови занедбаних або забруднених ділянок комерційного використання і
 - (2) розширить комерційні й економічні можливості на території, де виконується проект.

- (в) Застереження. – Якщо будь-яка частина субсидії, що надається на підставі пункту (б) цієї статті, передбачає відновлення території, його здійснюють відповідно до умов статті 612.
- (г) Санкція на асигнування. – На виконання цієї статті асигновано суму в розмірі 5 млн. доларів США на кожен з бюджетних років від 2004 до 2008, яка має бути зарезервована до її повного витрачання.

Розділ III – Відповідність критеріям відбору; стратегії комплексного економічного розвитку

Стаття 301. Відповідність територій критеріям відбору. (§ 3161 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Загальне положення. – Для того щоб проект відповідав критеріям надання допомоги на підставі статті 201 або 209, проект слід виконувати на території, яка на дату подання заявки відповідає одному або кільком із таких критеріїв:
 - (1) Низький рівень доходу на душу населення. – Рівень доходу на душу населення території має становити не більше 80 відсотків від середнього по країні.
 - (2) Рівень безробіття вищий за середній по країні. – Рівень безробіття на території за останній 24-місячний період, за який можливо отримати дані, має перевищувати середній рівень безробіття по країні принаймні на 1 відсоток.
 - (3) Проблеми, пов'язані з безробіттям та економічним пристосуванням. – Територію міністр має кваліфікувати як таку, що зіткнулася або може зіткнутися з особливою потребою, пов'язаною з фактичними або потенційними серйозними проблемами безробіття або економічного пристосування, що спричинені глибокими короткостроковими або довгостроковими змінами в економічних умовах.
- (б) Адміністративні межі територій. – Якщо територія, зокрема й невелика, яка потерпає від бідності або високого рівня безробіття в рамках більшої громади, що переживає не таку серйозну економічну скруту, відповідає одному або кільком з критеріїв пункту (а) цієї статті, вона відповідає критеріям надання допомоги на підставі статті 201 або 209 незалежно від адміністративного або іншого поділу чи кордонів.
- (в) Документація. –
 - (1) Загальне положення. – Визначення відповідності критеріям на підставі пункту (а) цієї статті має спиратися на останні з наявних федеральних даних (зокрема й отриманих від Бюро економічного аналізу, Бюро трудової статистики, Бюро перепису населення, Бюро в справах індіанців або від будь-якого іншого федерального джерела, визначеного міністром за доцільне) або, якщо свіжих федеральних даних немає, на останні дані, отримані від уряду штату, в якому розташована певна територія.
 - (2) Прийняття документації міністром. – Документацію має прийняти міністр, за винятком випадків, коли він визначить, що вона неточна.
- (г) Попередні статуси. – Будь-який статус території перебудови, визначений до дати набуття чинності Законом про реформування Управління економічного розвитку від 1998 р., після цієї дати втрачає свою чинність.

Стаття 302. Стратегії комплексного економічного розвитку
(§ 3162 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Загальне положення. – Міністр може надавати допомогу на проект на підставі статей 201 або 209 (окрім допомоги в плануванні на підставі статті 209) отримувачеві, який відповідає критеріям, тільки за умови, якщо останній надасть йому таку інформацію в складі заявки на допомогу:
- (1) визначення проблем економічного розвитку, на розв'язання яких надається допомога;
 - (2) визначення колишніх, теперішніх і запроєктованих на майбутнє інвестицій в економічний розвиток на території, яка отримує допомогу, та державних і приватних учасників і джерел фінансування цих інвестицій;
 - (3) та(А) стратегію комплексного економічного розвитку, спрямовану на розв'язання економічних проблем, зазначених у п. (1), таким чином, щоб стимулювати економічний розвиток і створення можливостей, сприяти доступові до ефективних транспортних засобів, максимізувати ефективний розвиток та використання робочої сили відповідно до будь-якої застосовної стратегії інвестицій у робочу силу на рівні штату або місцевості, стимулювати використання технологій в економічному розвитку (зокрема й доступ до високошвидкісних телекомунікацій), підвищувати якість та зберігати довкілля й забезпечувати збалансованість ресурсів завдяки раціональному управлінню розвитком;
 - (Б) опис того, як саме ця стратегія долатиме проблеми.
- (б) Затвердження стратегії комплексного економічного розвитку. – Міністр затверджує стратегію комплексного економічного розвитку, яка, на його погляд, відповідає вимогам пункту (а) цієї статті.
- (в) Затвердження іншого плану. – (1) Загальне положення. – Міністр може схвалити як стратегію комплексного економічного розвитку прийнятний план, розроблений у рамках іншої програми, виконуваної за підтримки федерального уряду.
- (2) Наявна стратегія. – Наскільки це доцільно, план, який надається на підставі цього пункту, має не суперечити й бути узгодженим з будь-якою наявною стратегією комплексного економічного розвитку певної території.

Розділ IV – Райони економічного розвитку

Стаття 401. Встановлення районів економічного розвитку
(§ 3171 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Загальне положення. – Для того, щоб можна було планувати й виконувати проекти економічного розвитку, які мають широке географічне значення, міністр може кваліфікувати відповідні території в Сполучених Штатах як райони економічного розвитку за погодженням зі штатами, в яких частково або повністю розташовані ці райони, за таких умов:
- (1) якщо запропонований район має достатній розмір або населення та достатні ресурси для підтримки економічного розвитку на рівні більш ніж однієї території, описаної в статті 301(а);

- (2) якщо в запропонованому районі є принаймні 1 територія, описана в статті 301(a);
 - (3) якщо запропонований район має стратегію комплексного економічного розвитку, яка
 - (А) містить конкретну програму міжрайонної співпраці, самопомоги та державних інвестицій;
 - (Б) затверджена кожним зі штатів, яких вона стосується, та міністром.
- (б) Повноваження. – Міністр може відповідно до оприлюднених ним інструкцій
- (1) запрошувати штати до визначення меж запропонованих районів економічного розвитку;
 - (2) співпрацювати зі штатами
 - (А) над наданням підтримки та допомоги групам економічного планування й економічного розвитку району;
 - (Б) над наданням допомоги групам району в розробленні стратегій комплексного економічного розвитку для районів;
 - (3) заохочувати до участі відповідні органи місцевого самоврядування в районах економічного розвитку.

Стаття 402. Скасування або модифікація статусу районів економічного розвитку (§ 3172 розділу 42 Зводу законів США)

Міністр у формі інструкції оприлюднює норми для скасування або модифікації статусу районів економічного розвитку.

Стаття 403. [Скасовано] (§ 3173 розділу 42 Зводу законів США)

Стаття 404. Надання стратегій комплексного економічного розвитку регіональним комісіям (§ 3174 розділу 42 Зводу законів США)

Якщо будь-яка частина району економічного розвитку розташована в регіоні, за який відповідає одна чи кілька регіональних комісій, район економічного розвитку має забезпечити надання копії стратегії комплексного економічного розвитку району відповідній регіональній комісії.

Стаття 405. Допомога частинам районів економічного розвитку, що розташовані поза межами територій, які відповідають критеріям добору (§ 3175 розділу 42 Зводу законів США)

Незалежно від умов статті 301 міністр може надавати наявну допомогу на підставі цього закону на виконання проекту в тій частині району економічного розвитку, яка розташована поза межами території, описаної в статті 301(a), якщо проект має принести суттєву безпосередню користь території, описаній у статті 301(a) і розташованій у межах цього району.

Розділ V – Управління

Стаття 501. Помічник міністра з питань економічного розвитку **(§ 3191 розділу 42 Зводу законів США)**

- (а) Загальне положення. – Міністр виконує цей закон через помічника міністра торгівлі з питань економічного розвитку, якого призначає президент за порадю та згодою Сенату.
- (б) Винагорода. – Помічник міністра торгівлі з питань економічного розвитку отримує винагороду за ставкою IV рівня шкали для керівних співробітників на підставі статті 5315 розділу 5 Зводу законів США.
- (в) Обов'язки. – Помічник міністра торгівлі з питань економічного розвитку виконує обов'язки, які вимагає від нього міністр, і функції керівника Управління економічного розвитку міністерства.

Стаття 502. Інформаційний центр з питань економічного розвитку **(§ 3192 розділу 42 Зводу законів США)**

На виконання цього закону міністр

- (1) забезпечує функціонування головного інформаційного інтернет-центру, в якому міститься
 - (А) інформація щодо програм і заходів федерального уряду, спрямованих на економічний розвиток, економічне пристосування, ліквідацію наслідків катастроф, військову конверсію та допомогу в галузевому врегулюванні;
 - (Б) гіпертекстові посилання на організації з питань економічного розвитку штату;
 - (В) гіпертекстові посилання на інші відповідні ресурси з питань економічного розвитку;
- (2) допомагає потенційним і фактичним заявникам отримати допомогу в сфері економічного розвитку, економічного пристосування, ліквідації наслідків катастроф, військової конверсії та галузевого врегулювання на підставі законів федеральних і штату встановлювати шляхи отримання допомоги та оформлювати заявки;
- (3) допомагає територіям, описаним у статті 301(а), та іншим, надаючи зацікавленим особам, громадам, галузям та підприємствам на цих територіях будь-яку технічну інформацію, дані вивчення можливостей ринку, або надає допомогу, інформацію чи поради в іншій формі, яка може бути корисною для пом'якшення умов надмірного безробіття чи неповної зайнятості або для запобігання створенню таких умов на зазначених територіях;
- (4) отримує відповідну інформацію від інших федеральних відомств, необхідну для виконання обов'язків за цим законом.

Стаття 503. Консультування з іншими особами та організаціями **(§ 3193 розділу 42 Зводу законів США)**

- (а) Консультації щодо проблем, пов'язаних із безробіттям. – Міністр може радитися з будь-якими особами, зокрема й представниками робітників, керівництва, сільського господарства та уряду, які можуть допомогти в розв'язанні проблем території та регіонального безробіття або неповної зайнятості.

- (б) Консультації з питань забезпечення застосування закону. – Міністр може забезпечити проведення консультацій з тими зацікавленими федеральними відомствами, з якими він вважає це за необхідне, в ході виконання ним своїх обов'язків за цим законом.

Стаття 504. Управління, виконання та обслуговування
(§ 3194 розділу 42 Зводу законів США)

Міністр затверджує надання федеральної допомоги на підставі цього закону за умови, якщо певен, що проектом, на який надається федеральна допомога, будуть дієво управляти, а також його будуть належно виконувати та обслуговувати.

Стаття 505. [Скасовано]
(§ 3195 розділу 42 Зводу законів США)

Стаття 506. Оцінка роботи отримувачів субсидій
(§ 3196 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Загальне положення. – Міністр оцінює кожен університетський центр та кожен район економічного розвитку, який отримує допомогу у формі субсидії на підставі цього закону (далі в цій статті – «отримувач субсидії»), визначаючи якість роботи отримувача та його внесок у збереження рівня зайнятості й створення нових робочих місць.
- (б) Мета проведення оцінки університетських центрів. – Метою оцінювання університетських центрів на підставі пункту (а) цієї статті є визначення того, які з них працюють належно й варті того, щоб продовжити надавати їм допомогу у формі субсидії на підставі цього закону, і яким треба припинити надавати допомогу, відкривши можливості отримувати її іншим університетським центрам, які раніше не отримували.
- (в) Вибір часу для проведення оцінок. – Оцінки на підставі пункту (а) цієї статті проводяться на постійній основі таким чином, щоб забезпечити оцінювання кожного отримувача субсидії впродовж 3-х років після того, як допомогу йому було призначено вперше, і принаймні раз на 3 роки після цього, протягом усього періоду надання субсидії.
- (г) Критерії оцінки. –
- (1) Встановлення. – Міністр установлює критерії, застосовні для проведення оцінок на підставі пункту (а) цієї статті.
 - (2) Критерії оцінювання університетських центрів. – Критерії оцінювання університетського центру мають принаймні передбачати визначення внеску центру в надання технічної допомоги, проведення прикладних досліджень, виконання програми та поширення результатів роботи центру.
 - (3) Критерії оцінювання районів економічного розвитку. – Критерії оцінювання району економічного розвитку мають принаймні передбачати визначення стандартів управління, фінансової підзвітності та виконання програми.
- (д) Експертна оцінка. – За оцінювання університетського центру або району економічного розвитку на підставі пункту (а) цієї статті міністр має забезпечити участь принаймні ще одного університетського центру або, відповідно, району економічного розвитку на основі відшкодування витрат.

Стаття 507. Повідомлення про реорганізацію
(§ 3197 розділу 42 Зводу законів США)

Не пізніше ніж через 30 днів після дати будь-якої реорганізації офісів, програм або заходів Управління економічного розвитку, міністр мають направити повідомлення про реорганізацію Комісії з проблем довкілля та громадських робіт і Комітету з асигнувань Сенату США, а також Комісії з питань транспорту й інфраструктури та Комітету з асигнувань Палати представників.

Розділ VI – Інші положення**Стаття 601. Повноваження міністра**
(§ 3211 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Загальне положення. – При виконанні обов'язків міністра за цим законом міністр може
- (1) приймати, змінювати та використовувати печатку, яка має бути відома судові без доведення;
 - (2) на умовах законів про державну цивільну службу та класифікацію добирати, наймати та призначати персонал, необхідний для виконання цього закону, та визначати розмір винагороди за його працю;
 - (3) проводити такі слухання, засідати й діяти в такий час і в таких місцях та заслуховувати такі свідчення, які міністр вважає за доцільне;
 - (4) запитувати безпосередньо в будь-якого федерального відомства, правління, комісії, офісу або незалежної установи інформацію, пропозиції, розрахунки та статистичні дані, які міністр вважає необхідними для виконання цього закону (причому кожне федеральне відомство, правління, комісія, офіс або незалежна установа можуть надавати таку інформацію, пропозиції, розрахунки й статистичні дані безпосередньо міністрові);
 - (5) відповідно до оприлюднених ним інструкцій
- (А) переуступати або продавати з аукціону чи за приватною угодою, або будь-яким іншим чином реалізовувати за наявний розрахунок чи в кредит, на власний розсуд, на таких умовах і за таку суму винагороди, які міністр вважатиме за доцільне, будь-які боргові документи, контракти, претензії, персональне майно або цінні папери, які йому були переуступлені або якими він володіє у зв'язку з допомогою, надаваною на підставі цього закону;
- (Б) стягувати кошти або укладати мирову угоду за всіма зобов'язаннями, які йому були переуступлені або якими він володіє у зв'язку із зазначеною допомогою, до моменту передання цих зобов'язань генеральному прокуророві для позову або стягнення;
- (6) на таких умовах і за таку суму винагороди, які міністр вважатиме за доцільне, розпоряджатися будь-яким персональним або реальним майном, що було передане міністрові у володіння або придбане ним іншим чином у зв'язку з допомогою, надаваною на підставі цього закону, завершувати створення цього майна, ремонтувати його, вдосконалювати, модернізувати, страхувати, здавати в оренду або продавати за наявний розрахунок чи в кредит;

- (7) вести справи в суді до остаточного задоволення через укладання мирової угоди або застосування інших адміністративних дій, до передання їх генеральному прокуророві, всіх претензій – до третіх сторін, що були переуступлені міністрові у зв'язку з допомогою, надаваною на підставі цього закону;
- (8) придбати будь-яким законним чином будь-яке майно (реальне, персональне або змішане, матеріальне або нематеріальне), наскільки це доцільно у зв'язку з допомогою, надаваною на підставі цього закону;
- (9) на додаток до будь-яких повноважень, функцій, привілеїв і пільг, закріплених за міністром відповідно інших положень, вживати будь-яких заходів, зокрема й укласти договори на послуги адвокатів, які він вважатиме необхідними або бажаними за утворення, купівлі, обслуговування активів, укладення компромісних угод, модифікації або ліквідації активів та інших адміністративних заходів щодо активів, якими він володіє у зв'язку з допомогою, надаваною на підставі цього закону;
- (10) (А) наймати експертів та консультантів або організації відповідно до інструкцій, зазначених у статті 3109 розділу 5 Зводу законів США, причому з можливістю щорічного подовження відповідних договорів найму;
- (Б) оплачувати роботу зазначених найнятих осіб, зокрема й час, затрачений ними на поїздки;
- (В) виділяти зазначеним особам у разі наймання їх на федеральну урядову службу на окремі періоди та здійснення ними поїздок з постійних місць проживання або роботи суми на покриття дорожніх витрат, зокрема й добові, відповідно до інструкцій, зазначених у статті 5703 розділу 5 Зводу законів США;
- (11) встановлювати показники якості роботи для субсидій та інших видів допомоги, надаваних на підставі цього Закону, та використовувати ці показники для оцінювання економічного впливу програм допомоги в економічному розвитку, виконуваних на підставі цього закону, причому міністр встановлює та використовує такі показники через
- (А) вищих посадовців або працівників міністерства;
- (Б) наймання осіб за договорами, що їх укладають для таких цілей;
- (В) надання субсидій особам з коштів, що їх виділяють для виконання цього закону;
- (12) використовуючи будь-які кошти з виділених на виконання статті 207, проводити огляди стану довкілля та нести необхідні видатки на оцінювання й моніторинг впливу на довкілля допомоги в економічному розвитку, яку надають та яку пропонують надати на підставі цього закону, зокрема й видатки, пов'язані з представленням та захистом дій міністра, що стосуються впливу такої допомоги на довкілля;
- (13) виступати позивачем або відповідачем у будь-якому суді письмового провадження загальної юрисдикції на рівні штату або в будь-якому окружному суді Сполучених Штатів, причому проти міністра або стосовно його майна не можна відкривати провадження у справі про накладення арешту, видавати судову заборону, накладати арешт на майно боржника в третій особі або ініціювати інше подібне провадження, проміжне чи виконавче;

- (14) встановлювати правила, норми та процедури, які міністр вважає за доцільне для виконання цього закону.
- (б) Рішення судів про стягнення решти боргу з реалізації забезпечення. – Повноваження вести справи в суді, надане на підставі пункту (а)(7) цієї статті, включає повноваження отримувати судові рішення про стягнення решти боргу з реалізації забезпечення або іншим чином вести справи щодо заставних, переуступлених міністрові.
- (в) Незастосовність інших окремих вимог. – Стаття 3709 статутів із внесеними до них поправками (стаття 5 розділу 41 Зводу законів США) не поширюється на жоден договір страхування від небезпечних природних явищ та на жодну закупівлю або укладення договору про послуги чи постачання у зв'язку з майном, отриманим міністром у результаті надання допомоги на підставі цього закону, якщо страхувальна премія або вартість послуг чи постачань не перевищує 1000 доларів США.
- (г) Майнові інтереси. –
- (1) ЗАГАЛЬНЕ ПОЛОЖЕННЯ. – Повноваження, якими наділений міністр на підставі цієї статті, стосовно майна, придбаного ним у зв'язку з наданням допомоги на підставі цього закону, поширюються на його майнові інтереси стосовно проектів, затверджених на підставі
- (А) цього закону;
- (Б) розділу I Закону про застосування громадських робіт від 1976 р. (§ 6701 і далі розділу 42 Зводу законів США);
- (В) розділу II Закону про торгівлю від 1974 р. (§ 2251 і далі розділу 19 Зводу законів США);
- (Г) Закону про допомогу громадам у випадках надзвичайної посухи від 1977 р. (§ 5184, примітка, розділу 42 Зводу законів США; Громадський закон № 95-31).
- (2) Відмова. – Міністр може, частково або повністю, відмовитися від будь-якого майнового чи інтересу щодо матеріального персонального майна, пов'язаного із субсидією, після дати, що настане через 20 років по наданні субсидії.
- (д) Повноваження передавати права та оформлювати передання прав. – Повноваження передавати права та оформлювати від імені міністра акти відчуження, документи про випуск, акти передання та документи про виплату закладних, а також будь-який інший письмовий інструмент, що стосується реального або персонального майна чи будь-якого інтересу в такому майні, придбаного міністром на підставі цього закону, можуть реалізовувати міністр або будь-яка інша вища посадова чи довірена особа, призначена для цього міністром, без оформлення будь-якого чітко означеного делегування повноважень або доручення.

Стаття 602. Збереження нормативів **(§ 3212 розділу 42 Зводу законів США)**

Усі робітники низької кваліфікації та механіки, яких наймають підрядниками або субпідрядниками на проекти, виконувані за допомоги міністра на підставах цього закону, мають отримувати зарплату не нижчу за розміри ставок, поширені на подібних об'єктах будівництва в певній місцевості, визначені міністром праці на підставі підглави IV глави 31 розділу 40 Зводу законів США. Міністр не надає ніякої фінансової допомоги на підставі цієї глави на виконання такого проекту, не отримавши спершу адекватних гарантій, що ці нормативи праці

будуть збережені для будівельних робіт. Міністр праці щодо нормативів праці, зазначених у цьому положенні, має повноваження та функції, викладені в Плані реорганізації № 14 від 1950 р. (15 F.R. 3176; 64 Stat. 1267) та в статті 3145 розділу 40 Зводу законів США.

Стаття 603. Річний звіт конгресу
(§ 3213 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Загальне положення. – Не пізніше ніж 1 липня 2000 р. та 1 липня кожного наступного року міністр подає на розгляд Конгресу всебічний і докладний річний звіт про результати своєї роботи на підставі цього закону за останній із повних бюджетних років.
- (б) Включення. – Кожен звіт, що його вимагають на підставі пункту (а) цієї статті, має містити таке:
- (1) перелік усіх отримувачів субсидій по кожному штату, зокрема й співвідношення між наміченими інвестиціями приватного сектору й федерального уряду по кожному отримувачеві субсидії;
 - (2) опис будь-якої цілі інвестування позикових коштів приватного сектору у зв'язку з субсидіями, надаваними
 - (А) сільським і міським територіям, які перебувають в економічній скруті;
 - (Б) територіям, які перебувають у надзвичайно скрутній ситуації;
 - (3) по завершенні проекту – співвідношення між освоєними інвестиціями приватного сектору та федерального уряду в проект.

Стаття 604. Делегування функцій та передання коштів між федеральними відомствами
(§ 3214 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Делегування функцій іншим федеральним відомствам. – Міністр може
- (1) делегувати керівникам інших федеральних відомств такі функції, повноваження та обов'язки з покладених на нього за цим законом, які він вважає за доцільне;
 - (2) уповноважувати керівників федеральних відомств на переделегування функцій, повноважень та обов'язків.
- (б) Передання коштів іншим федеральним відомствам. – Кошти, призначені для асигнування на виконання цього закону, можуть передавати між федеральними відомствами, за умови використання їх саме в тих цілях, заради яких вони були призначені й асигновані.
- (в) Передання коштів від інших федеральних відомств. –
- (1) Загальне положення. – За умови використання коштів відповідно вимог п.
 - (2), в цілях виконання цього закону міністр може брати кошти, що їх передають від інших федеральних відомств, якщо їх використовуватимуть саме в тих цілях, заради яких вони були призначені й асигновані (та на саме тих умовах, на яких вони були призначені й асигновані).
 - (2) Використання коштів. – Передані кошти
 - (А) мають бути зарезервованими до повного витрачання їх;
 - (Б) наскільки це необхідно для виконання цього закону, міністр може передавати і включати до асигнувань на зарплати та видатки.

Стаття 605. Штрафні Санкції
(§ 3215 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Неправдиві заяви; завищення вартості цінних паперів. – Особа, яка робить свідомо неправдиву заяву або свідомо завищує вартість будь-якого цінного паперу з метою
- (1) отримання для себе або для будь-якого подавця прохання будь-якої фінансової допомоги на підставі цього закону, або подовження допомоги, перенесення її на пізніший термін чи ухвалення щодо неї того чи іншого акта, або надання допомоги будь-яким іншим чином, або з метою прийняття, випуску чи субституції цінного паперу для отримання допомоги;
 - (2) впливу тим чи іншим чином на дії міністра;
 - (3) отримання грошових коштів, майна чи будь-якої іншої цінної речі на підставі цього закону, підлягає штрафу на підставі розділу 18 Зводу законів США, ув'язненню на термін до 5 років, або обом цим видам покарання.
- (б) Злочини, пов'язані з розкраданням та шахрайством. – Особа, яка так чи інакше пов'язана з міністром у справі забезпечення застосування цього закону яка
- (1) розтрачає, розкрадає або свідомо використовує не за цільовим призначенням будь-які кошти, цінні папери чи інші цінні речі, що були віддані під заставу або будь-яким іншим чином довірені цій особі;
 - (2) з наміром вводить в оману міністра або будь-яку іншу особу чи орган, або будь-якого посадовця, аудитора чи перевіряльника,
 - (А) робить будь-який невірний запис у будь-якій книзі, звіті або бюлетені, які подаються від міністра, або міністрові; або
 - (Б) не маючи на те офіційних повноважень, оформлює будь-який ордер або виписку, видає чи переуступає будь-яку ноту, облігацію, забезпечення або інше боргове зобов'язання, чи відповідну тратту, переказний вексель, заставну, рішення суду або постанову;
 - (3) з наміром ввести в оману бере участь або отримує частку в грошових коштах, прибутку, майні чи вигодах або прямо чи опосередковано отримує зазначене через будь-яку ділову операцію, позику, субсидію, комісію, договір чи будь-який інший акт міністра; або
 - (4) надає будь-яку недозволену інформацію щодо будь-якого майбутнього заходу або плану міністра, яка може позначитися на вартості цінних паперів, або, маючи таку інформацію, прямо чи опосередковано робить інвестиції в цінні папери або майно будь-якої компанії чи корпорації – отримувача позик, субсидій чи іншої допомоги від міністра – або спекулює такими паперами чи майном, підлягає штрафів на підставі розділу 18 Зводу законів США, ув'язненню на термін до 5 років, або обом цим видам покарання.

Стаття 606. Наймання уповноважених з просування проекту та службовців з адміністративними функціями
(§ 3216 розділу 42 Зводу законів США)

Міністр не повинен надавати допомогу на підставі цього закону жодному підприємству, якщо власники, партнери чи представники керівного складу підприємства

- (1) не підтвердять йому імена та прізвища всіх юристів, агентів та інших осіб, найнятих підприємством або від імені підприємства в цілях прискорення розгляду заявок, поданих міністрові, на будь-якого виду допомогу за умовами цього закону, а також розмір винагороди, виплачуваної або запланованої для виплати зазначеній особі за послуги з прискорення розгляду заявок;
- (2) не оформлять угоду, яка зобов'язує підприємство впродовж 2-х років починаючи від дати надання міністром допомоги підприємству, утримуватися від наймання будь-якої особи, пропонування будь-якої посади або робочого місця чи виплати попереднього гонорару за майбутні професійні послуги будь-якій особі, яка, на дату надання допомоги чи будь-якої її частини або впродовж одного року після цієї дати
 - (А) займала керівну посаду або посаду юриста, агента чи службовця міністерства;
 - (Б) займала посаду або була залучена до роботи, яка, за означенням міністра, передбачала свободу дій щодо надання допомоги на підставі цього закону.

Стаття 607. Ведення преліку затверджених заявок на одержання фінансової допомоги та громадський контроль за таким переліком (§ 3217 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Загальне положення. – Міністр зобов'язаний
 - (1) вести, як постійну частину облікових даних міністерства, перелік заявок, схвалених для надання фінансової допомоги на підставі цього закону;
 - (2) надавати зазначений перелік для громадського контролю в звичайні робочі години міністерства.
- (б) Доповнення до переліку. – Наступна інформація має додаватися до переліку, який ведеться на підставі пункту (а) цієї статті, коли схвалено заявку, описану в підпункті (а)(1):
 - (1) ім'я та прізвище заявника та, у випадку корпоративної заявки, ім'я та прізвище кожного посадовця та директора корпорації;
 - (2) розмір і тривалість фінансової допомоги, на отримання якої було подано зазначену заявку;
 - (3) цілі, на які призначено використати надходження від фінансової допомоги.

Стаття 608. Облікові документи та аудиторські перевірки (§ 3218 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Вимоги до ведення обліку та оприлюднення інформації. – Кожен отримувач допомоги на підставі цього закону веде облік відповідно вимог, висунутих міністром, зокрема й з прозорим викладом таких даних:
 - (1) розмір надходжень від допомоги та те, яким чином отримувач розпоряджається ними;
 - (2) загальна вартість проекту, у зв'язку з яким надається або використовується допомога;
 - (3) розмір і характер частки у витратах проекту, яка покривається надходженнями з інших джерел;
 - (4) інші облікові дані, які мають спростити ефективну аудиторську перевірку.

- (б) Доступ до облікових реєстрів для перевірки та аудиту. – Міністр, головний інспектор міністерства та начальник Головного контрольно-фінансового управління США або будь-який інший представник з належними повноваженнями, має отримувати доступ з метою проведення аудиту та перевірки до будь-яких облікових реєстрів, документів, паперів і записів отримувача, які стосуються допомоги, отриманої на підставі цього закону.

Стаття 609. Зв'язок з наданням допомоги за іншим законом
(§ 3219 розділу 42 Зводу законів США)

Ніщо в цьому законі не дає повноважень і не дозволяє зменшувати розмір федеральної допомоги, призначуваної на підставі будь-якого іншого закону для будь-якого штату або іншого утворення, що відповідає критеріям відбору, викладеним у цьому законі.

Стаття 610. Прийняття посвідчень заявників
(§ 3220 розділу 42 Зводу законів США)

Згідно з визначеними ним умовами та термінами міністр може прийняти посвідчення подавця заявки на отримання допомоги на підставі цього закону, які підтверджують відповідність заявника вимогам закону.

Стаття 611. Звіт про перепланування та нову забудову старих промислових районів

- (а) Визначення ділянки для вторинної забудови. – В цій статті термін «ділянка для вторинної забудови» має те значення, яке було надано йому в статті 101(39) Закону про всебічний захист довкілля, компенсації та відповідальність у випадку його забруднення від 1980 р. (§ 9601(39) розділу 42 Зводу законів США).

- (б) Звіт. –

(1) Загальне положення. – Не пізніше ніж за рік після дати набуття чинності цією статтею начальник Головного контрольно-фінансового управління США складає звіт, у якому оцінюються субсидії, надані Управлінням економічного розвитку на економічний розвиток ділянок для вторинної забудови.

(2) Зміст. – У звіті має міститися таке:

(А) визначення кожного проекту, якого виконували протягом попереднього 10-річного періоду з використанням коштів субсидій на заходи щодо реконструкції ділянок для вторинної забудови;

(Б) по кожному проекту:

(і) тип проведених заходів щодо економічного розвитку;

(іі) якщо проводилися заходи з відновлення території:

(I) тип заходів з відновлення території;

(II) сума коштів субсидії, використана на такі заходи в доларах та у відсотковому співвідношенні до загальної суми субсидії;

(ііі) застосовані стандарти економічного розвитку та захисту довкілля (якщо такі є);

(іv) вплив проекту на економічний розвиток;

(v) роль органів з питань охорони довкілля – федеральних, штату та місцевих, якщо такі є;

(vі) участь громадськості в проекті.

(3) Подання звіту на розгляд. – Начальник Головного контрольно-фінансового управління США подає копію звіту на розгляд Комісії Сенату США з проблем довкілля та громадських робіт і Комісії Палати представників з питань транспорту та інфраструктури.

Стаття 612. Застереження

Якщо будь-яка частина субсидій, надаваних на підставі цього закону, використовується для проекту економічного розвитку, який передбачає відновлення території, його здійснюють з дотриманням усіх відповідних законів і норм – федеральних, штату та місцевих.

Розділ VII – Фінансування

Стаття 701. Загальна санкція на асигнування

(§ 3231 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Програми допомоги в економічному розвитку. – Суми, виділені для асигнування на реалізовані на виконання цього закону програми допомоги в економічному розвитку і зарезервовані до повного їх витрачання:
- (1) 400 млн. доларів США на 2004 бюджетний рік;
 - (2) 425 млн. доларів США на 2005 бюджетний рік;
 - (3) 450 млн. доларів США на 2006 бюджетний рік;
 - (4) 475 млн. доларів США на 2007 бюджетний рік;
 - (5) 500 млн. доларів США на 2008 бюджетний рік.
- (б) Зарплати та видатки. Суми, виділені для асигнування на зарплати та видатки, пов'язані із забезпеченням застосування цього закону, і зарезервовані до повного їх витрачання:
- (1) 33 377 000 доларів США на 2004 бюджетний рік;
 - (2) суми, які вважатимуться необхідними, на кожний наступний бюджетний рік.

Стаття 702. Санкція на асигнування коштів на заходи з оборонної конверсії

(§ 3232 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Загальне положення. – На додаток до сум, виділених на підставі статті 701, закріплюються до повного витрачання їх, асигнування, необхідні для виконання статті 209(в)(1).
- (б) Пілотні проекти. – Кошти, виділені на підставі пункту (а) цієї статті, можуть використовуватися на діяльність, у якій передбачено пілотні проекти приватизації та заходи з економічного розвитку закритих або перепрофільованих військових об'єктів чи об'єктів Міністерства енергетики.

Стаття 703. Санкція на асигнування коштів на подолання економічних наслідків катастроф

(§ 3233 розділу 42 Зводу законів США)

- (а) Загальне положення. – На додаток до сум, виділених на підставі статті 701, закріплюються до повного витрачання асигнування, необхідні для виконання статті 209(в)(2).

- (б) Федеральна частка. – Федеральна частка вартості заходів, які фінансуються з коштів, виділених на підставі пункту (а) цієї статті, становить 100 відсотків.

Стаття 704. Фінансування субсидій на планування та на адміністративні видатки

Із сум, що їх виділяють на підставі статті 701 на кожен бюджетний рік, не менше 27 млн. доларів США відводиться на субсидії, надавані на підставі статті 203.

[Стаття 605 закону про перерозподіл повноважень управління економічного розвитку від 2004 р. (Не є частиною «рweda»)]

Стаття 605. Думка конгресу щодо представників з питань економічного розвитку

- (а) Висновок. – Конгрес дійшов такого висновку:
- (1) робота з планування та координації серед федеральних відомств, органів самоврядування штатів і місцевостей, індіанських племен та районів економічного розвитку життєво необхідна для успіху програми економічного розвитку;
 - (2) представники з питань економічного розвитку Управління економічного розвитку забезпечують надання технічної допомоги громадам, які перебувають в економічній скруті, необхідної для підтримки зазначеної роботи з планування та координації;
 - (3) впродовж 5 років, що передували даті набуття чинності цим законом, представників з питань економічного розвитку зменшилося майже на 25 відсотків.
- (б) Думка конгресу. – Конгрес вважає, що міністр має утримувати достатню чисельність представників з питань економічного розвитку для забезпечення можливості надання Управлінням економічного розвитку ефективної допомоги громадам, які перебувають в економічній скруті, і підтримки економічного зростання та розвитку серед штатів.

Додаток Г. Приклади формату вимог до грантів

Г1: Приклад формату вимог до грантів Програми комунальних робіт та економічного розвитку

II.300 Гранти на комунальні роботи та економічний розвиток

Федеральна установа: управління економічного розвитку міністерства торгівлі США

Підстави:

Акт про комунальні роботи та економічний розвиток від 1965 року з поправками; Sec. 201, 42 U.S.C., 3141.

Цілі:

Підвищити регіональну конкурентність і стимулювати довготерміновий економічний розвиток у регіонах, вражених серйозною економічною депресією. УЕР забезпечує інвестиції в будівництво громадських споруд, щоб допомогти громадам і зазначеним регіонам відновити, розширити та модернізувати свою фізичну інфраструктуру для залучення нових галузей, заохочення розширення бізнесу, диверсифікації місцевої економіки, а також збереження наявних та створення нових довготермінових робочих місць у приватному секторі та привабленні інвестицій. Нинішні пріоритети охоплюють пропозиції, які допомагають підтримувати наявні галузеві групи, розвивати нові групи та приваблювати нових учасників економічного процесу.

Види допомоги: Гранти на реалізацію проектів

Використання та обмеження на використання:

Інвестиції в об'єкти інфраструктури, такі як системи водопостачання й каналізації, дороги промислового призначення, промислові та бізнес-парки, портові споруди, залізничні під'їзні колії, засоби дистанційного навчання, засоби з підвищення кваліфікації, бізнес-інкубатори, реабілітація колишніх промислових зон, екологічно чисті підприємства та об'єкти телекомунікаційної інфраструктури, необхідні для збереження й розширення бізнесу. До прийнятних напрямів діяльності проектів, які можуть розраховувати на отримання грантів, належать: придбання або забудова комунальних земель, поліпшення їх для використання в процесі комунальних робіт та надання громадських послуг, або спорудження засобів розвитку, придбання, планування, інженерно-технічні роботи, будівництво, реабілітація, перебудова, розширення або поліпшення засобів розвитку, які є власністю громади або використовуються громадою, зокрема й відповідне устаткування та обладнання. Проекти також можуть передбачати розвиток інфраструктури для розгортання мережі широкосмугових телекомунікацій та інших проектів розвитку телекомунікацій і технологічної інфраструктури. Проект має здійснюватися в регіоні, який, на момент отримання УЕР заявки на інвестиційну допомогу, відповідає одному або кільком критеріям економічної депресії, визначеним у секції 301.3(a) Кодексу федеральних розпоряджень США (титул 13). Крім того, проект має бути спрямований на задоволення певної нагальної

потреби регіону й повинен 1) сприяти поліпшенню можливостей для успішного створення або розширення промислових чи комерційних підприємств та установ у регіоні; 2) сприяти створенню додаткових довготермінових можливостей працевлаштування в регіоні або 3) забезпечувати вигоди передусім довготерміновим безробітним та членам сімей з низьким рівнем доходів. Крім того, всі пропонувані інвестиції слід узгоджувати з чинною на той момент Комплексною стратегією економічного розвитку (КСЕР) того регіону, в якому передбачається здійснювати проект, а заявник повинен мати підтвержені зобов'язання щодо виділення необхідної місцевої частки коштів, причому ці кошти мають бути доступними й не обтяженими заставами. Крім того, проект має бути складений так, щоб його можна було започаткувати й виконати у визначений термін.

Вимоги відповідності

Вимоги відповідності заявника

Заявниками, які відповідають вимогам щодо виділення інвестиційної допомоги УЕР, є штат, місто, округ або інший політичний підрозділ штату, зокрема й спеціальний цільовий підрозділ штату або орган місцевого самоврядування, який бере участь у заходах із розвитку інфраструктури чи економічного розвитку, або консорціум таких політичних підрозділів, вищий освітній заклад або консорціум таких закладів, районна організація з економічного розвитку, приватна або державна некомерційна організація чи асоціація, в тому числі релігійна некомерційна організація, яка діє у співпраці з посадовцями політичного підрозділу штату, або індіанське плем'я, або консорціум індіанських племен. Окремі індивіди, компанії, корпорації та асоціації, організовані з метою отримання прибутку, не вважаються прийнятними заявниками. У цьому параграфі поняття «штат» охоплює: Співдружність Пуерто-Рико, Віргінські острови (США), Гуам, Американське Самоа, Співдружність Північних Маріанських островів, Республіку Маршаллових островів, Федеративні Штати Мікронезії та Республіку Палау.

Вимоги відповідності бенефіціара

Немає. Інвестиції спрямовані на те, щоб допомогти отримувачам допомоги в громадах країни, які найбільше потерпають від економічної депресії, відновити, розширити та модернізувати їхню фізичну інфраструктуру для залучення нових галузей, заохочення розширення бізнесу, диверсифікації місцевої економіки, а також збереження наявних та створення нових довготермінових робочих місць у приватному секторі та залучення інвестицій.

Мандат / документація

У заявках мають бути описані вид пропонованих засобів, оцінювані витрати проекту, мета пропонованого проекту, вплив проекту на кількість постійних робочих місць у приватному секторі (оцінювані рівні заробітної плати, оцінювані інвестиції приватного сектору), оцінюваний час для започаткування та завершення будівництва й гарантії того, що проект відповідає юридичним і регуляторним вимогам УЕР. Що найважливіше, в документації має бути показано, як проект задовольняє ту чи іншу нагальну потребу певної території й забезпечує позитивний вплив на економічний розвиток громади.

Процес подання заявки й винесення рішення

Координація перед поданням заявки

Представник регіонального офісу УЕР або представник з питань економічного розвитку (ПЕР) зустрічаються із заявником та лідерами громади, щоб вивчити можливості реалізувати запропонований проект. Якщо вони визнають проект доречним, заявникові буде запропоновано скласти пропозицію. Після перегляду пропозиції регіональний офіс або ПЕР повідомлять заявника про рішення стосовно того, чи потрібно подавати офіційну заявку. Якщо проект буде визнано здійсненним, за вибором УЕР перед поданням заявки може бути організована конференція за участі працівників регіонального офісу. Якщо УЕР запропонує подати офіційну заявку, заявник повинен використовувати затверджену Адміністративно-бюджетним управлінням при Президенті США (ОМВ) заявну форму, яку можна отримати в УЕР. Для цієї програми передбачається обов'язкове оцінювання екологічного впливу. Перегляд звіту про оцінювання екологічного впливу може призвести до запровадження вимоги щодо представлення заяви про екологічний вплив. На цю програму поширюються вимоги виконавчого розпорядження Е.О. 12372, «Міжбюджетний аналіз федеральних програм». Заявник має проконсультуватися зі службою або офіційним представником, визначеним як «єдиний пункт контактів» у штаті, де перебуває заявник, щоб отримати додаткову інформацію стосовно процесу, якого штат вимагає дотримуватися за подання заявки на отримання допомоги, якщо він обрав програму для аналізу.

Процедура подання заявки

Заявники мають зв'язатися з відповідним регіональним офісом УЕР або ПЕР, який обслуговує штат, де передбачено реалізувати проект. УЕР призначить посадовця, який виконуватиме функції координатора проекту, надаватиме необхідні форми та допомогу зацікавленим заявникам. Заявки підлягають переглядові із застосуванням процесу міжбюджетного аналізу згідно з виконавчим розпорядженням 12372 та розпорядженнями щодо впровадження, наведеними в Кодексі федеральних розпоряджень (С.F.R.), титул 13, частина 302.9 та Кодексі регіональних розпоряджень (С.R.R.), титул 15, частина 13.

Процедура присудження грантів

Заявки пропонує надати, затверджує регіональний директор, а оголошує їх заступник секретаря з питань економічного розвитку Комітету з відновлюваної енергії, бізнесу та торгівлі.

Кінцеві терміни

Загалом від моменту надходження пропозиції щодо представлення офіційної заявки заявникові надається 30 днів для складання та подання такої заявки.

Час, необхідний для схвалення / відхилення заявки

Зазвичай для затвердження повністю складеної заявки УЕР потрібно близько 60 днів.

Апеляції: немає.

Поновлення: немає.

Аспекти допомоги

Формула й вимоги щодо співфінансування

Максимальна частка інвестицій не повинна перевищувати 50 відсотків витрат проекту, за винятком випадків, коли проект може отримати частку інвестицій до 80 відсотків з урахуванням споріднених потреб, що визначаються гостротою й довготривалістю проблеми безробіття та рівнем доходу на душу населення, а також масштабами поширення неповної зайнятості в регіоні. Індіанські племена можуть отримувати частку інвестицій до 100 відсотків. Крім того, штати або політичні підрозділи штату, які вичерпали свої дієві можливості стосовно позик і стягнення податків, а також некомерційні організації, які також вичерпали подібні можливості, теж можуть отримувати частку інвестицій 100 відсотків. У середньому інвестиційна допомога УЕР покриває приблизно 50 відсотків витрат проекту.

Тривалість надання допомоги та розподіл її в часі

Кошти УЕР, спрямовувані на покриття витрат, як правило, не розподіляються, доки не будуть затверджені всі контракти на будівництво.

Вимоги після затвердження допомоги

Звіти

Вимагається подання стандартних фінансових звітів та про результативність роботи; для окремих проектів може бути передбачена вимога подання спеціальних. Ці звіти повинні відповідати законам, зокрема про архітектурні бар'єри, про громадянські права, Закону Девіса Бекона, Закону про контроль за забрудненням води та іншим.

Аудит

Відповідно до положень циркуляру OMB No. A-133 такі отримувачі допомоги, як штати, органи місцевого самоврядування, некомерційні організації (зокрема й лікарні) та вищі освітні заклади, повинні задовольняти вимоги аудиту, представлені в поправках до Єдиного закону про аудит 1996 року (Кодекс законів США (U.S.C), титул 31, пункт 7501 і далі). Штати, органи місцевого самоврядування та некомерційні органи влади, які протягом року витрачають \$500 000 або більше федеральних коштів повинні в тому році пройти єдиний аудит або спеціальний аудит для конкретної програми.

Документи

Усі фінансові та програмні, а також допоміжні документи, статистичні звіти та іншу документацію отримувачів або суботримувачів допомоги, слід зберігати відповідно до умов угоди. Отримувач допомоги повинен зберігати документи протягом трьох років від моменту подання кінцевого звіту про витрати.

Фінансова інформація

Ідентифікація рахунку: 13-2050-0-1-452.

Зобов'язання: (Інвестиції) ФР 2005 – \$179 451 000; ФР 2006 – за оцінками \$158 089 000; та ФР 2007 – \$0.

Межі розміру фінансової допомоги та її середній рівень: у 2005 фінансовому році межі інвестицій на будівництво громадських споруд становили від \$69 000 до \$4 046 270; середній розмір інвестиції – \$1 265 590.

Досягнення програми

У ФР 2005 затверджено 140 інвестицій на будівництво громадських споруд.

Регуляторні акти, посібники та література

Кодекс федеральних розпоряджень (титул 13), глава III, частини 300-302, 305, 310, та 314; Річний звіт Міністерства торгівлі ордер 10-4, з поправками (40 FR 56702, з поправками).

Контактна інформація

Регіональний або місцевий офіс: див. каталог адрес регіональних офісів УЕР у Додатку IV.

Головний офіс: див. каталог адрес та телефонів регіональних офісів УЕР у Додатку IV.

Веб-сайт: <http://www.eda.gov>

Споріднені програми

11.303, Економічний розвиток _ Технічна допомога; 11.307, Допомога у проведенні структурної перебудови економіки; 15.124, Індіанські позики _ Економічний розвиток.

Приклади фінансованих проектів

(1) Інфраструктура для будівництва промислового парку; (2) будівництво й розширення портових потужностей; (3) інфраструктура, необхідна для економічного розвитку (наприклад, системи водопостачання / каналізації); (4) реконструкція та повторне використання старих промислових будівель; (5) будівництво професійно-технічних закладів та центрів розвитку фахових навичок; (6) будівництво інкубаторів; (7) реабілітація колишніх промислових зон; (8) розвиток екологічно-чистих виробництв.

Критерії відбору пропозицій

УЕР аналізує всі пропозиції на предмет здійсненності представленого бюджету та відповідності юридичним і регуляторним вимогам УЕР. УЕР оцінює потреби цільового регіону, в якому передбачається здійснити пропонований проект (або надавати послуги) в сфері економічного розвитку, а також здатність заявника впровадити пропонований проект. Крім того, УЕР відбирає пропозиції на конкурсних принципах з урахуванням стратегічних сфер інтересів та пріоритетних міркувань, визначених у відповідному Оголошенні про федеральні можливості фінансування (FFO). УЕР також може враховувати міру, якою інвестиція в пропонований проект відповідатиме одному або кільком з поданих далі критеріїв:

(а) буде ринково орієнтованою та спрямованою на досягнення результату; (b) забезпечить належне організаційне лідерство; (с) сприятиме підвищенню продуктивності, інновативності та розвитку підприємства; (d) виходитиме поза межі безпосередніх економічних наслідків, сприятиме економічним змінам і диверсифікації місцевої та регіональної економік і (е) демонструватиме високий ступінь місцевої зацікавленості. Пропозиція щодо здійснення інвестицій має відповідати рекомендаціям УЕР, зазначеним у секції 301.8 Кодексу федеральних розпоряджень США (титул 13) та іншим вимогам, зазначеним у FFO.

G2: Приклад формату вимог до грантів Програми структурної перебудови економіки

11.307 Структурна перебудова економіки

*Федеральна установа: управління економічного розвитку
міністерства торгівлі США*

Підстави:

Акт про комунальні роботи та економічний розвиток від 1965 року з поправками; сек. 209 (титул 42, Кодекс законів США, п. 3149).

Цілі:

Задовольнити потреби громад, уражених економічною депресією, які переживають негативні економічні зміни, що можуть настати несподівано або розвиватися поступово протягом певного часу й загалом є наслідком промислової або корпоративної реструктуризації, впровадження нових федеральних законів чи вимог, зменшення видатків на оборону, вичерпання природних ресурсів або природних лих. Інвестиції в структурну перебудову економіки покликані зміцнити здатність громади, враженої економічною депресією, до економічної конкуренції через стимулювання приватних інвестицій у цільові сфери. Нинішні інвестиційні пріоритети охоплюють пропозиції, спрямовані на (а) заохочення комплексних, підприємницьких, основаних на інновативних підходах заходів у сфері економічного розвитку, спрямованих на підвищення конкурентності регіонів в умовах глобальної економіки. Ці інвестиції стануть складником довготермінової стратегії, спрямованої на підтримку успіху регіону в забезпеченні вищого рівня життя внаслідок сприяння наявним промисловим групам, розвитку нових промислових груп або залучення нових регіональних економічних чинників; (b) підтримку основаного на сучасних технологіях економічного розвитку та врахування важливої ролі зв'язку між університетами, промисловістю та переданням технологій; (с) забезпечення успіху громадського або релігійного соціального підприємництва в сфері реалізації стратегій відродження регіонів, уражених хронічною економічною депресією.

Види допомоги: гранти на реалізацію проектів.

Використання та обмеження на використання

Стратегічні інвестиції допомагають організувати та провести процес планування з метою розроблення Комплексної стратегії економічного розвитку

(КСЕР), пристосованої для розв'язання конкретних економічних проблем і використання наявних можливостей визначеної громади. Впроваджені інвестиції спрямовані на підтримку одного або кількох заходів, визначених у КСЕР, затвердженій УЕР. Отримані кошти можуть бути використані для проведення заходів з розроблення та оновлення КСЕР, а також впровадження КСЕР унаслідок реалізації проєктів, які передбачають придбання, підготування, будівництво, реконструкцію та переобладнання наявних потужностей, надання технічної допомоги, проведення досліджень та аналізу ринку або галузі й інші заходи, окреслені в секції 307.3 Кодексу федеральних розпоряджень США (титул 13).

Вимоги щодо відповідності

Вимоги щодо відповідності заявника

Заявниками, що відповідають вимогам щодо надання інвестиційної допомоги УЕР, є штат, місто, округ або інший політичний підрозділ штату, зокрема й спеціальний цільовий його підрозділ або орган місцевого самоврядування, який бере участь у заходах з розвитку інфраструктури або економічного розвитку, чи консорціум таких політичних підрозділів, вищий освітній заклад або консорціум таких закладів, районна організація з економічного розвитку, приватна або державна некомерційна організація чи асоціація, зокрема й релігійна некомерційна організація, яка діє в співпраці з посадовцями політичного підрозділу штату, або індіанське плем'я, чи консорціум індіанських племен. Окремі індивіди, компанії, корпорації й асоціації, організовані з метою отримання прибутку, не вважаються прийнятними заявниками. У цьому параграфі поняття «штат» охоплює: Співдружність Пуерто-Рико, Віргінські острови (США), Гуам, Американське Самоа, Співдружність Північних Маріанських островів, Республіку Маршаллових островів, Федеративні Штати Мікронезії та Республіку Палау.

Вимоги відповідності бенефіціара

Немає. Інвестиції покликані усунути поступове й довготермінове або несподіване й різке погіршення економічної ситуації в громадах та регіонах, уражених економічною депресією.

Мандат / документація

Заявники, які претендують на отримання допомоги, повинні розробити КСЕР, у якій визначити фактичну або прогнозовану проблему в сфері структурної перебудови й плановані заходи, спрямовані на усунення цієї проблеми. Заявки на отримання впроваджувальних інвестицій мають бути узгодженими із затвердженими КСЕР.

Процес подання заявки та винесення рішення

Координація до початку складання заявки

Представник регіонального офісу УЕР або представник з питань економічного розвитку (ПЕР) зустрінуться із заявником, щоб визначити, якою мірою підготування пропозиції щодо проєкту адекватне. У разі визнання її адекватною заявникові буде запропоновано підготувати коротку пропозицію щодо реалізації проєкту відповідно до моделі, представленій ПЕР. Після перегляду пропозиції ПЕР та регіональним офісом УЕР регіональний директор визначить, наскільки

доцільно подавати офіційну заявку. Для цієї програми передбачено обов'язкове оцінювання екологічного впливу. Перегляд звіту про оцінювання екологічного впливу може призвести до виставлення вимоги щодо представлення заяви про екологічний вплив. На цю програму не поширюються положення Виконавчого розпорядження Е.О. 12372.

Процедура подання заявки

У разі, якщо регіональний офіс визнає за доцільне подати офіційну заявку, ПЕР або представник регіонального офісу забезпечать необхідні матеріали для подання її й допоможуть правильно заповнити. На цю програму поширюються положення циркуляру OMB No. A-110 та частини 24 титулу 15 К.Ф.Р. США.

Процедура присудження грантів

Заявки пропонує подавати і затверджує регіональний директор.

Кінцеві терміни

Пропозиції приймають протягом року, а вимоги щодо представлення офіційних заявок надсилають та опрацьовують у міру надходження.

Час, необхідний для схвалення / відхилення заявки

Зазвичай для ухвалення остаточного рішення стосовно затребуваної УЕР офіційної заявки, яка відповідає всім юридичним і регуляторним вимогам, потрібно два місяці.

Апеляції: немає.

Поновлення: немає.

Аспекти допомоги

Формула та вимоги щодо співфінансування

Максимальна частка інвестицій не перевищує 50 відсотків витрат проекту, окрім випадків, коли проект може отримати частку інвестицій до 80 відсотків з урахуванням споріднених потреб, що визначаються гостротою й довготривалістю проблеми безробіття та рівнем доходу на душу населення, а також масштабами поширення неповної зайнятості в регіоні. Індіанські племена можуть отримувати частку інвестицій до 100 відсотків. Крім того, штати або їхні політичні підрозділи, які вичерпали свої дієві можливості щодо позик і стягнення податків, а також некомерційні організації, які вичерпали можливості щодо позик, також можуть отримувати частку інвестицій до 100 відсотків. У середньому інвестиційна допомога УЕР покриває приблизно 50 відсотків витрат проекту.

Тривалість надання допомоги та її розподіл у часі.

Немає.

Вимоги після затвердження допомоги

Звіти

В усіх випадках, окрім стратегічних грантів, вимагається подання щоквартальних фінансових звітів протягом усього періоду реалізації проекту та впродовж року після завершення останнього етапу розподілу коштів. Звіти про ін-

вестиції з фонду зворотних позик, згідно з первинними вимогами, передбачено подавати раз на півроку, але за згодою установи може бути раз на рік. Отримувачі допомоги також мають подавати звіти про результативність програми та результати проекту з періодичністю, визначеною установою, відповідно до положень Закону 1993 року про результати діяльності органів влади.

Аудит

Відповідно до положень циркуляру OMB No. A-133 (з поправками від 27 червня 2003 року) отримувачі допомоги, такі як штати, органи місцевого самоврядування, некомерційні організації та вищі освітні заклади, повинні задовольняти вимоги аудиту, представлені в поправках до Єдиного закону про аудит 1996 року (Кодекс законів США (U.S.C), титул 31, пункт 7501 і далі). Комерційні організації повинні виконувати вимоги щодо аудиту, передбачені в документі про надання допомоги. Штати, органи місцевого самоврядування та некомерційні організації, які протягом року витрачають федеральних коштів \$500 000 або більше, повинні в тому ж році пройти єдиний аудит або спеціальний аудит конкретної програми.

Документи

Усі фінансові та програмні, а також допоміжні документи, статистичні звіти й іншу документацію отримувачів або суботримувачів допомоги, слід зберігати відповідно до умов угоди. Отримувач допомоги повинен зберігати документи протягом трьох років після завершення проекту або подання кінцевого фінансового звіту і за першою вимогою надавати їх для проведення інспектування й аудиту.

Фінансова інформація

Ідентифікація рахунку: 13-2050-0-1-452.

Зобов'язання: (інвестиції) ФР 2005 \$53 158 000; ФР 2006 за оцінками \$44 154 000; та ФР 2007 \$0.

Межі розміру фінансової допомоги та її середній рівень:

У 2005 фінансовому році: розміри грантів становили від \$20 000 до \$4 000 000; середній розмір грантів допомоги на структурну перебудову економіки у 2005 році становив \$609 305; на реалізацію проектів надання допомоги у разі природних лих – \$829 705; а на реалізацію проектів регулярної допомоги – \$602 489.

Досягнення програми

У ФР 2005 забезпечено фінансування 100 проектів.

Регуляторні акти, посібники та література

Кодекс федеральних розпоряджень (C.F.R.) (титул 13), частини 300-302, 307

Контактна інформація

Регіональний або місцевий офіс: див. каталог адрес регіональних офісів УЕР у Додатку IV.

Головний офіс: див. каталог адрес та телефонів регіональних офісів УЕР у Додатку IV.

Веб-сайт :<http://www.eda.gov>

Споріднені програми

Немає.

Приклади фінансованих проєктів

Інвестиції, здійснювані в межах програми структурної перебудови економіки, охоплюють: (1) стратегію відродження економічного життя в разі закриття заводу або істотної втрати постійних робочих місць; (2) реабілітацію невикористовуваних промислових потужностей для колективного використання або як інкубатора; (3) забезпечення фінансування за рахунок фондів поворотних позик і рекапіталізації коштів таких позик.

Критерії відбору пропозицій

УЕР аналізує всі пропозиції на предмет здійсненності представленого бюджету та відповідності юридичним і регуляторним вимогам. УЕР оцінює потреби цільового регіону, в якому передбачається здійснити пропонований проєкт (або надавати послуги), а також здатність заявника впровадити пропонований проєкт. Крім того, УЕР відбирає пропозиції на конкурсних принципах з урахуванням стратегічних сфер інтересів та пріоритетних міркувань, визначених у відповідному Оголошенні про федеральні можливості фінансування (FFO). УЕР також може враховувати міру, якою інвестиція в пропонований проєкт відповідатиме одному або кільком з поданих далі критеріїв: (а) буде ринково орієнтованою та спрямованою на досягнення результату; (b) забезпечить належне організаційне лідерство; (c) сприятиме підвищенню продуктивності, інновативності та розвитку підприємства; (d) виходитиме поза межі безпосередніх економічних наслідків, сприятиме економічним змінам і диверсифікації місцевої та регіональної економік; (e) демонструватиме високий ступінь місцевої зацікавленості. Пропозиція щодо здійснення інвестицій має відповідати рекомендаціям УЕР щодо здійснення інвестицій, зазначених у Кодексі федеральних розпоряджень (титул 13), частина 301.8, та іншим вимогам, зазначеним у відповідному FFO.

Г3: Приклад формату вимог до грантів Програми підтримки з економічного розвитку для планувальних організацій

11.302 Програма підтримки з економічного розвитку для планувальних організацій
Секція 203: «Гранти для потреб планування та покриття адміністративних видатків»

Федеральна установа:

Управління економічного розвитку міністерства торгівлі США

Підстави:

Акт про комунальні роботи та економічний розвиток від 1965 року з поправками; Сек. 302.42 Кодекс законів США (U.S.C.) 3143.

Цілі:

Допомогти штатам, планувальним організаціям регіонального рівня, індіанським племенам та органам місцевого самоврядування зміцнити свою інституційну спроможність у сфері планування економічного розвитку та сформулювати й створити комплексні стратегії економічного розвитку, спрямовані

на зменшення безробіття та підвищення рівня доходів. Нинішні інвестиційні пріоритети охоплюють пропозиції, покликані допомогти місцевим лідерам усвідомити принципи підприємництва й технологічних інновацій і розширити регіональні галузеві групи.

Види допомоги: гранти на реалізацію проектів.

Використання та обмеження на використання:

Гранти використовуються для надання допомоги в сфері оплати витрат на планування економічного розвитку та покриття адміністративних витратів організацій, які займаються плануванням.

Вимоги щодо відповідності

Вимоги щодо відповідності заявника

Інвестиції УЕР планувальним організаціям забезпечують підтримку партнерств з організаціями районів економічного розвитку, індіанськими племенами, корпораціями розвитку громади, регіональними некомерційними планувальними організаціями та іншими прийнятними отримувачами. Згідно з Кодексом федеральних розпоряджень (титул 13), секція 300.3, «прийнятними отримувачами» є штат, місто, округ або інший політичний підрозділ штату, зокрема й спеціальний цільовий його підрозділ або орган місцевого самоврядування, який бере участь у заходах з розвитку інфраструктури, або економічного розвитку, чи консорціум таких політичних підрозділів, вищий освітній заклад або консорціум таких закладів, районна організація з економічного розвитку, приватна або державна некомерційна організація чи асоціація, зокрема й релігійна некомерційна організація, яка діє в співпраці з посадовцями політичного підрозділу штату, або індіанське плем'я, або консорціум індіанських племен. Окремі індивіди, компанії, корпорації та асоціації, організовані з метою отримання прибутку, не вважаються прийнятними отримувачами. У цьому параграфі поняття «штат» охоплює: Співдружність Пуерто-Рико, Віргінські острови (США), Гуам, Американське Самоа, Співдружність Північних Маріанських островів, Республіку Маршаллових островів, Федеративні Штати Мікронезії та Республіку Палау.

Вимоги щодо відповідності бенефіціара

Немає. Метою інвестицій УЕР на користь планувальних організацій є забезпечення підтримки таким організаціям у сфері розроблення, впровадження, перегляду або заміни комплексних стратегій економічного розвитку (КСЕР), а також розроблення відповідних короткотермінових ініціатив у сфері планування та планів штату, покликаних забезпечити створення або збереження висококваліфікованих і високооплачуваних робочих місць, зокрема, для безробітних та осіб, які працюють у режимі часткової зайнятості, в найбільш уразливих до економічної депресії регіонах країни.

Мандат / документація

Немає. Витрати визначатимуться згідно з відповідними принципами оцінювання федеральних витрат.

Процес подання заявки й винесення рішення

Координація до подання заявки

Заявники повинні подати пропозиції щодо надання інвестиційної допомоги планувальним організаціям з використанням форми попередньої заявки на надання інвестиційної допомоги УЕР, представленої на веб-сайті УЕР за адресою www.eda.gov. На цю програму не поширюється дія виконавчого розпорядження Е.О. 12372.

Процедура подання заявки

У разі, якщо попередня заявка є прийнятною, УЕР пропонує заявникові подати до регіонального офісу офіційну заявку. Вони мають відповідати вимогам Виконавчого розпорядження 12372, «Міжбюджетний аналіз федеральних програм», та настановам щодо впровадження, наведеним у секції 302.9 Кодексу федеральних розпоряджень США (титул 13).

Процедура присудження грантів

Первинні інвестиції в районні організації економічного розвитку та індіанські племена затверджує помічник секретаря УЕР. Рішення щодо продовження виплат затверджених грантів ухвалюють відповідні регіональні офіси.

Кінцеві терміни: немає

Час, необхідний для схвалення / відхилення заявки

Від 45 до 60 днів

Апеляції: немає.

Поновлення:

УЕР забезпечуватиме інвестиції для планувальних організацій на період, необхідний для розроблення, перегляду або заміни та впровадження КСЕР. Зазвичай передбачаються тридцятишестимісячні (36 місяців) періоди з виплати інвестицій. УЕР перевірятиме результативність роботи планувальних організацій у процесі розроблення, перегляду або заміни та впровадження КСЕР за попередні інвестиційні періоди з метою визначення доцільності здійснення додаткових інвестицій для планувальних організацій.

Аспекти допомоги

Формула й вимоги щодо співфінансування

Мінімальна норма інвестування планувальним організаціям становить 50 відсотків; максимально допустима зазвичай дорівнює визначеній згідно з таблицею 1 (секція 301.4 (b) Кодексу федеральних розпоряджень США, титул 13) для округів та інших еквівалентних політичних одиниць (зокрема приходів) у межах регіонів, які найбільше потерпають від економічної депресії. Максимальна допустима норма інвестування не повинна перевищувати 80 відсотків, за винятком індіанських племен, для яких вона може сягати 100 відсотків. Крім того, для штатів або їхніх політичних підрозділів, які вичерпали свої дієві можливості щодо позик і стягнення податків, а також некомерційних організацій, які вичерпали свої подібні можливості, норма інвестування також може становити до 100 відсотків.

Тривалість надання допомоги та розподіл її в часі

Термін виплати інвестицій збільшується фіксованими періодами по 12 місяців і в сумі не повинен перевищувати 36 місяців; тривалість виплати залежить від результативності роботи отримувача допомоги та наявності коштів. Переказ коштів здійснюється раз на квартал.

Вимоги після затвердження допомоги

Звіти

Отримувачі повинні раз на півроку подавати фінансові звіти та про результативність роботи (останні – через п'ять і десять місяців після набрання грантом чинності). Отримувачі також повинні щороку подавати оновлену інформацію або звіт про КСЕР на момент часу, визначений регіональним офісом.

Аудит

Відповідно до положень циркуляру OMB No. A-133 (з доповненнями від 27 червня 2003 року) такі отримувачі допомоги, як штати, органи місцевого самоврядування, некомерційні організації та вищі освітні заклади, повинні задовольняти вимоги аудиту, представлені в поправках до Єдиного закону про аудит 1996 року (Кодекс законів США (U.S.C), титул 31, пункт 7501 і далі). Штати, органи місцевого самоврядування та некомерційні організації, які протягом року витрачають \$500 000 або більше коштів у вигляді федеральних грантів, повинні в тому ж році пройти єдиний або спеціальний аудит для конкретної програми.

Документи

Усі фінансові та програмні, а також допоміжні документи, статистичні звіти та іншу документацію отримувачів або суботримувачів допомоги слід зберігати відповідно до умов угоди. Отримувач допомоги повинен зберігати документи протягом трьох років від моменту подання кінцевого фінансового звіту.

Фінансова інформація

Ідентифікація рахунку: 13-2050-0-1-452.

Зобов'язання: (Інвестиції) ФР 2005 – \$27 282 000; ФР 2006 – за оцінками \$27 000 000; та ФР 2007 – \$27 000 000.

Межі розміру фінансової допомоги та її середній рівень

У 2005 фінансовому році розміри грантів становили від \$10 000 до \$450 000. Середній розмір гранту становив \$58 691; для проектів індіанських племен – \$48 826; для проектів штатів та всіх інших територіальних одиниць – \$82 018.

Досягнення програми

У 2005 фінансовому році затверджено 417 грантів районам економічного розвитку, індіанським племенам, штатам, міським територіям та іншим політичним підрозділам штатів. Зазначені отримувачі реалізували широкий спектр різних заходів, пов'язаних з плануванням та іншими спорідненими видами діяльності, спрямованих на створення нових робочих місць і забезпечення доходів для своїх територій, а також безробітних мешканців та тих, хто працює в режимі часткової зайнятості.

Регуляторні акти, посібники та література

Кодекс федеральних розпоряджень (титул 13), частини 300-303.

Контактна інформація

Регіональний або місцевий офіс: див. каталог адрес регіональних офісів УЕР у Додатку IV.

Головний офіс: див. каталог адрес і телефонів регіональних офісів УЕР у Додатку IV.

Веб-сайт: <http://www.eda.gov>

Споріднені програми

Немає.

Приклади фінансованих проектів

Проекти, здійснювані з метою надання підтримки штатним працівникам програм у процесі розроблення та впровадження комплексних стратегій економічного розвитку у відповідних районних організаціях, індіанських племенах, штатах, територіях нижчого, ніж у штату, рівня, містах та округах.

Критерії відбору пропозицій

УЕР аналізує всі пропозиції на предмет здійсненності представленого бюджету та відповідності юридичним і регуляторним вимогам УЕР. УЕР оцінює потреби цільового регіону, в якому передбачається здійснити пропонований проект (або надавати послуги) в сфері економічного розвитку, а також здатність заявника впровадити пропонований проект. Крім того, УЕР відбирає пропозиції на конкурсних принципах з урахуванням стратегічних сфер інтересів та пріоритетних міркувань, визначених у відповідному Оголошенні про федеральні можливості фінансування (FFO). УЕР також може враховувати міру, якою інвестиція в пропонований проект відповідатиме одному або кільком з поданих далі критеріїв: (а) буде ринково орієнтованою та спрямованою на досягнення результату; (б) забезпечить належне організаційне лідерство; (в) сприятиме підвищенню продуктивності, інновативності та розвитку підприємництва; (г) виходитиме поза межі безпосередніх економічних наслідків, сприятиме економічним змінам і диверсифікації місцевої та регіональної економік; (е) демонструватиме високий ступінь місцевої зацікавленості. Пропозиція щодо надання інвестиційної допомоги має відповідати рекомендаціям УЕР щодо здійснення інвестицій, зазначеним у секції 301.8 титулу 13 Кодексу федеральних розпоряджень США, та іншим вимогам, зазначеним у відповідному FFO.

ДОДАТКИ ДО РОЗДІЛУ 3: Досвід розвитку економічно проблемних територій у країнах Європейського Союзу

Додаток Д. Регуляторні документи

Д1: Постанова (ЄС) № 1080/2006 Європейського Парламенту та Ради від 5 липня 2006 р. «Про Європейський фонд регіонального розвитку та скасування Постанови (ЄС) № 1783/1999» (витяг)

(1) Згідно з положеннями статті 160 Угоди Європейський фонд регіонального розвитку призначається для допомоги в подоланні основних регіональних диспропорцій у Європейській Спільноті. Таким чином Європейський фонд регіонального розвитку сприяє зменшенню розривів між рівнями розвитку різних регіонів та ступеня відставання тих, що перебувають у найменш сприятливих умовах, зокрема й сільських і міських територій, промислових регіонів, що переживають занепад, територій з географічними або природними обмеженнями, таких як острови, гірські території, малонаселені території та прикордонні регіони.

(5) У рамках інтегрованої реалізації міського розвитку визнається за необхідне підтримувати окремі дії щодо відновлення житлових будов на територіях, які зазнають або постають перед загрозою фізичного занепаду та вилучення з активного соціального життя в країнах, що стали членами Європейського Союзу 1 травня 2004 р. або після цієї дати.

(7) Запорукою ефективного та результативного впровадження дій за підтримки Європейського фонду регіонального розвитку є належне врядування та співпраця всіх відповідних територіальних і соціально-економічних партнерів, особливо регіональних та місцевих органів влади, а також усіх інших відповідних органів на різних етапах реалізації операційних програм, виконуваних на умовах спільного фінансування з використанням коштів Європейського фонду регіонального розвитку.

(9) Використовуючи досвід та переваги громадської ініціативи «URBAN», про яку йдеться в статті 20(1)(б) Постанови Ради (ЄС) № 1260/1999 від 21 червня 1999 р., де викладено загальні положення щодо Структурних фондів (1), стійкий міський розвиток має підкріплюватися цілковитим інтегруванням заходів у цій сфері в операційні програми, виконувані на умовах спільного фінансування з використанням коштів Європейського фонду регіонального розвитку, причому особливу увагу слід приділяти місцевому розвитку та ініціативам зі створення робочих місць і їхньому інноваційному потенціалові.

(12) Особливу увагу необхідно приділяти найвіддаленішим регіонам, поширюючи, як виняток, обсяги фінансування з Європейського фонду регіонального розвитку на надання допомоги в робочому порядку, пов'язаної з покриттям додаткових витрат, зумовлених їхньою специфічною соціально-економічною ситуацією, яка ускладнюється їхньою віддаленістю, ізольованістю, невеликими розмірами, несприятливими топографічними та кліматичними умовами й залежністю економіки від кількох видів продукції, через незмінність і взаємопоєднання яких суворо обмежує їхній розвиток. Ці конкретні заходи потребують застосування такої правової підстави, як стаття 299(2) Угоди.

(13) За допомогою Європейського фонду регіонального розвитку слід розв'язувати проблеми доступності та віддаленості від великих ринків територій з надзвичайно низькою щільністю населення, зазначених у Протоколі № 6 про спеціальні положення щодо Завдання 6 у рамках Структурних фондів у Фінляндії та Швеції до Акта приєднання від 1994 р. Задля підтримки стійкого розвитку Європейський фонд регіонального розвитку також має займатися подоланням конкретних перешкод, з якими стикаються окремі острови, гірські місцевості, прикордонні регіони та малонаселені території, що через своє географічне розташування розвиваються недостатньо швидко.

Розділ I

Загальні положення

Стаття 2

Ціль

Відповідно до статті 160 Угоди та Постанови (ЄС) № 1083/2006 з коштів Європейського фонду регіонального розвитку має фінансуватися надання допомоги, спрямованої на посилення економічної та соціальної єдності через подолання основних регіональних диспропорцій завдяки підтримці розвитку та структурної перебудови регіональних економік, зокрема й конверсії промислових, які занепадають, та відсталих регіонів, а також підтримки транскордонного, транснаціонального й міжрегіонального співробітництва.

Таким чином Європейський фонд регіонального розвитку сприятиме реалізації пріоритетів Європейської Спільноти, особливо потреби посилити конкурентність та інноваційність, створювати та захищати сталі робочі місця й забезпечувати стійкий розвиток.

Стаття 3

Обсяг допомоги

2. З коштів Європейського фонду регіонального розвитку фінансуються:

- (а) продуктивне інвестування, яке сприяє створенню й захистові сталих робочих місць, головню за рахунок прямої допомоги при інвестуванні в малий і середній бізнес;
- (б) інвестування в інфраструктуру;
- (в) розкриття внутрішнього потенціалу території через заходи, які сприяють регіональному та місцевому розвитку. До таких заходів належить надання підтримки та послуг підприємствам, особливо малого й середнього бізнесу (МСБ), створення та розвиток фінансових інструментів, таких як венчурні, позикові та гарантійні фонди, фонди місцевого розвитку, субсидії у вигляді відсоткових виплат, налагодження зв'язків, співробітництво та обмін досвідом між регіонами, містами і відповідними суб'єктами соціальної, економічної й екологічної діяльності.

Стаття 4

Конвергенція

За використання Європейського фонду регіонального розвитку для виконання завдання конвергенції надавана з його коштів допомога зосереджується на підтримці стійкого інтегрованого регіонального та місцевого економічного роз-

виту та забезпечення зайнятості внаслідок мобілізації та посилення внутрішніх можливостей території через операційні програми, спрямовані на модернізацію й диверсифікацію економічних структур і на створення й захист сталих робочих місць. Цього можна досягти, передусім реалізувавши такі пріоритети, причому конкретна структура поєднання їх в тій чи іншій стратегії залежить від конкретних особливостей кожної з країн-членів ЄС:

1. Науково-технологічний розвиток, інновації та підприємництво, зокрема й посилення потужностей науково-технологічного розвитку та інтеграція їх у Європейський дослідницький простір, зокрема в його інфраструктури; допомога в науково-технологічному розвитку, особливо підприємствам МСБ, та в трансфертах технологій; поліпшення зв'язків між підприємствами МСБ, вищими навчальними, науково-дослідними закладами та науково-технічними центрами; розвиток підприємницьких мереж; проекти й кластери співпраці державного та приватного секторів; підтримка надання підприємницьких і технічних послуг групам підприємств МСБ; стимулювання підприємницького й інноваційного фінансування в малому та середньому бізнесі через інструменти фінансового інжинірингу.
2. Інформаційне суспільство, зокрема й розвиток інфраструктури електронних засобів зв'язку, місцевого інформаційного наповнення, послуг і прикладних програм, поліпшення безпечного доступу до онлайн-ових громадських послуг та розвиток їх; надання допомоги та послуг підприємствам МСБ в освоєнні й ефективному застосуванні інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) або у використанні нових ідей.
3. Ініціативи щодо місцевого розвитку та допомога структурам, які надають послуги щодо створення робочих місць для мешканців свого району, якщо така діяльність не підпадає під положення Постанови (ЄС) № 1081/2006.
4. Охорона довкілля, зокрема й інвестиції, пов'язані з водопостачанням, водовідведенням та управлінням відходами; очищення стічних вод і забезпечення якості повітря; заходи проти опустелювання; комплексні заходи проти забруднення; допомога в заходах, спрямованих на зменшення впливу кліматичних змін; відновлення навколишнього фізичного середовища, зокрема й забруднених об'єктів і земель, реконструкція старих промислових районів; сприяння охороні та відновленню біорізноманіття та довкілля, зокрема й інвестиції в об'єкти «NATURA 2000»; допомога підприємствам МСБ у поширенні життєздатних моделей виробництва через запровадження рентабельних систем управління охороною довкілля та освоєння й використання технологій запобігання забрудненню.
5. Попередження ризиків, зокрема й розроблення та виконання планів щодо запобігання та розв'язання проблем природних і технологічних ризиків.
6. Туризм, зокрема й просування інформації про переваги природного середовища регіону як потенціалу для стійкого туристичного розвитку; охорона та відновлення пам'яток природи як частина підтримки соціально-економічного розвитку; допомога в покращенні пропозиції туристичних послуг через надання нових послуг з вищою доданою вартістю та заохочення до застосування нових життєздатніших форм туризму.
7. Інвестиції в культуру, зокрема й в охорону, рекламу та збереження пам'яток культури; розвиток культурної інфраструктури як частини підтримки соціально-економічного розвитку, стійкого туризму та посилення привабли-

- вості регіону; допомога в поліпшенні пропозиції культурних послуг через надання нових послуг з вищою доданою вартістю.
8. Транспортні інвестиції, зокрема й покращення транс'європейських мереж та зв'язку з транс'європейською транспортною мережею TEN-T; інтегровані стратегії чистого транспорту, які сприяють поліпшенню доступності та якості пасажирських і вантажних перевезень, досягненню збалансованішого розподілу по видах транспорту, просуванню інтермодальних систем перевезень та зменшенню впливу на довкілля.
 9. Інвестиції в енергетику, зокрема й у вдосконалення транс'європейських мереж, що сприяють підвищенню надійності енергопостачання, врахуванню екологічних міркувань, поліпшенню енергоощадження та розвитку відновних джерел енергії.
 10. Інвестиції в освіту, зокрема й у професійно-технічне навчання, які сприяють підвищенню привабливості регіону та якості життя.
 11. Інвестиції в охорону здоров'я та соціальну інфраструктуру, які сприяють регіональному й місцевому розвитку та покращенню якості життя.

Стаття 5

Підвищення конкурентності регіонів та рівнів зайнятості

У рамках завдання з підвищення конкурентності регіонів та рівнів зайнятості Європейський фонд регіонального розвитку зосереджує надання допомоги в контексті стратегій стійкого розвитку, стимулюючи створення нових робочих місць з вирішенням передусім таких трьох пріоритетів:

1. Інновації та економіка знань, зокрема й через створення та посилення ефективних регіональних інноваційних економік, системних зв'язків між приватним і державним секторами, університетами й технологічними центрами, з урахуванням місцевих потреб, зокрема:
 - (а) посилення регіональних потужностей науково-технічного розвитку й інновацій, безпосередньо пов'язаних із завданнями економічного розвитку регіону, завдяки підтримці галузевих або профільних технологічних центрів, стимулювання галузевого науково-технічного розвитку, підприємств МСБ і трансфертів технологій, прогнозування розвитку техніки та запровадження найпереводіших світових стратегій, спрямованих на стимулювання інновацій, та підтримки співпраці між компаніями і їхніх спільних стратегій науково-технічного розвитку й інновацій;
 - (б) стимулювання інновацій та підприємництва в усіх секторах регіональної та місцевої економік завдяки підтримці представлення на ринку нових або вдосконалених видів продукції, процесів і послуг підприємствами МСБ, підтримки бізнес-мереж і кластерів, поліпшення доступу підприємств МСБ до фінансування, стимулювання мереж співпраці між підприємствами й відповідними вищими навчальними та науково-дослідними закладами, полегшення доступу підприємств МСБ до послуг з підтримки бізнесу та сприяння інтегруванню чистіших та інноваційних технологій у діяльність підприємств МСБ;
 - (в) стимулювання підприємництва, зокрема через полегшення економічного застосування нових ідей та сприяння створенню нових компаній на базі відповідних вищих навчальних і науково-дослідних закладів та наявних компаній;

- (г) створення інструментів фінансового інжинірингу та бізнес-інкубаторів, які сприяють нарощуванню потужностей науково-технічного розвитку підприємств МСБ та стимулюють розвиток підприємництва і формування нових компаній, особливо наукомістких підприємств МСБ.
2. Охорона довкілля та запобігання ризикам, зокрема:
- (а) стимулювання інвестицій у відновлення навколишнього фізичного середовища, зокрема й забруднених, опустелених і занедбаних промислових районів та земель;
 - (б) стимулювання розвитку інфраструктури, пов'язаної з відновленням та охороною біорізноманіття, та інвестицій в об'єкти «NATURA 2000» там, де це сприяє стійкому економічному розвитку та/або диверсифікації сільської місцевості;
 - (в) стимулювання енергоощадження та виробництва енергії з відновних джерел і розвитку ефективних систем регулювання споживання енергії;
 - (г) стимулювання розвитку чистого та сталого громадського транспорту, особливо в міській місцевості;
 - (д) розроблення планів і заходів щодо запобігання та розв'язання проблем природних (опустелювання, посухи, пожежі, повені) та технологічних ризиків;
 - (е) охорона та відновлення пам'яток природи та культури як частина підтримки соціально-економічного розвитку і просування природних та культурних переваг регіону як потенціалу для стійкого туристичного розвитку.
3. Доступ до транспортних і телекомунікаційних послуг, які становлять загальний економічний інтерес, зокрема:
- (а) зміцнення транспортних мереж місцевого значення через поліпшення їхнього зв'язку з транс'європейськими транспортними мережами, регіональними вузловими станціями залізничного сполучення, аеропортами та портами або інтермодальними платформами, забезпечення радіальних зв'язків з головними шляхами залізничного сполучення й стимулювання використання регіональних і місцевих внутрішніх водних шляхів та морських перевезень на короткі відстані;
 - (б) заохочування підприємств МСБ до отримання доступу до ІКТ, взяття їх на озброєння й ефективне використання через підтримку доступу до мереж, відкриття пунктів публічного доступу до інтернету, забезпечення устаткування та розвиток послуг і прикладних програм, зокрема розроблення бізнес-планів для мікропідприємств та підприємств ремісничого виробництва.

Окрім того, в рамках операційних програм, виконуваних за підтримки Європейського фонду регіонального розвитку в регіонах, які відповідають критеріям спеціального та перехідного фінансування, викладеним у статті 8(2) Постанови (ЄС) № No 1083/2006, країни-члени та Європейська Комісія можуть приймати рішення щодо підтримки пріоритетів, зазначених у статті 4 цієї постанови.

Стаття 6

Європейське територіальне співробітництво

У рамках завдання Європейського територіального співробітництва надання допомоги з коштів Європейського фонду регіонального розвитку зосереджується на реалізації таких пріоритетів:

1. Розвиток транскордонних економічних, соціальних та екологічних заходів через спільні стратегії стійкого просторового розвитку, передусім з використанням таких методів:
 - (а) заохочування підприємництва, зокрема розвитку малого та середнього бізнесу, туризму, культури й транскордонної торгівлі;
 - (б) стимулювання та вдосконалення спільного захисту природних і культурних ресурсів та спільного управління ними, а також запобігання природним і технологічним ризикам;
 - (в) підтримка зв'язків між міськими та сільськими територіями;
 - (г) зменшення ізоляції внаслідок поліпшення доступу до транспорту, інформаційно-комунікаційних мереж та послуг і до транскордонних комплексів водо- й енергопостачання та ліквідації відходів;
 - (д) розвиток співробітництва, потужностей, спільного використання інфраструктур, зокрема в таких галузях, як охорона здоров'я, культура, туризм та освіта.

Окрім того, Європейський фонд регіонального розвитку може сприяти стимулюванню юридичного й адміністративного співробітництва, інтеграції транскордонних ринків праці, місцевих ініціатив щодо створення робочих місць, забезпечення рівних прав та можливостей для чоловіків і жінок, підготування й залучення громадян до активного соціального життя, розподілу науково-технічних кадрів і засобів.

Розділ II

Спеціальні положення щодо підходу до окремих територіальних особливостей

Стаття 8

Стійкий міський розвиток

На додаток до заходів, перелічених у статтях 4 та 5 цієї Постанови, якщо той чи інший захід підпадає під категорію стійкого міського розвитку, зазначеного в статті 37(4)(а) Постанови (ЄС) № 1083/2006, з коштів Європейського фонду регіонального розвитку може, якщо доцільно, надаватися підтримка в розробленні, за участі їхніх виконавців, комплексних життєздатних стратегій, у яких розглядається висока концентрація економічних, екологічних та соціальних проблем, що впливають на міські території. Ці стратегії мають бути спрямовані на стимулювання стійкого міського розвитку через такі заходи, як підвищення темпів економічного зростання, відновлення навколишнього фізичного середовища, нова забудова старих промислових районів, збереження й відновлення пам'яток природи та культури, стимулювання підприємництва, створення робочих місць для мешканців регіону та розвиток громад, надання послуг населенню з урахуванням змін у демографічній структурі.

Стаття 10

Території з географічними та природними обмеженнями

За виконання на умовах спільного фінансування з використанням коштів Європейського фонду регіонального розвитку регіональних програм, що охоплюють території з географічними й природними обмеженнями, зазначеними в пункті (f) статті 52 Постанови (ЄС) № 1083/2006 особливу увагу слід приділяти

конкретним труднощам, з якими стикаються такі території. Не обмежуючи цим дії статей 4 і 5, з Європейського фонду регіонального розвитку можуть, зокрема, надаватися кошти на інвестиції, спрямовані на покращення доступності, стимулювання та розвиток господарської діяльності, яка стосується пам'яток культури та природи, стимулювання сталого використання природних ресурсів і заохочення до стійкого розвитку туризму.

Д 2: Закон Угорщини «Про регіональний розвиток та планування землекористування» № XXI від 1996 р. (витяг)

Глава I

Загальні положення

Завдання та обов'язки у сфері регіонального розвитку та планування землекористування

Розділ 2

Існують такі завдання регіонального розвитку та регіонального планування:

- a) стимулювання розвитку соціальної ринкової економіки в усіх регіонах країни, створення умов для стійкого розвитку, сприяння широкому впровадженню інновацій та створення структурної бази, яка відповідатиме соціальним, економічним та екологічним цілям;
- б) зменшення значних розбіжностей у рівні життя, економічних і культурних умовах та інфраструктурі між містом Будапештом та іншими частинами країни, між містами й селами, між регіонами та населеними пунктами, які досягли різного ступеня розвитку, а також запобігання додатковому виникненню кризових територій – з метою забезпечення рівних можливостей для всіх верств суспільства;
- в) стимулювання гармонійного розвитку різних регіонів і населених пунктів по всій країні;
- г) збереження та зміцнення національної й регіональної ідентичності.

Розділ 3

- (1) В рамках регіонального розвитку та планування землекористування слід виконувати такі заходи:
 - a) стимулювання ініціатив регіональних і місцевих громад щодо проектів з покращення та розвитку тих чи інших сфер, узгодження їх із загальнонаціональними завданнями;
 - б) розроблення, оформлення та виконання стратегій, планів і програм розвитку, спрямованих на збереження та покращення динамічної рівноваги в суспільстві, економіці й довкіллі;
 - в) стимулювання гармонізації з політиками регіонального розвитку Європейського Союзу в рамках міжнародного співробітництва, взаємовигідне використання переваг різних регіонів у співпраці між ними, координація розвитку прикордонних регіонів (особливо тих, які перебувають у менш сприятливих умовах).

- (2) Серед завдань регіонального розвитку вирізняються, зокрема, такі:
- а) розроблення, узгодження та забезпечення виконання політики розвитку, спрямованої на стимулювання соціально-економічних реформ у різних регіонах країни з різними особливостями завдяки використанню місцевих ресурсів;
 - б) стимулювання поліпшення умов та розвитку слаборозвинених регіонів;
 - в) сприяння реформуванню економічної структури промислових і сільсько-господарських регіонів та зниженню рівня безробіття;
 - г) поліпшення умов для інновацій у регіональних центрах, які мають належні виробничу й інтелектуальну бази, та сприяння поширенню впровадженню інновацій по всіх регіонах країни;
 - г) надання підтримки для вирішення конкретних потреб пріоритетних регіонів;
 - д) створення привабливих умов бізнесу для залучення інвестицій.
- (3) Серед завдань планування землекористування вирізняються, зокрема, такі:
- а) вивчення й оцінювання унікальних особливостей регіонів;
 - б) визначення критеріїв найраціональнішого землекористування з урахуванням фактичних і потенційних вимог до охорони довкілля відповідно до планів розвитку, а також критеріїв для інфраструктурних мереж регіону, сумісних з галузевими стратегіями;
 - в) узгодження завдань загальнонаціонального та регіонального районування та пов'язаних з плануванням землекористування.
- (4) Серед обов'язків держави у сфері регіонального розвитку вирізняються, зокрема, такі:
- а) стимулювання покращення умов та розвитку слаборозвинених регіонів;
 - б) надання підтримки регіонам, які зазнають реструктуризації;
 - в) зменшення розбіжностей у рівні комунальних послуг між різними регіонами;
 - г) підтримка цілей розвитку регіонів, пов'язаних з європейською інтеграцією та інноваціями, і підтримка планів регіонів щодо землекористування.

Розділ 4

Зобов'язання щодо регіонального розвитку та планування землекористування мають виконуватися завдяки спільним зусиллям державних органів, місцевого самоврядування, приватних осіб та їхніх організацій, комерційних організацій, тих, які представляють ті чи інші інтереси, й інших установ.

Термінологія

Розділ 5

Терміни, прийняті для цілей цього закону:

- а) «політика регіонального розвитку» – довгострокове визначення та виконання директив і стратегій розвитку суспільства на національному й регіональному рівнях, а також необхідні для цього засоби та механізми;
- б) «регіон» – територіальна одиниця, визначена для цілей планування, статистики й розвитку, до якої входить один або кілька округів (або місто Будапешт) і яка для соціальних, економічних або екологічних цілей розглядається як окрема одиниця;

- в) «пріоритетний регіон» – територіальна одиниця, до якої входить один або кілька округів (або місто Будапешт), або конкретна(і) частина(и) округів, і яка розглядається як окрема одиниця для соціальних, економічних або екологічних цілей, а також для цілей планування та розвитку з метою найкращого представлення національних інтересів, або для будь-якої іншої цілі, визначеної законодавством (столичний регіон, офіційно визначені рекреаційні зони, природоохоронні зони й заповідники, території яких належать більш ніж до одного округу, прикордонні та інші специфічні регіони);
- г) «мікрорегіон» – територіальна одиниця, визначена для цілей регіонального розвитку та статистики на основі функціональних зв'язків між сусідніми громадами. Мікрорегіони визначаються так, щоб ними була покрита вся територія країни, але щоб вони не перекривали один одного й щоб межі мікрорегіону стикувалися з межами районів регіонального розвитку і статистичних районів, округів та інших мікрорегіонів. Населений пункт як адміністративно-територіальна одиниця може включати частину лише одного мікрорегіону;
- т) «регіон» – будь-яка з територіальних одиниць різного рівня (районів, округів, пріоритетних регіонів, мікрорегіонів);
- д) «комерційно-промислова зона» – офіційно визначена територія, створена з метою стимулювання поліпшення умов у регіоні через надання спеціальних фінансових пільг для місцевої діяльності з виробництва товарів і послуг;
- е) «слаборозвинений регіон» – територія, де рентабельність місцевої економіки, рівень розвитку інфраструктури та соціальні показники значно відстають від середніх по країні;
- є) «регіон найбільшого сприяння» – група регіонів, визначена на основі статистичних характеристик з урахуванням головних цілей розвитку регіонів з метою надання підтримки через фінансові й економічні стимули органам місцевого самоврядування або програмам і розробкам, планованим для впровадження в місцевих адміністративних одиницях;
- ж) «стратегія регіонального розвитку» – документ, який встановлює та впливає на основні засади розвитку на національному й регіональному рівнях, визначає довгострокові та комплексні завдання розвитку регіону, встановлює орієнтири й надає інформацію для розроблення програм розвитку суб'єктам діяльності в тій чи іншій галузі та у відповідних сферах планування землекористування і регіонального розвитку;
- з) «програма регіонального розвитку» – середньостроковий план дій, розроблюваний на основі стратегії регіонального розвитку, який спирається на стратегічні й оперативні програми;
- и) «регіони, що підлягають реструктуризації» – території, де ринок праці потерпає від диспропорцій промислової структури й рівень безробіття значно перевищує, а частка зайнятих у промисловості та рівень занепаду промисловості перевищують загальнонаціональні показники;
- і) «переважно сільськогосподарський (сільський) регіон» – регіон, де частка сільськогосподарських працівників – найманих або іншої форми зайнятості – переважає в структурі зайнятості, а також де переважна частина населення мешкає в селах і в малих містах;
- ї) «інноваційні центри» – громади з належним виробничим та інтелектуальним потенціалом або системою відносин, що сприяє економічному зростанню,

проведенню реструктуризації та реформ і соціальному розвитку більших регіонів, або громади, де задля досягнення всіх вищезазначених цілей свідо-мо впроваджують політику розвитку;

- й) «прикордонний регіон у несприятливих умовах» – населені пункти, чия наближеність до міжнародного кордону однобічно визначає та справляє негативний вплив на їхні розвиток і діяльність.

Глава II

Обсяг обов'язків та повноважень центральних органів влади стосовно регіонального розвитку та планування землекористування

Обов'язки Парламенту

Розділ 6

На Парламент покладено такі обов'язки:

- а) прийняття, через затвердження резолюцією, національної стратегії регіонального розвитку, що становить невідокремну частину загальної концепції національного розвитку, і встановлення в рамках зазначеної стратегії директив, цілей і довгострокових пріоритетів, на основі яких Парламент будуватиме політику регіонального розвитку;
- б) заслуховування звіту уряду щодо виконання політики регіонального розвитку;
- в) визначення пріоритетних регіонів і прийняття постанов щодо механізмів та органів регіонального розвитку;
- г) прийняття в законодавчому порядку планів землекористування – загальнонаціональних, для столичного регіону та для рекреаційної зони «Озеро Балатон» – та постанов, якими визначаються межі регіонів та їхні адміністративні центри;
- г) визначення принципів надання субсидій на регіональний розвиток і децентралізацію та вимог, яким мають відповідати регіони для отримання статусу найбільшого сприяння;
- д) закріплення коштів на регіональний розвиток у річному бюджеті та визначення умов надання фінансових пільг;
- е) заслуховування річного звіту уряду щодо використання коштів, асигнованих на регіональний розвиток;
- е) заслуховування звіту щодо роботи уряду в сфері регіонального розвитку та планування землекористування щодо прикордонних регіонів та на міжнародному рівні;
- ж) визначення обов'язків органів місцевого самоврядування щодо регіонального розвитку, а також фінансових аспектів цих обов'язків.

Обов'язки уряду

Розділ 7

Уряд забезпечує впровадження своєї загальної регіональної політики через ухвалення відповідних рішень. Функції уряду в рамках цієї політики передбачають таке:

- а) розроблення та представлення на розгляд Парламенту:
 - аа) національної стратегії розвитку, директив, завдань і довгострокових пріоритетів, на основі яких уряд буде політику регіонального розвитку;
 - аб) рамкових планів землекористування для країни та для пріоритетних регіонів з визначенням тих компонентів цих планів, що їх мають застосовувати органи місцевого самоврядування;
 - ав) принципів та керівних положень щодо надання субсидій на регіональний розвиток і децентралізацію та вимог, яким мають відповідати регіони для отримання статусу найбільшого сприяння;
 - аг) схеми асигнування коштів на регіональний розвиток у річному бюджеті та умов надання фінансових пільг;
- б) координацію розподілу державних коштів, асигнованих на різні проекти регіонального розвитку;
- в) надання фінансової допомоги на виконання програм регіонального розвитку, визначених у національній стратегії розвитку;
- г) встановлення співвідношення коштів, які мають надаватися на регіональний розвиток із центральних та регіональних джерел згідно з підпунктом а) пункту (2) та підпунктом а) пункту (4) Розділу 20;
- г) встановлення правил використання коштів, асигнованих на регіональний розвиток, та наданих пільг;
- д) ініціювання формування рад регіонального розвитку;
- е) ухвалення стратегій та програм регіонального розвитку для пріоритетних регіонів на основі пропозицій національної або регіональної ради розвитку;
- е) підтримку у формуванні об'єднань органів місцевого самоврядування в цілях регіонального розвитку та заохочення до розроблення програм розвитку та виконання проектів, які потребують спільних зусиль регіонів;
- ж) стимулювання та підтримку співробітництва прикордонних регіонів з сусідніми країнами та європейського регіонального співробітництва;
- з) звітування перед Парламентом щочотири роки про тенденції в регіональному розвитку, які спостерігаються по країні, та про те, який вплив має впровадження урядової політики регіонального розвитку та планів землекористування;
- и) заснування й експлуатація в масштабах країни регіональної інформаційної системи та ведення реєстру планів;
- і) встановлення обов'язків міністрів щодо питань регіонального розвитку та планування землекористування і правил поточної координації роботи міністрів;
- ї) висування від Угорської Республіки національних представників до Комітету регіонів Європейського Союзу.

Національна рада з регіонального розвитку

Розділ 8

(1) Національна рада з регіонального розвитку (далі – Рада) відіграє роль у виконанні обов'язків уряду стосовно регіонального розвитку та планування землекористування й має повноваження вирішувати питання, зазначені в цьому законі.

(2) У роботі Ради беруть участь такі особи:

а) наділені правом голосування:

аа) від органів регіонального розвитку – голови регіональних рад розвитку та мер Будапешта;

аб) від уряду – міністр, відповідальний за регіональний розвиток та планування землекористування (далі – міністр) та вісім інших міністрів і/або державних секретарів з політичних питань, делегованих урядом;

ав) від громадських органів та галузевих асоціацій – президенти національних торгових палат; по одному представникові від робітників та від роботодавців з боку Національної ради з погодження інтересів; три представники від усіх національних об'єднань органів місцевого самоврядування;

б) з правом дорадчого голосу:

ба) по одному постійному представникові від кожної з національних організацій з питань охорони довкілля та природи;

бб) один постійний представник від організацій з боротьби за рівність поводження з чоловіками та жінками;

в) лідерів організацій, на яких безпосередньо позначаються рішення Ради, запрошують на засідання з правом дорадчого голосу за обговорення питань, які стосуються їхньої діяльності або організації. Рада в своєму процедурному кодексі зазначає осіб, які мають бути запрошені як постійні представники.

(3) Неурядові організації, зареєстровані реєстраційним судом, які заснували представницький форум для обговорення питань регіонального розвитку, наділяють правом консультативного голосу. Думка представницького форуму має заслуховуватися на засіданнях Ради за розгляду питань порядку денного, до яких цей форум має стосунок.

(4) До функцій Ради належить таке:

а) участь у формуванні та впровадженні політики регіонального розвитку, зокрема й обов'язки щодо розроблення рішень, висування пропозицій, проведення оцінювань та здійснення координації;

б) участь у координації національних і регіональних програм розвитку, а також у роботі над узгодженням поглядів центральних органів влади, представників галузей та регіонів;

в) оцінка принципів надання субсидій на регіональний розвиток і децентралізацію та вимог, яким мають відповідати регіони для отримання статусу найбільшого сприяння;

г) розроблення пропозицій щодо координації галузевих механізмів, призначених для цілей регіонального розвитку;

г) надання коментарів щодо розподілу національних та коштів Європейської Спільноти, виділених на регіональний розвиток, щодо асигнування централізованих коштів і щодо угод між урядом, міністерствами й регіональними радами розвитку;

- д) дослідження та оцінювання рівня гармонізації між завданнями розвитку, які ставлять перед собою відповідні міністерства, органи національного рівня й регіональні ради розвитку, та завданнями регіональної політики;
 - е) оцінювання галузевих стратегій розвитку, які істотно впливають на довкілля;
 - є) координація виконання обов'язків, покладених Парламентом на органи місцевого самоврядування згідно з пунктом г) розділу 6;
 - ж) розроблення пропозицій щодо спільного виконання окремих обов'язків у сфері регіонального розвитку, яке передбачає залучення більш ніж одного округу;
 - з) участь у координації планування розбудови інфраструктури, наприклад, розміщення об'єктів та комунікацій (загальнонаціональних і транскордонних мереж та мереж національного значення).
- (5) Рада працює під головуванням міністра.

Глава III

Агентства регіонального розвитку та планування землекористування і їхні обов'язки

Асоціація органів місцевого самоврядування з питань регіонального розвитку

Розділ 10

(1) Представницькі органи місцевого самоврядування можуть засновувати асоціацію регіонального розвитку, наділену правами юридичної особи, для роботи над загальними цілями регіонального розвитку.

Ради розвитку мікрорегіонів

Розділ 10/А

(1) Ради розвитку мікрорегіонів засновуються задля координації проектів регіонального розвитку, прийняття стратегії розвитку мікрорегіону та розроблення спільних програм розвитку мікрорегіону.

(2) Ради розвитку мікрорегіонів реєструються як юридичні особи у відповідних регіональних управліннях Угорського державного казначейства за місцем провадження діяльності. Положення пункту (2) розділу 12 застосовуються в цьому випадку в частині управління фінансовими засобами та зобов'язань щодо звітності.

Розділ 10/Б

Ради органів місцевого самоврядування можуть переносити центр своєї громади в інший мікрорегіон.

Розділ 10/В

(1) У ході виконання своїх обов'язків рада розвитку мікрорегіону співпрацює з органами місцевого самоврядування та з їхніми асоціаціями з питань регіонального розвитку, місцевими управліннями урядових органів та з відповідними громадськими й галузевими організаціями і суб'єктами економічної діяльності.

(2) З метою сприяння соціальному, економічному й екологічному розвитку ради розвитку мікрорегіонів узгоджують цілі розвитку, які ставлять перед собою органи місцевого самоврядування та їхні асоціації з питань регіонального розвитку, а також суб'єкти економічної діяльності в мікрорегіоні. Зокрема, рада розвитку мікрорегіону

- а) проводить аналіз та оцінювання соціальної, економічної й екологічної ситуації та потенціалу мікрорегіону;
- б) розробляє й затверджує стратегію розвитку мікрорегіону та програму розвитку, розроблену на підставі такої стратегії, і відстежує та контролює, яким чином забезпечується її виконання;
- в) розробляє фінансовий план виконання програм розвитку;
- г) надає попередні висновки в контексті програми розвитку мікрорегіону, щодо проведення центральних і регіональних тендерів у зв'язку з заявками про надання підтримки, що надходять від підвідомчої їй території, за умови, якщо така функція прямо позначена в оголошенні про проведення тендеру;
- г) укладає угоди щодо фінансування та виконання розроблених нею програм розвитку мікрорегіону з органами місцевого самоврядування та їхніми асоціаціями, радами розвитку округу та регіональною радою розвитку;
- д) висловлює свою думку щодо окружних і регіональних стратегій та програм розвитку, приділяючи особливу увагу заходам, які стосуються мікрорегіону;
- е) бере участь у вирішенні питань потенційних кризових ситуацій, які можуть виникнути у суспільстві, економіці та сфері зайнятості в мікрорегіоні;
- е) збирає кошти на забезпечення своєї роботи та на впровадження програм розвитку;
- ж) представляє мікрорегіон при вирішенні питань регіонального розвитку;
- з) координує співпрацю асоціацій та інших органів, які активно займаються в мікрорегіоні питаннями регіонального розвитку, та співпрацює з урядовими й неурядовими організаціями;
- и) обирає правління в мікрорегіонах у випадках, якщо воно має бути засновано відповідно до положень цього закону;
- і) подає заявки на отримання коштів на виконання в мікрорегіоні програм розвитку;
- ї) затверджує свій бюджет і забезпечує його виконання, а також, задля зміцнення зв'язків між відповідними громадами, забезпечує моніторинг і надає допомогу з метою підвищення ефективності розподілу коштів, виділених на розвиток;
- й) висловлює свою думку щодо висування делегата від мікрорегіону;
- к) управляє галузевою організацією.

Розділ 10/Г

У роботі ради мікрорегіону беруть участь такі особи:

- а) з правом голосування – мери всіх громад мікрорегіону;
- б) з правом дорадчого голосу:
 - ба) по одному представникові від кожної з торгових палат мікрорегіону;
 - бб) представник ради розвитку округу;
 - бв) по одному представникові від кожної з організацій робітників та роботодавців мікрорегіону з правом делегування свого члена до трудової ради округу;

- бг) по одному представникові від мікрорегіону з боку загальнонаціональних галузевих організацій ремісників та роздрібних торговців;
- бг) один представник, делегований від представницького форуму неурядових організацій;
- бд) представник адміністрації округу;
- бе) представник Регіонального управління Угорського державного казначейства;
- в) представники суб'єктів економічної діяльності, соціальних та інших організацій, на яких безпосередньо позначаються рішення ради розвитку мікрорегіону, запрошуються на засідання з правом дорадчого голосу за обговорення питань, які стосуються їх або їхньої організації. Рада розвитку мікрорегіону в правилах своєї організації та діяльності зазначає правила участі менших органів місцевого самоврядування в її роботі;
- г) вищезазначені особи допомагають раді розвитку мікрорегіону за підготування тендерних пропозицій, які вона планує подавати на отримання фінансування з центральних і регіональних джерел, та при виконанні нею відповідних організаційних функцій;
- г) вищезазначені особи готують тендерні пропозиції та впроваджують проекти розвитку на замовлення місцевих органів влади, їхніх асоціацій та торгово-промислових товариств, розташованих у мікрорегіоні, за умови, якщо це не перешкоджає виконанню обов'язків, викладених у пунктах а)-г).

Обов'язки органів самоврядування округів стосовно регіонального розвитку та планування землекористування

Розділ 11

(1) Органи самоврядування округів мають такі обов'язки:

- а) розроблення плану розвитку для території або регіону округу;
- б) узгодження, на основі довгострокових прогнозів, своїх функцій та обов'язків щодо регіону, зокрема в сфері освіти, культури, охорони здоров'я та соціального забезпечення, а також обов'язків щодо охорони техногенного та природного середовищ, туризму й комунальних послуг, та організація виконання цих функцій так, щоб забезпечити відповідність політиці економічного розвитку та зайнятості в окрузі;
- в) координація, на прохання органів місцевого самоврядування округу, роботи з питань розвитку, здійснюваної в населених пунктах;
- г) проведення консультацій з органами місцевого самоврядування відповідних міст окружного значення та населених пунктів щодо узгодження рамкових планів землекористування, які мають виконуватися в місті або на прилеглих до нього територіях;
- г) співпраця з організаціями, представленими в економіці округу;
- д) участь у заснуванні й експлуатації регіональної інформаційної системи у співпраці з місцевими відділеннями Центрального статистичного управління й іншими організаціями, які займаються збором даних, та надання інформації для розроблення регіональних планів;
- е) надання підтримки в організації асоціацій органів місцевого самоврядування з питань регіонального розвитку на прохання цих органів і населених пунктів;

- є) вжиття заходів для забезпечення узгодженості між загальними планами районування населених пунктів та окружними планами землекористування.

Рада розвитку округу

Розділ 12

(1) До функцій ради розвитку округу належить координація виконання обов'язків органів влади округу стосовно регіонального розвитку.

Розділ 13

(1) У ході виконання своїх обов'язків рада розвитку округу співпрацює з органами місцевого самоврядування населених пунктів, з місцевими управліннями органів центрального уряду, які прямо чи опосередковано беруть участь у розвитку округу, з відповідними громадськими й галузевими організаціями та з трудовою радою округу.

(2) Окружна рада розвитку узгоджує політики розвитку центрального уряду, рад розвитку мікрорегіонів, органів місцевого самоврядування та господарських організацій округу, зокрема:

- а) проводить дослідження та оцінювання соціально-економічного, екологічного становища й потенціалу округу та передає інформацію, використану за проведення досліджень, та отримані висновки до регіональної інформаційної системи;
- б) розробляє й затверджує, відповідно до вимог національної стратегії розвитку, довгострокову стратегію розвитку округу (далі – стратегія розвитку округу) та – з урахуванням стратегії розвитку округу та рамкового плану землекористування – програму розвитку округу й окремі підпрограми;
- в) координує заходи, до яких удається округ у зв'язку з проектами розвитку, виконуваними в мікрорегіоні, та здійснює попереднє оцінювання стратегій і програм розвитку мікрорегіону;
- г) надає професійну експертну допомогу раді розвитку мікрорегіону в плануванні, процесі прийняття рішень, дослідженні завдань розвитку та закладенні підґрунтя для тендерних пропозицій;
- г) розробляє фінансовий план для виконання програм розвитку;
- д) розглядає й оцінює рамкові плани землекористування округу та планів, зазначених у пункті а) розділу 6 та пункті є) розділу 7, які впливають на підвідомчу їй територію, та проводить попередню експертизу тендерних пропозицій, які подають компетентні адміністративні органи задля сприяння розвитку;
- е) бере участь у розв'язанні потенційних соціально-економічних кризових ситуацій в окрузі.

Рада територіального розвитку

Розділ 15

(1) Рада розвитку округу може засновувати раду територіального розвитку з метою виконання окремих обов'язків щодо регіонального розвитку, які виходять поза межі району або округу, попередньо ухваливши правила організації та діяльності останньої. Рада територіального розвитку реєструється як юридична особа відповідно до умов пункту (2) розділу 10/А та в питаннях управління фінансовими засобами й зобов'язань щодо звітності керується положеннями пункту (2) розділу 12.

Регіональні ради з питань розвитку

Розділ 16

(1) Регіональна рада з питань розвитку засновується з метою розроблення стратегії та програми розвитку відповідного регіону.

(2) Регіональна рада розвитку може засновувати некомерційну компанію для допомоги в розробленні рішень, пов'язаних з виконанням програми розвитку регіону, поліпшення обміну інформацією між регіональними органами з питань розвитку та надання допомоги в роботі рад розвитку мікрорегіонів. Некомерційна компанія також може функціонувати як секретаріат.

Розділ 17

(1) Регіональна рада з розвитку виконує свої обов'язки у співпраці з компетентними радами розвитку мікрорегіонів, радами розвитку округів, радою територіального розвитку, місцевими відділеннями органів центральної влади, які прямо чи опосередковано беруть участь у розвитку регіону, місцевими торговими палатами та неурядовими організаціями регіону.

(2) Регіональна рада розвитку:

- а) проводить дослідження та оцінювання соціально-економічного, екологічного становища й потенціалу регіону та його мікрорегіонів і передає інформацію, використану за проведення досліджень, та отримані висновки до регіональної інформаційної системи;
- б) затверджує, відповідно до вимог національної стратегії розвитку, довгострокову та середньострокову стратегію й програму розвитку регіону та стратегічні і тактичні компоненти цієї програми;
- в) координує економічний розвиток регіону, узгоджує державні та місцеві інтереси й координує дії сторін, які беруть участь у розвитку регіону;
- г) затверджує фінансовий план для програм розвитку, надає рекомендації щодо структури та розподілу місцевих, регіональних, центральних, європейських та інших міжнародних коштів і складає графік використання їх;
- г) може збирати кошти на покриття поточних витрат і фінансування програм розвитку;
- д) управляє коштами, зазначеними в пункті г) та в інших окремих законах, зокрема й відповідає за ефективний і належний розподіл їх задля досягнення поставлених цілей;
- е) подає раз на рік звіт міністрові щодо виконання програм та розподілу коштів;
- е) може укладати угоди із закордонними регіонами задля користі свого регіону, брати участь у міжнародному співробітництві, пропонувати центральному урядові кандидатуру представника, який має бути делегований до Комітету регіонів Європейського Союзу, та засновувати експертні групи для допомоги представникам, делегованим до Комітету регіонів;
- ж) може укладати окремі угоди з відповідними міністерствами про фінансування програм регіонального розвитку, пов'язаних з розвитком на регіональному рівні та спрямованих на допомогу у виконанні завдань і досягненні цілей окремих галузей;

- з) проводить оцінювання планів і програм національного, галузевого та регіонального розвитку й рамкових планів землекористування, які впливають на підвідомчу їй територію;
- и) розробляє рекомендації щодо подолання будь-яких соціально-економічних кризових явищ, які можуть виникати в регіоні, висуває ініціативи щодо заходів центральної влади та компетентних міністерств і надає фінансові ресурси для впровадження таких заходів;
- і) відстежує виконання оперативних програм Концепції національного розвитку та бере активну участь у їх впровадженні;
- ї) координує заходи з питань розвитку, які вживаються регіональними органами, заснованими різними міністерствами, та співпрацює з іншими урядовими органами. Регіональні органи міністерств надають інформацію на запит регіональної ради розвитку щодо стану виконання ними своїх обов'язків і регіонального розподілу коштів, наданих цим органам на цілі розвитку;
- й) оцінює й узгоджує програми розвитку компетентних урядових органів, які стосуються регіону, та користується правом надання згоди у зв'язку з цими розробками на умовах, зазначених в інших окремих законах.

(3) До складу регіональної ради розвитку входять такі особи:

- а) директори рад розвитку округів, розташованих на території, підвідомчій регіональній раді;
- б) по одному представникові від міністра, міністрів сільського господарства та розвитку; охорони довкілля та користування водними ресурсами; внутрішніх справ; економічних відносин та транспорту; охорони здоров'я; зайнятості та праці; освіти; інформаційних технологій та зв'язку; фінансів; у справах молоді, соціального й сімейного забезпечення та рівних можливостей;
- в) представники відповідних багатоцільових асоціацій мікрорегіонів і рад розвитку мікрорегіонів – по одному від кожного округу;
- г) мер(и) міста(міст) окружного значення, розташованого(их) на підвідомчій раді території;
- г) директор місцевого управління регіонального комітету туризму;
а також у випадку Регіональної ради розвитку Центральної Угорщини:
- д) представник центрального уряду;
- е) мер міста Будапешта або його представник;
- є) по одному представникові від кожного з районів міста Будапешта;
- ж) два додаткових представники від багатоцільових асоціацій мікрорегіонів і рад розвитку мікрорегіонів, розташованих у певному регіоні.

Глава IV

Механізми регіонального розвитку та планування з емлекористування

Фінансування проектів регіонального розвитку

Розділ 20

(1) Проекти регіонального розвитку фінансуються зі спеціальних коштів, що їх виділяють у складі загальної стратегії або окремо на той чи інший регіон відповідно до загальних економічних політик із забезпеченням належного узгодження ресурсів і повноважень, покладених на міністра згідно з положеннями іншого окремого закону, в якому окреслюються питання координації.

(2) Кошти на регіональний розвиток виділяються з центральних джерел відповідно до окремих правових норм та охоплюють таке:

- а) бюджетні асигнування, зарезервовані на регіональний розвиток у законі про річний бюджет, які мають використовуватися відповідно до положень інших окремих законів;
- б) фінансові пільги, надавані підприємцям на конкретних територіях;
- в) інші фонди з центральних джерел, зарезервовані на виконання програм мікрорегіонів.

(3) Такі кошти надаються на підтримку регіонального розвитку в порядку, регульованому окремими правовими нормами:

- а) кошти та бюджетні асигнування, виділені на здійснення вдосконалень у ході розвитку економіки, зайнятості й інфраструктури;
- б) кошти, виділені з бюджетів міністерств на програми та цілі регіонального розвитку відповідно до асигнувань річного державного бюджету;
- в) кошти з позабюджетних фондів, закріплені за програмами та цілями регіонального розвитку;
- г) спеціальні та цільові субсидії на програми розвитку, що їх розробляють і впроваджують органи місцевого самоврядування.

(4) Місцеві джерела фінансування регіонального розвитку:

- а) бюджетні асигнування, зарезервовані на регіональний розвиток у законі про річний бюджет, які мають використовуватися відповідно до положень інших окремих законів;
- б) фонди, які виділяються з метою досягнення єдності регіонів на проекти вдосконалення інфраструктури згідно з розпорядженнями органів місцевого самоврядування;
- в) кошти та місцеві податкові пільги, що їх надають органи місцевого самоврядування регіону;
- г) частина бюджетних асигнувань, зарезервована на розвиток економіки та інфраструктури в законі про річний бюджет і передана в розпорядження регіональних рад розвитку;
- г) окремо визначена частина спеціальних і цільових субсидій;
- д) децентралізовані цільові субсидії.

(5) Інші інструменти регіонального розвитку:

- а) гранти та позики на цілі регіонального розвитку;
- б) добровільні внески від торгово-промислових товариств та організацій, які представляють інтереси цих товариств, від торгових палат та інших організацій.

Розділ 21

Для найефективнішого виконання завдань регіонального розвитку вони мають враховуватися при обговоренні й затвердженні державного бюджету та окремих програм і проєктів, які стосуються таких питань:

- а) розвитку національних інфраструктурних мереж;
- б) подоланню криз у промисловості та сільському господарстві й відповідних програмах кадрової політики;
- в) політики зайнятості;
- г) створення фондів для стимулювання інвестицій і підприємництва та розроблення проєктів;
- ґ) механізмів вирівнювання, що їх використовують органи місцевого самоврядування;
- д) туризму;
- е) податкової політики;
- є) соціальної політики та охорони здоров'я;
- ж) політики у сфері культури та державної освіти.

Комерційно-промислова зона

Розділ 22

(1) У цілях регіонального розвитку уряд може засновувати комерційно-промислові зони в регіонах, на яких позначається вплив промислової реструктуризації (в регіонах, які стикаються зі структурними труднощами), або в регіонах, котрі відіграють провідну роль у реструктуризації економіки.

(2) Фінансові та інші пільги, встановлені окремим законом, надаються зазначеним комерційно-промисловим зонам відповідно до цілей регіонального розвитку.

(3) Органи місцевого самоврядування та асоціації мікрорегіонів можуть засновувати промислові парки й інші одиниці розвитку задля досягнення конкретних цілей розвитку регіону.

Глава V

Спеціальні правила щодо планування землекористування

Розділ 23

(1) Регіональне планування здійснюється відповідно до регіональної стратегії розвитку, регіональної програми розвитку та рамкового плану землекористування.

(2) Рамковим планом землекористування встановлюються форми землекористування в регіоні відповідно до планів, викладених у регіональній стратегії розвитку.

- (3) У рамковому плані землекористування визначається також таке:
- а) розміщення технічних та інфраструктурних мереж у регіоні;
 - б) довгострокова географічна структура регіону;
 - в) шляхи найповнішого та найраціональнішого використання особливостей регіону;
 - г) обов'язки регіону щодо захисту довкілля, охорони ландшафтів та природи;
 - г) дослідження видів впливів (на довкілля, суспільство й економіку), які наявні в регіоні;
 - д) регіональні завдання, пов'язані з питаннями спорту.

Глава VI

Розділ 27

- (1) Уряд має повноваження встановлювати своїм розпорядженням таке:
- а) обов'язки міністерств та органів центрального рівня щодо регіонального розвитку й планування землекористування та вимоги щодо постійного зв'язку між міністрами;
 - б) класифікацію територій найбільшого сприяння;
 - в) детальні правила щодо правового статусу та діяльності представників мікрорегіону й регіональних координаторів;
 - г) порядок координації та затвердження стратегій і програм регіонального розвитку й рамкових планів землекористування;
 - г) правила створення та функціонування комерційно-промислових зон;
 - д) положення щодо інформаційної системи, пов'язаної з регіональним розвитком і плануванням землекористування, та правила обов'язкового надання даних;
 - е) диверсифікований розподіл коштів, призначених відповідно до умов підпунктів а) та б) пункту (4) розділу 20, з належним урахуванням керівних вказівок, які надає Парламент відповідно до умов пункту д) розділу 6;
 - є) обов'язки, обсяг функцій, організаційну та технічну структуру регіональних систем моніторингу;
 - ж) обсяги та розподіл бюджетних субсидій на асоціації органів місцевого самоврядування з питань регіонального розвитку;
 - з) офіційний порядок проведення обговорень щодо периметрів підзон, зазначених на планах зон у постановках щодо районування, та розміщення різноманітних комунікацій, зазначених на структурних планах територій;
 - и) детальні норми щодо правового нагляду за установами регіонального розвитку;
 - і) детальні норми щодо координації розподілу коштів, які мають прямо чи опосередковано використовуватися на цілі регіонального розвитку, зокрема й порядок проведення тендерів, на умовах яких надаються ці кошти;
 - і) обов'язки та процедури роботи установ регіонального розвитку, пов'язані з упорядкуванням, урахуванням та виконанням завдань розвитку, та правила надання відповідних даних;
 - й) детальні норми щодо заснування та роботи рад розвитку мікрорегіонів і галузевих організацій (бюро обслуговування);

- к) обов'язки адміністрацій округів та міста Будапешта щодо створення рад розвитку мікрорегіонів та Ради розвитку столичного регіону й реорганізації рад територіального розвитку, порядок заснування і реорганізації та правила створення й функціонування представницьких форумів;
- л) детальні норми щодо укладання угод з регіональними радами розвитку з метою покращення соціально-економічного становища регіону;
- м) правила розроблення та вимоги до змістовного наповнення досліджень видів впливів на довкілля, суспільство й економіку регіонів;
- н) детальні норми щодо виплати компенсацій, пов'язаних з плануванням землекористування.

(2) Цим законом міністр уповноважений встановлювати своїм розпорядженням таке:

- а) офіційні вимоги до регіональних стратегій, програм розвитку та рамкових планів землекористування, а також до правил реєстрації їх;
- б) вимоги щодо уповноваження на діяльність з питань регіонального розвитку та планування землекористування й вимоги до професійної кваліфікації;
- в) правила функціонування планувальних управлінь;
- г) докладні норми щодо процедур легалізації землекористування в регіонах;
- г) методологічну базу для розроблення регіональних оцінок розподілу коштів, які слід прямо чи опосередковано використовувати на цілі регіонального розвитку.

Додаток Е.**Адреси сайтів зі стратегічного інноваційного розвитку**

Network of Regions for Information Society: IANIS

<http://www.ianis.net/>

Network of Regions for Innovation based on Knowledge: ERIK

<http://www.eriknetwork.net/>

Trend Chart: Innovation Policy in Europe

<http://trendchart.cordis.lu/>

Guide on the Evaluation of Socio-Economic Development

<http://www.evaled.com>

Site of the Directorate General for Regional Policy

http://ec.europa.eu/comm/regional_policy/index_en.htm

European Portal on Innovation

<http://www.cordis.lu/innovation/en/home.html>

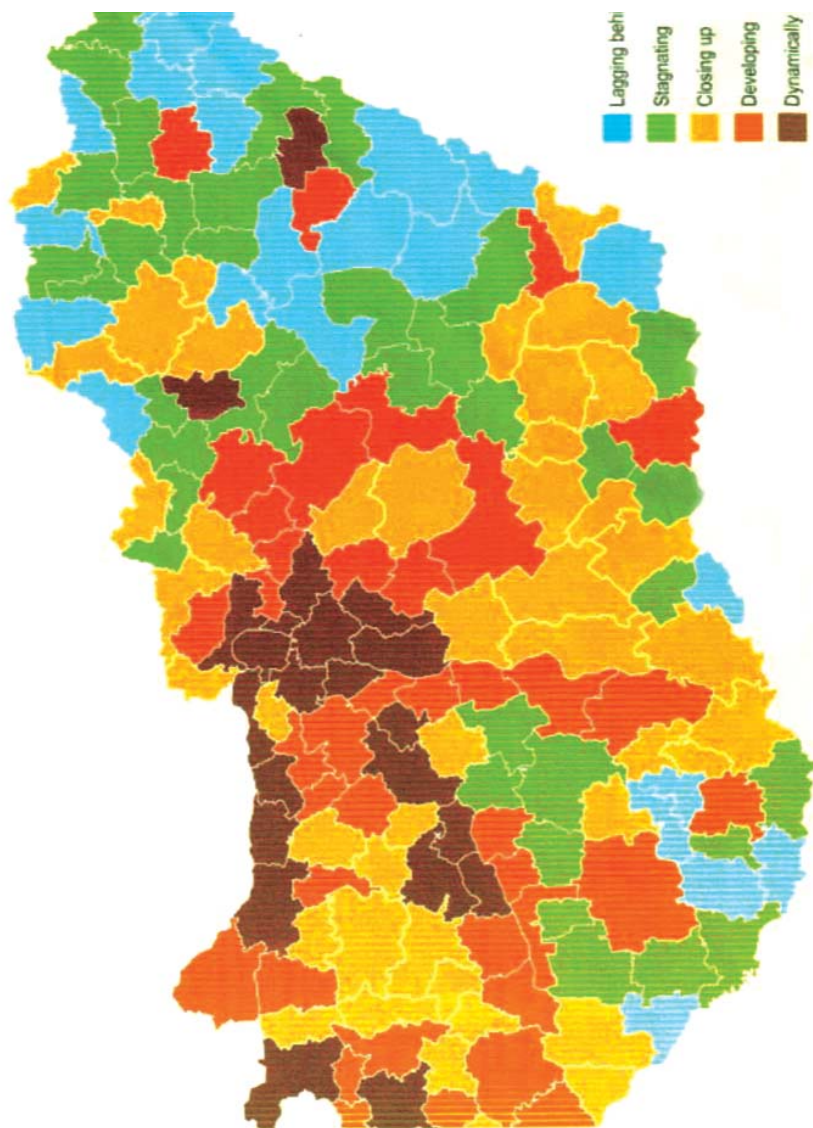
Community information service on research and development

<http://www.cordis.lu/en/home.html>

Regional dimension of the European Research Area

<http://cordis.europa.eu/era/regions.htm>

Додаток Є. Карти

Є1: Карта регіонального розподілу за рівнем розвитку в Узоріщині

Є3: Карта промислових парків та підприємницьких зон в Угорщині

